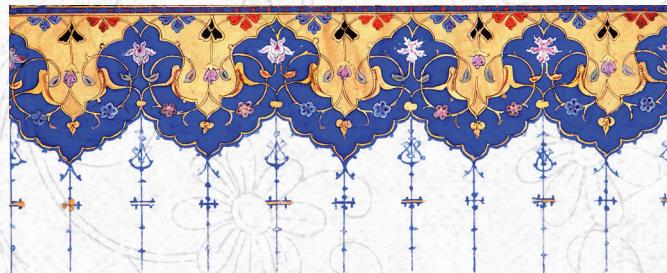

ORTAÖĞRETİM
OSMANLI TÜRKÇESİ
DERS KİTABI
10. SINIF

Erkan TAŞDELEN
Mehmet BUDAK
Mustafa ÇALIŞKAN
Mustafa ÖZKÖSE
Nevzat SAĞCAN
Serdal YILMAZ

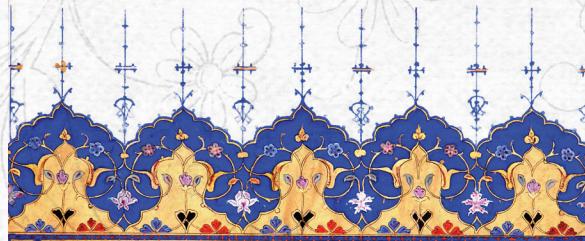

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
DEVLET KİTAPLARI
ÖZGÜN MATBAACILIK, ANKARA, 2023

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI : 7059
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLARI DİZİSİ : 1212

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir suretle alınıp yayımlanamaz.

EDİTÖR

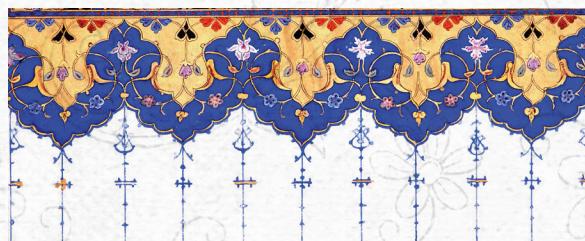
Mustafa YANKIN

DİL UZMANI

Caner AKYURT
İbrahim SARITAŞ

GÖRSEL TASARIM UZMANI

Dr. Erdem KÖYmen

ISBN 978-975-11-4976-3

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulunun 18.04.2019 tarihli ve
8 sayılı kararı ile ders kitabı olarak kabul edilmiştir.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönenmeden yurdumun üstünde tüten en son oacak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyyim, bendimi çığner, aşarım.
Yırtarılm dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbin âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Uluslararası! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdemi, dursun bu hayâsizca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastiğın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıkta, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatani.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fişkiracak toprağı sıksan, şüheda!
Câni, cânâni, bütün varımı alsin da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şahadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secede eder -varsı- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşam,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselserek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağının hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

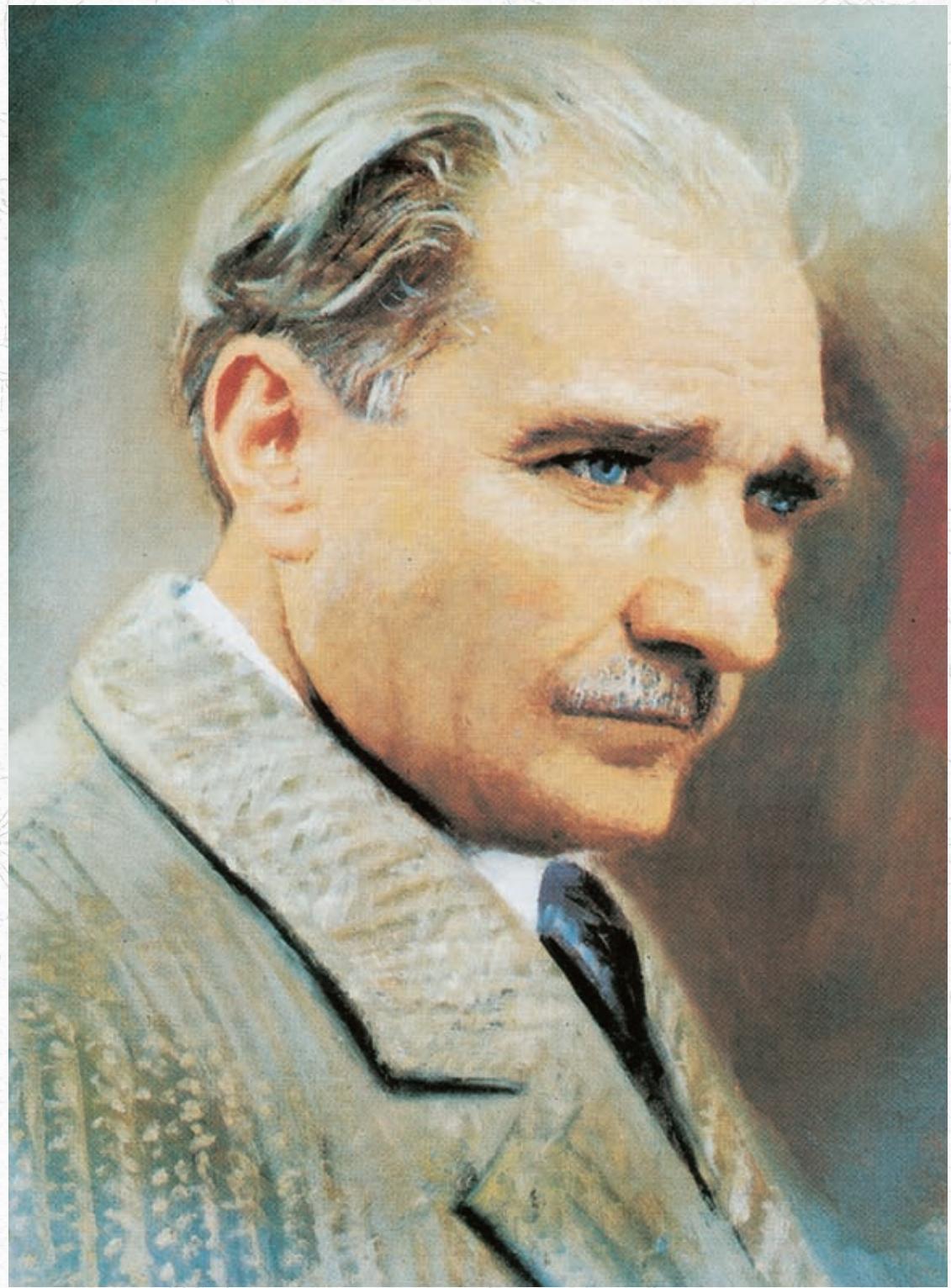
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namûsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraiitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hiyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyâsî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdi! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asıl kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

Mustafa Kemal ATATÜRK

İçindekiler

İÇİNDEKİLER 6

KİTABIN TANITIMI 8

1. ÜNİTE

OSMANLI TÜRKÇESİNİ TANIYALIM 11

1.1. Osmanlı Türkçesi ve Türkçe	12
1.2. Niçin Osmanlı Türkçesi Öğreniyoruz?	15
1.3. Osmanlı Türkçesinin Günümüzdeki Yeri	18
1.4. Osmanlı Türkçesinin Tarihî Seyri	22
Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları	25
Okuma Metni (UKBÂDAN DÜNYAYA HABER)	27

2. ÜNİTE

OSMANLI TÜRKÇESİ ALFABESİ (MATBU) 29

2.1. Osmanlı Türkçesi Alfabesi	30
2.2. Harflerin Birleşme Durumları	33
2.3. Rakamlar ve Noktalama İşaretleri	38
Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları	41

3. ÜNİTE

TÜRKÇE KELİMELERİN OKUNUŞU 43

3.1. Osmanlı Türkçesinde Okutucu Harfler	44
3.2. "Elif Okutucusu" ve "A" Sesi	45
3.3. "He Okutucusu" ve "E, A" Sesleri	47
3.4. "Vav Okutucusu" ve "O, Ö, U, Ü" Sesleri	50
3.5. "Ye Okutucusu" ve "I, İ" Sesleri	52
Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları	55

4. ÜNİTE

OKUMAYA YARDIMCI ESASLAR 57

4.1. Osmanlı Türkçesinde Kef Harfinin Okunuşu	58
4.2. Ünsüzlerin Okunuşunda Kalınlık ve İncelik	62
4.3. Eklerin Okunuşu	64
4.4. Arapça ve Farsça Asılı Türkçeleşmiş Kelimelerin Okunuşu	66
Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları	72
Okuma Metni (گوزل بر خطبه)	74

5. ÜNİTE

OSMANLI TÜRKÇESİYLE YAZILMIŞ KOLAY METİNLER	75
5.1. Seçme Okuma Metinleri	76
Okuma Metni 1 (آتا سوزلرندن سچمه لر)	76
Okuma Metni 2 (بیلمه جه لر)	78
Okuma Metni 3 (لطیفہ)	80
Okuma Metni 4 (سلطان سلیمانہ قالمایان دنیا)	81
Okuma Metni 5 (ابراهیم (علیہ السلام) قصہ سی)	82
Okuma Metni 6 (بو حرب بویله قازانیلیر!)	84
Okuma Metni 7 (أى اللهم بنى سندن آپرما)	86
Okuma Metni 8 (دقت)	87
Okuma Metni 9 (امینہ نٹ شہادتی (قصبہ انطباعلری))	89
Okuma Metni 10 (اوردونٹ دعاسی)	92
Okuma Metni 11 (ایلک نماز)	93
Okuma Metni 12 (بیغمبریز اُندیزہ دائیر)	97
Okuma Metni 13 (صنعت)	100
Okuma Metni 14 (حدیث شریفلر)	102
Okuma Metni 15 (ادبیاتزده رمضان خاطرہ لری)	105
Okuma Metni 16 (فاتحہ ترجمہ سی و تفسیری)	109
Okuma Metni 17 (امنٹ)	112
Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları	114

6. ÜNİTE

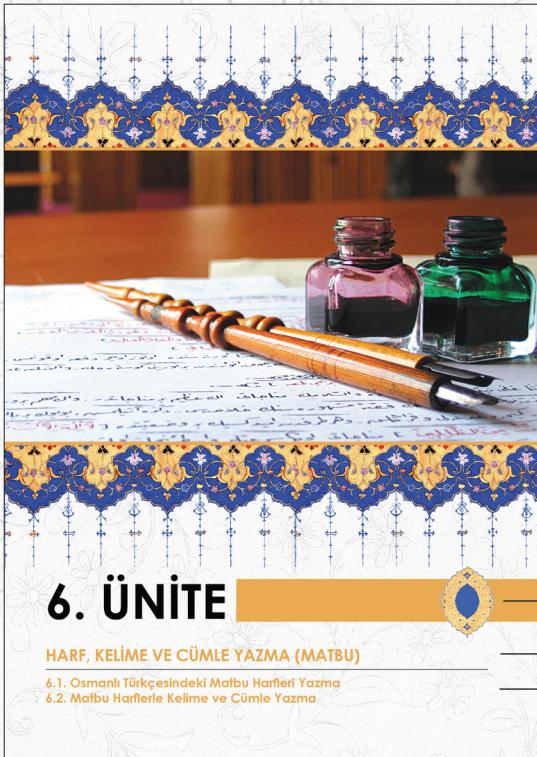
HARF, KELİME VE CÜMLE YAZMA (MATBU)	117
6.1. Osmanlı Türkçesi Alfabesindeki Matbu Harfleri Yazma	118
6.2. Matbu Harflerle Kelime ve Cümle Yazma	122
Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları	128
Okuma Metni (GÜZEL YAZI ÜZERİNE)	129

PROJE VE PERFORMANS GÖREVLERİ

EK ETKİNLİKLER	137
OKUMA METİNLERİ	174

CEVAP ANAHTARI	175
SÖZLÜK	177
KAYNAKÇA	185

KİTABIN TANITIMI

Ünite görseli yer alır.

6. ÜNİTE

HARF, KELİME VE CÜMLE YAZMA (MATBU)

- 6.1. Osmanlı Türkçesindeki Matbu Harfleri Yazma
- 6.2. Matbu Harflerle Kelime ve Cümle Yazma

Ünite numarası yer alır.

Ünite ismi yer alır.

Ünitede yer alan konuların isimleri toplu olarak yer alır.

76 BEŞİNCİ ÜNİTE

5.1. Seçme Okuma Metinleri

Hazırlanalım

- Farklı tarijlarda sıkça yapılan metin okumalarının okumaya ve kelime hasnesini geliştirmeye katkıları nelerdir? Düşünceleriniz belirtiniz.
- Okuma alışkanlığının ve okuma hızının anlamla ve yorumlamaya faydalı olur mu? Düşüncelerinizi söyleyiniz.

Okuyalım

Aşağıdaki atasözlerini paylaşıarak okuyunuz.

OKUMA METİNİ 1

اتا سوزلندن سچمه‌لر
چالشقاڭلىق

۱- آم ايش ياشىنده بىللى اوولور.
۲- باقارسەڭ ياغۇ ياقىمىسىڭ طاخ اوولور.
۳- آمك اوپلاپدى يىشك اوپلاز.
۴- آر اولان اکىمكىنى طاشىدۇن چىقارار.
۵- سىن ايشىندۇن قورقما، ايش سىندۇن قورقىسىن.
۶- يو كىلى دود دېڭلىنىز.
۷- قىسمت گۈركىن زىبىلە ئىنمز.
۸- نىزدە حرّكەت، اوردە بىرگەت.
۹- يازىن ياشى پىشەننىڭ، قىشىن اشى پىشر.

اتا كۆزىلەل

۱- آزە قناعت اېتىمەن چوغى ھېچ بولماز.
۲- بىر بولدى اىكى ئىستر، آقچە بولدى چىقىن ئىستر.
۳- دو دە بۈزۈز ئازاركى قۇلاقىن اولىش.
۴- دېلىجىنڭ طورىھىسى طولماز.

Konu başlıklarları yer alır.

Öğrencilerin derse motive olmalarını, ön bilgilerini harekete geçirmelerini, işlenecek konuyu sezmemelerini amaçlayan bir ya da birkaç soru yer alır.

Konuya ilgili okuma ve incelemenin yapılacağı metinler yer alır.

IKİNCİ ÜNİTE

Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları

A. Aşağıdaki çotan seçmeli soruların doğru seçenekini bulup işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi Kur'an alfabesinde **yoktur**?
A) ب B) ح C) ج D) ط E) ق
2. Aşağıdakilerden hangisinde "harf grubu-ses" eşleşmesi **yanlış** yapılmıştır?
A) ك ← K
B) ح ← H
C) ث ص ← S

Bilgilerin öğrenilme düzeyinin ve kazanımların gerçekleşme durumunun kontrol edildiği sorular yer alır.

DÖRDÜNCÜ ÜNİTE

Okuma Metni

گوزل برخطه

"آی نام (انسانلر) ۱۰ کلیک، دیگلکلیک، بللیکلیک، عربت الکلک، پاشایان کولور، نولن فنا بولور، اولاجن اولور، یاغمور یاگار، اوتنر بیتر، چوچوچلر طوغار، آتاریننچ، بابالپنچ بیرینچ طوتار، صوڭوھ مېسى محى(بوق) اولوب کېدىر، وقوعاتك (اولاننارك) آردى

Okuma metinleri yer alır.

PROJE VE PERFORMANS GÖREVLERİ

2. ÜNİTE PERFORMANS GÖREVİ

Dersin Adı	Osmalı Türkçesi
Sınıf	10. Sınıf
Kazanımlar	Osmalı Türkçesi alfabesindeki matbu harfleri adlandıra okur. Harflerin kelimenin başında, ortasında ve sonunda aldıkları şekilleri tanır. Kendinden sonraki harflere bilesmeyeń harfleri ayrt eder. Rakamları ve noktalama işaretlerini tanır.
Beklenen Performans	Araştırma, İş birliği, Planlı Çalışma

Ölçme değerlendirme amaçlı çalışmalar yer alır.

PROJE VE PERFORMANS GÖREVLERİ

5. ÜNİTE PROJE GÖREVİ

Dersin Adı	Osmalı Türkçesi
Sınıf	10. Sınıf
Ünİte Adı	Osmalı Türkçesile Yazılmış Kolay Metinler
Beklenen Performans	Araştırma, Okuma, Yorumlama ve Lügat Kullanma.
Süre	2 Ay
Puanlama Yöntemi	Dereceli Puanlama Anahtarı

Derslerle ilgili yapılacak örnek proje konularını ve proje basamaklarını kapsayan form yer alır.

Ek Etkinlikler

Öğrenilenleri pekiştirmeye yönelik ek etkinlikler yer alır.

OKUMA METİNLERİ

٩- بَرْ چَانَاقْ قَلْعَه شَهِيدِي حَسَنْ اَدْهَمْ
وَالَّدَه سَنَه صَوَّه مَكْتُوبِي

والله حَمْكَمْ، درت عَسْكَرْ طَوْغُورْمَقْلَهْ مَقْتَخْرْ
شَانَلِي تُورُوكْ آتَهِمْ!

صَصَحَتْ آمِيزْ مَكْتُوبِيْكَمْ، دَيْرِيْنْ اَوْرُوهِمِيْ كَجَنْ
كُوزَلْ، يَشِيلَكْ بَرْ اَوْوَهْ جَعْلَكْ اَورَهْ سَنَدَنْ كَجَنْ
دَوْنَهْ كَارَانَدَهْ كَيْ آزَمَدْ اَفْحَاجَنَهْ سَايَهْ سَنَدَهْ
اوْتَهْرُورْ كَمْ، آلَمْ، طَيْمَتْ بَشِيلَكَلَهْ اَيْنَدَهْ

Okumayı geliştirmek ve hızlandırmak için ilave metinler yer alır.

Aşağıda adları verilen bölümlerde öğrencilerin derse etkin katılımlarını sağlayıcı farklı özelliklerdeki çalışmalar yer alır.

	Hazırlanalım
	Okuyalım
	Not Edelim
	Yorumlayalım
	Düşünelim-Yorumlayalım
	Yazalım-Konuşalım
	Pekiştirelim
	Biliyor muyuz?
	Bunları Bilelim
	Değerlendirelim
	Dikkat
	Cevaplayalım
	Araştıralım
	İş Birliği
	Bulalım
	Harf Kartları
	İnceleyelim
	Yazalım
	Eşlestirelim
	İşlemleri Yapalım
	Kelime Okuyalım
	Cümle Okuyalım
	İşaretleyelim
	Kelime Defteri
	İnceleyelim-Yazalım
	İnceleyelim-Yorumlayalım

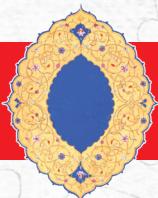
	Konuşalım
	Tavsiye Metin
	Tartışalım
	Özetleyelim
	Karşılaştıralım-Tartışalım
	Kitap Okuyalım
	Paylaşalım
	Listeleyelim-Konuşalım
	Paragraflara Başlık Bulalım
	Listeleyelim
	Konuşalım-Paylaşalım
	Bakarak Yazalım
	Kendimizi Deneyelim
	Fotoğraflar Konuşuyor
	Tanıyalım
	Harfler Kutuda
	Rakamları Kullaniyorum
	Bulmaca Çözelim
	Sınıflandıralım
	Herkes Yerine
	Harita Oluşturalım
	Test Çözelim
	Cümle Yazalım
	Okuyalım-Yazalım
	Okuyalım-Yorumlayalım
	Metin Okuyalım

1. ÜNİTE

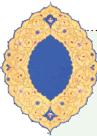
OSMANLI TÜRKÇESİNI TANIYALIM

-
- 1.1. Osmanlı Türkçesi ve Türkçe
 - 1.2. Niçin Osmanlı Türkçesi Öğreniyoruz?
 - 1.3. Osmanlı Türkçesinin Günümüzdeki Yeri
 - 1.4. Osmanlı Türkçesinin Tarihî Seyri

1.1. Osmanlı Türkçesi ve Türkçe

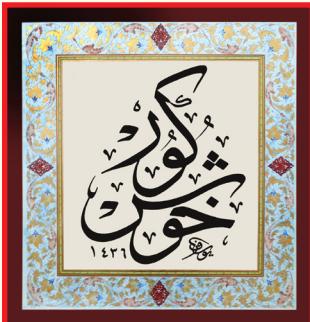

Hazırlanalım

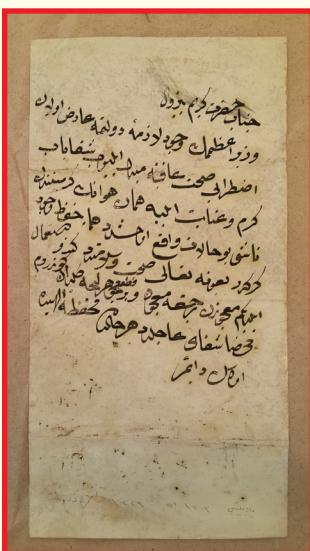
- “Osmanlıca” kavramı sizlere neleri çağrılmaktadır?
- Türkler, tarih boyunca hangi alfabeleri kullanmışlardır?

Okuyalım

"Hoş gör"

Bir hatt-ı hümayun belgesi

OSMANLI TÜRKÇESİ

Osmanlı Türkçesi, Kur'an alfabetesini temel alan bir yazı dilidir. Türkler, İslamiyeti kabul ettikten sonra İslam medeniyetinin bir parçası olan Kur'an harfleriyle de tanışmış; yüzyıllarca sanat, edebiyat, din, tarih, tıp, hukuk, iktisat vb. pek çok alanda bu harflerle eserler vermişlerdir.

Osmanlı Türkçesi için yaygın olarak “Osmanlıca” tabiri de kullanılmıştır. Ancak Osmanlıca; Almanca, İngilizce, Arapça gibi Türkçeden ayrı bir dil değildir; Osmanlı Devleti sınırları içinde konuşulan ve okunup yazılan Türkçenin ta kendisidir.

Tarihçi yazar Prof. Dr. İlber Ortaylı, Osmanlı Türkçesinin yabancı dil gibi algılanmasıyla ilgili olarak şunları söylemiştir: “Osmanlıca öyle Fransızca ve Rusça gibi ayrı dil olarak anlaşılır, Arap harfleriyle yazılan bir Türkcedir. Her dil asırdan asıra bazı değişiklikler geçirir ama bu durum ayrı bir dilden söz etmeyi gerektirmez. Nihayet anneannemizle dedemin mektuplaşma dilidir. Birçoğumuzun bu mektupları okutmak için ümmi köylüler gibi adam aradığı gerçektir.”

Türkçe, tarihî seyri içerisinde başka dillerden -İslam dini ortak payda olduğu için özellikle de Arapça ve Farsçayı kullanan milletlerin dillerinden- etkilenmiştir. Bu etkileşim sonucu Osmanlı Türkçesinde, İslam medeniyetine ait Arapça ve Farsça asılı kelime ve terkipler kullanılmış ancak bunların çoğu, zamanla Türkçeleşmiş veya yeni anamlar kazanmıştır.

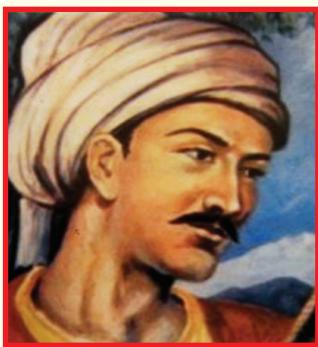
Osmanlı Türkçesinde çok sayıda Arapça ve Farsça unsurun bulunması, Osmanlıcanın Türkçe, Arapça ve Farsçadan oluşmuş ayrı bir dil gibi algılanmasına da sebep olmuştur. Şemseddin Sami, Lisan ve Edebiya-

Baki

Şeyh Galip (Temsili)

Karacaoğlan (Temsili)

Namık Kemal

tımız adlı makalesinde Osmanlı Türkçesinin ayrı bir dil gibi düşünülmesinin yanlış olduğunu şu sözleriyle açıklamıştır:

“Mübalağa etmeyerek ve sırf millî gayret dolayısıyla söylemeyerek yabancıların da tasdikiyle diyebiliriz ki millî lisanımız olan Türkçe, dünyanın en güzel lisansı değilse de en güzel lisanslarından biri olduğu şüphesizdir. Mesela İspanyolca ve Portekizcede o kadar çok Arapça kelime vardır ki bunların toplamı büyük bir cilt teşkil etmiştir. Lakin mezkûr lisanslar Arabî ile filan dilden mürekkeptir denilmeyip Latin zümresine mensup müstakil lisanslar addolunur.”

Osmanlı devri Türkçesiyle ilgili yaygın düşüncelerden bir diğeri, Osmanlıcanın Arapça ve Farsça unsurlarla şekillendiği için anlaşılmaz bir dil olduğunu. “Osmanlıca denince bugün sadece hazırlıksız kişiler tarafından zor anlaşılan ‘Divan Edebiyatı’ dediğimiz edebiyatın dilini anlamamak gereklidir. Kaldı ki Divan şairleri içinde de oldukça sade şiirler ve beyitler söyleyenlerin sayısı pek çoktur.” (İ. Acar, Osmanlıca) “Osmanlı Türkçesi, Baki'nin, Nedim'in, Şeyh Galip'in, Evliya Çelebi'nin dili olduğu gibi Karacaoğlan'ın, Emrah'ın da dilidir. Naima'nın, Namık Kemal'in ve Tevfik Fikret'in de dilidir. Kısaca Osmanlı devri Türkçesi de bu dille meydana getirilmiş her çeşit eser de bizim kültürümüzün ürünleridir.” (İ. Acar, Osmanlıca)

Türkçenin Arapça ve Farsçadan dil unsurları alması Türkçeyi başka bir dil yapmamıştır. Ünlü şair Attila İlhan, konuya ilgili fikirlerini, Orta Çağ Batı Hristiyan medeniyeti dairesinde sanat ve bilim dilinin Yunanca ve Latinçe olduğunu, buna karşılık İslam medeniyeti dairesinde de Arapça ve Farsçanın sanat ve bilim dili hâline geldiğini belirterek şöyle açıklamıştır:

“Türkçede Arapça ve Farsça kelimelerin olması Osmanlıcayı ne Arapça ne de Farsça yapmıştır. Bunu ben tecrübe ederek yaşadım. Biz böyle yetiştirildiğimiz için bir Arap veya Acem bu şıirleri gördüğünde anlar zannediyordum. Tabii bu yanlış bir düşünceydi. Hiçbir zaman bu dillerin esareti altına girilmedi. Batı dillerinde bu daha açık bir şekilde görülmeyecek. Mesela Fransızca diye bir dil yok. Şimdi konuşulan yazılan Latincenin

bozulmuş şeklidir. Eğer Fransızlar (...) Fransızcadan Latince kelimeleri atmaya kalksalar geriye sadece 123 kelime kalır."

Türkler, İslam'ı kabul ettikten sonra Kur'an harflerine Türkçedeki sesleri karşılayacak yeni harfler ilave etmişler ve Kur'an harflerini temel alan yeni bir alfabe meydana getirmişlerdir. Bu yeni alfabe Müslüman Türk topluluklarında kabul görerek yaygınlaşmıştır. Karahanlılar, Büyük Selçuklular, Anadolu Selçukluları ve Beylikler Dönemi'nde kullanılan Osmanlı Türkçesi alfabesi, daha sonra Osmanlı Beyliğinin alfabesi olmuştur. Birçok ırkı, dini, dili çatısı altında birleştiren Osmanlı Devleti, Osmanlı Türkçesini devlet dili hâline getirmiştir.

(Bu kitap için düzenlenmiştir.)

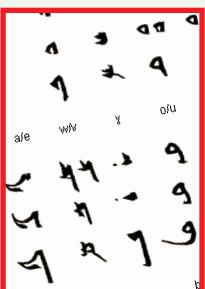
Not Edelim

Türkler, tarih boyunca aşağıdaki alfabeleri kullanmışlardır.

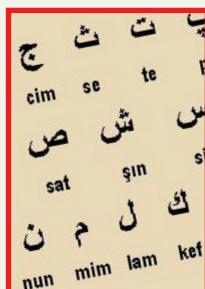
Göktürk alfabesi, Uygur alfabesi, Kur'an (Arap) alfabesi, Kiril alfabesi, Latin alfabesi.

UNSUZLER		Ince	Latin	Orkun	Latin
ş	X	B	J	ا	A-E
ş	X	D	T	ئ	I-H
ي	€	G	Y	ۋ	O
ه	۷	K	N	ڭ	C
ى	۱	L	۰	ڭ	Q
چ	۲	M	۱	ڭ	چ
چ	۳	N	۰	ڭ	چ
ر	۴	R	۲	ڭ	ر
ى	۵	S	۳	ڭ	ى
ل	۶	T	۴	ڭ	ل

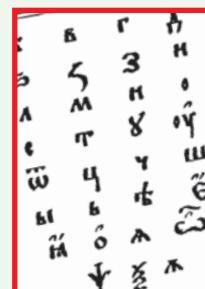
Göktürk alfabesi

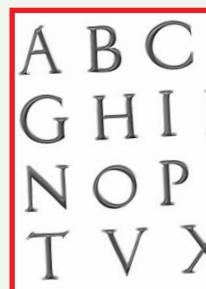
Uygur alfabesi

Kur'an alfabesi

Kiril alfabesi

Latin alfabesi

Yorumlayalım

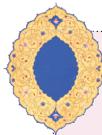
"Allah'ın emirlerinin dil ile ifade edilmiş olması, Arapçada dil ile ilgili birçok kültür faaliyeti ve unsurunun doğmasına sebep olmuştur. Kur'an daima Hz. Peygamberin zamanından itibaren ezberlenmiş ve onun doğru ve güzel olarak okunması değer verilen bir iş sayılmıştır. İslam toplumunda Kur'an'ı bütün olarak doğru ve güzel okuyanlara karşı daima saygı gösterilmiştir. Kur'an'ın doğru ve güzel olarak yazılması da değer verilen ayrı bir iş sayılmıştır. Hafızlık gibi hatırlatlık da asırlar boyunca devam eden, işlenen güzel ve mükemmel hâle getirilen birer kültür faaliyeti olmuştur. Arap harfleri bırakıldıktan sonra Türkiye'de hat sanatının gerileyiği, din ile kültür arasındaki münasebeti gösteren bir örnektir."

Mehmet Kaplan, Kültür ve Dil

Yukarıdaki metinden yola çıkarak Kur'an ve Kur'an harflerinin kültürümüze etkisi konusunda neler söyleyebilirsiniz?

1.2. Niçin Osmanlı Türkçesi Öğreniyoruz?

Hazırlanalım

“Osmanlıca, Türklerin yüzüllar boyunca geliştirdikleri özgün bir dil; Arapçadan da Farsçadan da yararlanmış ama ikisi de olmamış. Yeni Türk kuşakları Osmanlıayı anlayabilmelidir ki gelecekle geçmiş arasındaki köprüyü sağlam kurabilisinler.”

Attila İlhan, Ulusal Kültür Savaşı

Yukarıdaki paragrafta Osmanlı Türkçesiyle ilgili neler söylemektedir? Düşüncelerinizi sözlü olarak ifade ediniz.

Okuyalım

OSMANLI TÜRKÇESİ BİLMENİN ÖNEMİ

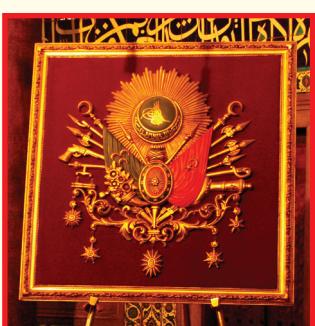
Türkçenin tarihî devirleri içinde bin yıllık bir geçmişi olan Osmanlı Türkçesi, atalarımızın yüzüllar boyunca ortaya koydukları kültürel eserlere doğrudan ulaşmanın önemli bir yolu, geçmişle gelecek arasında kültürel bağlar kuran bir köprü, millî ve manevi değerlerimizin taşıyıcısıdır.

Millî kültürümüzün temelini teşkil eden eserlerimizin hemen tamamı Osmanlıcadır. Hâlbuki yeni neslimiz, kim bilir hangi dedesinden kalma bir kitap veya eski bir tapu senedinin, bir paranın, bir çeşme kitabesinin üzerrindeki yazıları okumaktan mahrumdur. Tarihî bir çarşı girişindeki ya da belki her gün altından geçtiği Üniversite giriş kapısındaki Osmanlıca metnin gerek muhteva gerekse estetik zevkini yudumlamaktan uzaktır.

"Hiç", Hat: Yusuf Bilen

Ecdadımızın Osmanlı Türkçesiyle bizlere armağan ettiği sayısız güzide eser, bugün fıkı ve estetik boyutta çoğu muhteşem -maalesef- bir turiste olduğu kadar uzak, anlamsız ve yabancıdır. Değil mahiyetlerinden, varlıklarından dahi habersiz olduğumuz milyonlarca taş baskısı ya da birçoğu sahasında otorite olmuş ve hâlâ bu vasfini koruyan el yazması nadide eserlerimiz vardır. Bu kıymetli eserlerimiz ve milyonlarca arşiv belgemiz kütüphanelerin tozlu raflarından gün ışığına çıkarılacakları günü beklemektedir.

Osmanlı arması

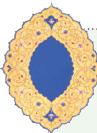
Yedi asır cihana hükmetmiş bir milletin çocukları, önlernerine konulan çevirilerin dışında atalarının bugüne

kadarki kültür birikiminden istifade edememektedirler. Bu çevirilerin birçoğunun eksik ya da hatalı olması ise ayrı bir vakadır. Şu hâlde günümüz gençliğinin hissesine, birkaç bin sene önceki kültür mirasını rahatlıkla okuyup anlayabilen diğer milletlerin gençlerine imrenmek mi düşüyor? Neden biz de kendi çocuğumuza, araştırdığı herhangi bir mevzudaecdadının birikimine birinci elden uzanabilme imkânını tanımayalım? Çok boyutlu bir altyapıya sahip ve tarihine yabancı kalmamış, büyüklerine sevgisini ve saygısını kaybetmemiş bir nesil, geleceğe daha umitle bakmamızın bir teminatı değil midir?

Hasılı Osmanlicayı öğrenmek, öz yurdunda kendi kültürüne yabancı kalmış bir neslin vicdan muhasebesindeecdadına ve tarihine karşı vadesi çoktan dolmuş bir fikir borcudur.

Muhammed Ali Ensari, *Osmanlıca İmla Müfredatı*
(Kısaltılıp düzenlenmiştir.)

Düşünelim-Yorumlayalım

“Osmanlı Türkçesi; Türkçe, Arapça, Farsça kelimelerden oluşan zengin bir lisandır. Unutmayalım ki Osmanlıca imparatorluk dilidir. İngilizler İngilizcede çok fazla kelime bulunmasından dolayı övünürler. Biz neden övünmeyeelim? Osmanlıca da övünülmesi gereken bir lisandır. Şu an maalesef 200-250 kelime ile konuşuyoruz. Oysa eskiden 3000-5000 kelime ile konuşuyorduk. Siz 3000 kelime ile konuşamıyorsanız Fuzuli'yi, Baki'yi, Kâtip Çelebi'yi anlayamazsınız. Kâtip Çelebi'nin eserlerini okuyup anlayıp zevkine varabilmek için mükemmel Osmanlıca bilmek gerekiyor. Bugün Osmanlıca öğrenmenin gereğini kabir taşlarına kadar indirdiler; dedelerinin mezar taşlarını okuyabilmek için. Doğrudur ama sadece bundan ibaret değildir. Mezar taşlarında şiir vardır, fıkra vardır, ölüm doğum tarihleri vardır, edebî sanatlar vardır ve yazı güzelliği vardır. O başlı başına bir ilim.”

Dursun Gürlek

[\(<http://www.aljazeera.com.tr/al-jazeera-ozel/osmanlica-kalp-krizi-gecirmis-gibi>\)](http://www.aljazeera.com.tr/al-jazeera-ozel/osmanlica-kalp-krizi-gecirmis-gibi)

“(Osmanlıca öğretiminde) hedef alacağımız nokta, (öğrencinin) Yahya Kemal'in mensur metinlerini anlamasıdır. Ondan sonrası o gencin kendini yeterlilik göstermektedir. Mesela dilimizde ‘ayrılık’ var, ‘hicran’ var, ‘firak’ var. Biz ikisini atmışız sadece “ayrılık”ı almışız. Oysa aralarında nüans olması lazım. Yüksek medeniyetler ve kültürler o nüanslar üzerinde yükselir.”

Hayati Develi, *Köklerimize Gitmek İçin Osmanlıca Şart*

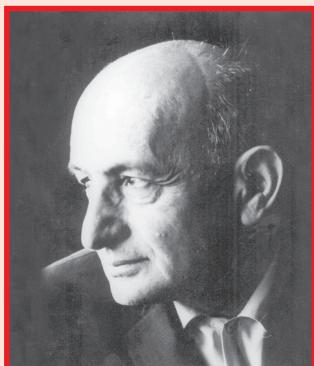
Yukarıdaki metinlerde Osmanlı Türkçesi öğrenmenin gerekliliği konusunda neler söylemektedir?

Yazalım-Konuşalım

- Eş anlamlı kelime örnekleri bulup defterinize yazınız.
- Eş anlamlı kelimeler birbirlerinin yerine kullanılabilir mi? Bir dilde aynı anlama gelen veya yakın anlamlı çok sayıda kelime bulunması dil açısından bir zenginlik midir? Düşüncelerinizi söyleyiniz.

Yorumlayalım

Nihad Sami Banarlı

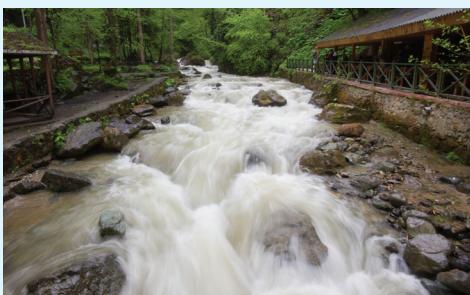
“Türkçenin, bir halk ve edebiyat dili olarak daha Yunus Emre asırında, Şark’ın engin felsefesini nasıl kudretle terennüm ettiğini bilmeyen Türk aydını yoktur. Daha sonraki asırlarda, devirlerine göre, birer Türkçeci ve halkçı olan Fuzulilerin, Nedimlerin birçok misrasında Türkçeye, yirminci asır Türkçesini müjdeleyen hamlelerle dolu olan, asrimiza büyük misal olarak Yahya Kemal’ın Süleymaniye’de Bayram Sabahı şirini söyleyen bir dilidir. Bu dil, fakir bir lisan olamaz. Bu dilin şiirlerinde Türk milletinin, bir kültür ve tefekkür dili olarak zengin, heybetli ve övünülecek kadar güzel sesli bir destan lisani vardır.”

Nihad Sami Banarlı, Türkçenin Sırları

Bu metinde anlatılanları, Osmanlı Türkçesi ile ilişkilendirerek yorumlayınız.

Yorumlayalım

“Dil taşıyıcıdır; bir milletin kültürünü, sanatını, imanını, düşünüş sistemini, yaşayış özelliklerini, sahip olduğu değerleri dünden bugüne taşıyan kutsal bir nehir gibidir.”

İlhan Ayverdi, Misalli Büyük Türkçe Sözlük

Yukarıdaki ifadeden yola çıkarak dil ve kültür ilişkisi konusunda neler söylebilirisiniz?

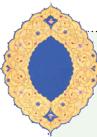
Pekiştirelim

Kitabınızın “Ek Etkinlikler” bölümünde yer alan (139. sayfa) “Fotoğraflar Konuşuyor” etkinliğini yapabilirsiniz.

1.3. Osmanlı Türkçesinin Günümüzdeki Yeri

Hazırlanalım

- Gezip gördüğünüz yerlerde Osmanlı Türkçesiyle yazılmış eserlere rastladınız mı? Bu tür eserleri görünce neler hissettiniz? Deneyimlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Tarihî ve kültürel eserlerimize sahip çıkmak niçin önemlidir? Düşüncelerinizi ifade ediniz.
- Osmanlı Türkçesiyle ortaya konulmuş eserlerdeki bilgi birikiminden günümüzde de yararlanabilir miyiz? Düşüncelerinizi sözlü olarak ifade ediniz.

Biliyor muyuz?

- İslam ülkeleri arasında en fazla yazma eser koleksiyonuna sahip ülkenin Türkiye olduğunu,
- Arşivlerdeki evrak dışında, Türkiye'de 300.000 cilt civarında yazma eser olduğunu tahmin edildiğini,
- Yazma eser kütüphanesi olarak Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü çatısı altında faaliyet gösteren 18 kütüphaneden 7'sinin İstanbul'da olduğunu ve bu kütüphanelerde yaklaşık 105.000 adet el yazması eser bulunduğu,
- Afganistan, Amerika Birleşik Devletleri, Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Cezayir, Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Danimarka, Finlandiya, Hollanda, Irak, İrlanda, İspanya, İsveç, İsviçre, İtalya, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Lübnan, Macaristan, Mısır, Polonya, Portekiz, Romanya, Suriye, Yugoslavya ve Yunanistan gibi ülkelerde 100.000 cildin üzerinde Türkçe yazma eser bulunduğu BİLİYOR MUYDUNUZ?

Bunları Bilelim

Osmanlı Türkçesi ile Yazılmış Çeşitli Eserler

Kitaplar

Hat sanatının böylesine itibar bulmasının asıl kaynağı ve sebebi Kur'an-ı Kerim'dir. Kur'an'ın önceleri parşomen daha sonra kâğıt üstüne muhtelif hat nevileriyle yazılmış sayısız örneği dünyanın çeşitli müze, kütüphane ve koleksiyonlarında bulunmaktadır. Kur'an-ı Kerim ve cüzleri, enam-ı şerifler, evrad-ı şerifler, delailü'l-hayratlar hat sanatının kitap şeklinde rastlanılan dinî mahiyetteki numunelerindendir. Hadis mecmularının da hüsnühatla yazılmış seçkin örnekleri vardır. Edebi eserler arasında divanlar ve şiir mecmuları dinî olmayan yazma kitapların en geniş kesimini oluşturur.

Levhalar

19. ve 20. yüzyıllarda celi yazılıarda revaç bulan levhacılık, hüsnühattin çerçevelenerek çeşitli mekânlardaki duvarlarda yer almamasını sağlamış, böylece bir güzelliği hem okuma hem de seyretme imkânı vermiştir. Özellikle sülüs ve talik celileriyle ayet, hadis ve hikmetli sözler usta hattatlara yazdırıldıktan sonra etrafı tezhip ettirilmiş ve bu levhalar çerçevelenip duvarlara asılmıştır.

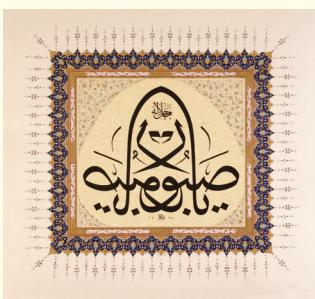
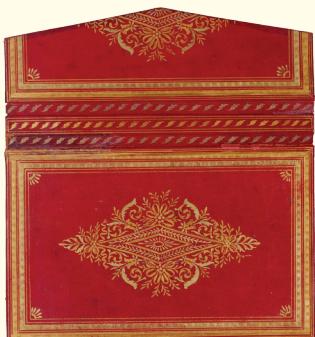
Hilyeler

İlk örnekleri Hafız Osman tarafından tertip edilen hilyeler, Hz. Peygamber'in (Sallallahu aleyhi ve sellem) fiziki ve ahlaki vasıflarını anlatan levhalardır. Hilyeler tanınmış ve güvenilir hadis rivayetlerinden alınan bilgilere dayanır. İlk örnekleri 1679-1680 yıllarından itibaren görülmeye başlayan hilyelerde en fazla Hz. Ali'den rivayet olan metin yazılagelmiştir.

Kitabeler

Cami, tekke, mektep, medrese, han, çeşme, hamam, sebil, kütüphane gibi herhangi bir abidenin ekeriye dış bazen de iç cephesinde yer alan veya nişan taşı, mezar taşı gibi bir dikilitaş üzerindeki yazılar hakkında bu tabir kullanılır. Çoğunlukla bulunduğu bina veya adına dikildiği şahısla ilgili bilgiler ihtiva eden kitabelerin metinleri devrin şairlerince kaleme alınır, sonra da bir hat ustادına yazdırılır. Manzumenin son bir veya iki misraında o yılın tarihi düşülür. Bu yazılar mermer üzerine kabartma şeklinde oyularak hazırlanır.

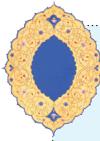
*Hattın Çelebisi Hasan Çelebi
(Derleyen: Hikmet Ülker)*

Pekiştirelim

Kitabınızın "Ek Etkinlikler" bölümünde yer alan (139. sayfa) "Taniyalım" etkinliğini yapabilirsiniz.

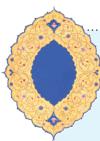
Değerlendirelim

Aşağıdaki parça göre Osmanlı Türkçesinin günümüzdeki kullanım alanları hakkında neler söylenebilir? Belirtiniz.

Millet olarak kültürümüzü bütünüyle öğrenmek, incelemek, araştırmak ve korumak en temel görevlerimizden biri olmalıdır. Çünkü dil, din, edebiyat, sanat, hayat tarzı ve tarihî değerler bir milletin varlığının ayrılmaz parçalarıdır. Arşiv ve kütüphanelerimizde ise hukuk, tıp, edebiyat, tarih, din, mimari, müzik gibi birçok alanda Osmanlı Türkçesiyle yazılmış binlerce eser büyük bir inceleme ve araştırma sahası oluşturmaktadır. Bin yıllık bu kültür birikiminden faydalananmak için Osmanlı Türkçesinin öğrenilmesi önemli bir gerekliliktir.

Günümüzde üniversitelerin Türk dili ve edebiyatı, tarih, ilahiyat, sanat tarihi, bilgi ve belge yönetimi (arşivcilik), kütüphanecilik gibi bölümlerinde Osmanlı Türkçesi eğitimi verilmektedir. Buralarda Osmanlı Türkçesiyle yazılı kültür mirasıını okuyup anlayabilecek uzmanların yetiştirmektedir.

Yorumlayalım

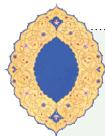
Yabancıların Osmanlı Türkçesini öğrenmelerini ve bu alanda araştırmalar yapmalarını nasıl değerlendirdiğiniz? Düşüncelerinizi sözlü olarak ifade ediniz.

Dikkat

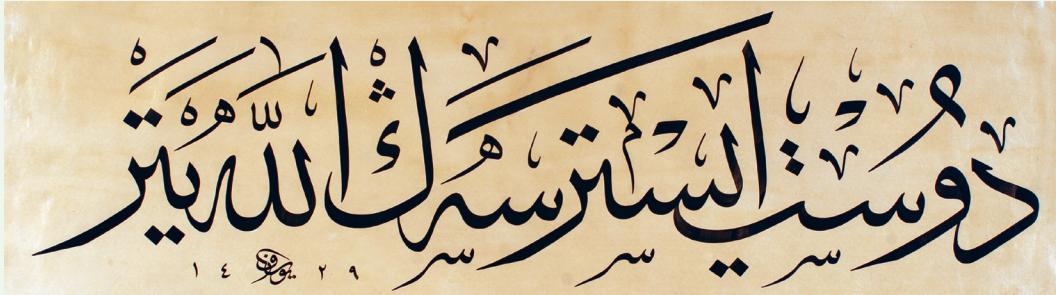
"Osmanlı Türkçesi bilgisi yalnızca bir kısım bilim adamı ve arşiv uzmani için gerekli değildir. Dilin, önce bireyin, sonra toplumun var olduğundaki yeri göz önünde tutulduğunda Türkiye'de kendisine okumuşluk, entelektüellik payesi verilen herkesin bu bilgiye sahip olması gereklidir."

Cevaplayalım

CEVAP

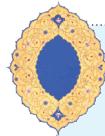
Hat sanatı denilince öncelikle Kur'an-ı Kerim harfleri ile yazılmış güzel yazı sanatı akla gelir. Bu sanat, Kur'an harflerinin 6 ila 10. yüzyıllar arasında geçirdiği uzunca bir gelişme döneminden sonra ortaya çıkmıştır. Kur'an-ı Kerim'in bir araya toplanmasından sonra, İslam dininin bilime verdiği özel önem etkisiyle çok sayıda kâtip yetişmiş; yazı da doğal olarak büyük aşamalar göstererek önemli bir sanat kolu olmuştur.

Hat sanatı, tarihî seyir içerisinde gelişmiş, mükemmelleşmiş ve güzel sanatlar arasındaki seçkin yerini almıştır. Hat sanatı, İslam kültürünün önemli unsurlarındandır. Bu sebepleecdadımız Kur'an-ı Kerim'i güzel yazmaya çok önem vermiştir. "Kur'an-ı Kerim Hicaz'da nazil oldu, Mısır'da okundu, İstanbul'da yazıldı." sözü, bizim için en büyük iftihar vesilesidir. Osmanlı medreselerinde Amasyalı Şeyh Hamdullah, Ahmed Karahisarı, Hafız Osman, Mustafa Rakım Efendi, Mahmud Celaleddin Efendi, Yesârizâde Mustafa İzzet Efendi gibi daha nice cihanşümü'l reisü'l-hattatin yetişmiştir. Bugün yerli ve yabancı kütüphanelerde bulunan yazma Mashafların her biri bu bakımdan ayrı bir değer etmektedir.

http://www.amasya.edu.tr/media/157778/osmanl_.pdf

- Bu metne göre Osmanlı Türkçesinin hat sanatıyla ilgisi konusunda neler söyleyebilirsiniz?
- Hat sanatının yaşayan temsilcilerinden bildikleriniz var mı?

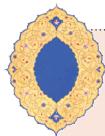
Yorumlayalım

"Kültürlü olmak demek, tarihin ve eski eserlerin terbiyesini almak, olgunlaşmak, ondan sonra yeni eserler vücuda getirmek veya ruhunu onlara açmaktadır."

Mehmet Kaplan, Kültür ve Dil

Yukarıdaki sözü, "Osmanlı Türkçesini öğrenmek" konusuyla ilişkilendirerek yorumlayınız.

Araştıralım

Cevrenizden, kütüphanelerden ya da internet sitelerinden Osmanlı Türkçesiyle yazılmış eserler bulunuz. Bulduğunuz eserleri ya da eserlerin görsellerini sınıfa getirip arkadaşlarınızla paylaşınız.

1.4. Osmanlı Türkçesinin Tarihî Seyri

Hazırlanalım

Türklerin Kur'an harflerini kabul etmesi dil ve medeniyetlerini nasıl etkilemiştir? Bu konudaki bilgilerinizi paylaşınız.

Okuyalım

OSMANLI TÜRKÇESİ VE TARİHİ SEYRİ

Osmanlı Türkçesi, Türkiye Türkçesinin gelişme sürecinde Eski Anadolu Türkçesi diye adlandırılan ilk dönemi de içine alarak XIII. yüzyıldan XX. yılının başlarına kadar devam eden dönemidir.

XI. yüzyıl ve sonrası Orta Asya Türküyü için devamlı bir göç devridir. Bu yüzyılda Türk dili bazı gelişmeler geçirmiştir ve Türkçenin çeşitli kolları ortaya çıkmıştır. Oğuz boylarının yayıldığı Anadolu'da Oğuz lehçesine dayalı yeni bir dil teşekkül etmiş ancak bu dilin gelişip edebî bir dil hüviyetini kazanması uzun bir sürede gerçekleşmiştir.

Anadolu Beylikleri Dönemi'nde daha çok değer kazanan Türkçe resmî dil olarak kullanılmış ve bu dille bazı eserler meydana getirilmiştir.

Osmanlılar, Anadolu ve Balkanlar'da Türk birliğini sağlamışlardır; Türkçeyi de resmî dil dolayısıyla bir yazı dili hâline getirmiştirlerdir. XIII. yüzyıldan başlayıp günümüze kadar gelen bu yazı diline Batı Türkçesi adı verilir.

Batı Türkçesinin günümüzdeki şekillerinden biri de bugünkü Türkiye Türkçesidir.

Türkiye Türkçesi XIX. yüzyılın ortalarına kadar lisan-Türki, Türki ve Türkçe olarak anılmış ve Arapça, Farsça ve Türkçe unsurlarla şekillenmiştir.

Osmanlı Türkçesinin geçirdiği aşamalar:

a) Başlangıç (Eski Anadolu) Türkçesi Dönemi

Anadolu Selçukluları, Beylikler Devri ve Osmanlı Devleti'nin kuruluş dönemine rastlayan yüzyıllarda (XIII-XV. yüzyıllar) Türkçe, gramer şekilleri ve kelime hazinesi bakımından oldukça sade bir yapı gösterir.

XV. yılının ortalarına doğru Türkçe devlet dili, bilim ve sanat dili olma özelliğini kazanmış; olgun edebî ürünlerini vermeye başlamıştır. Bu dönemde, Arapça ve Farsçadan kelime ve tamlamalar Türkçeye girmiştir.

Sinan Paşa'nın "Tazarrunname"si edebî nesrin dilinin oldukça yüksek bir düzeye ulaştığını göstermektedir.

Fuzuli

b) Klasik Dönem

XV. yılının ikinci yarısından sonra özellikle fetihle birlikte İstanbul'un bir kültür ve medeniyet merkezi hâline gelmesiyle başlayıp XIX. yılının ortalarına kadar devam eden dönemdir. Osmanlı Türkçesi de büyük bir devletin ilim ve sanat dili olarak Arapça ve Farsça ile rekabet edebilecek bir seviyeye erişmiştir.

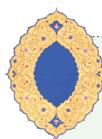
Baki, Fuzuli, Nedim, Kâtip Çelebi, Evliya Çelebi gibi yazar ve şairler bu dönem sanatçılarıdır.

c) Yenileşme Dönemi

XIX. yılının ortalarından XX. yılının başlarına kadar devam eden dönemdir. XIX. yılının ikinci yarısında Batı uygarlığının etkisi altına girilmiş ve dilde sadeleşme hareketlerini takip eden süreç sonunda Klasik Osmanlı Türkçesi sona ermiştir.

*İslam Ansiklopedisi, Osmanlı Türkçesi maddesi
(Kısaltılıp düzenlenmiştir.)*

Okuyalim-Yazalim

Tablodaki boş bırakılan yerleri, "Osmanlı Türkçesi ve Tarihî Seyri" başlıklı metne göre tamamlayınız.

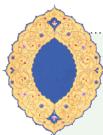
Batı Türkçesi
(..... - XXI. yy.)

..... Dönemi
(XIII. yy. - XV. yy.)

..... Dönem
(XV. yy. -)

..... Dönemi
(..... - XX. yy.)

Değerlendirelim

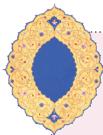
"Dil, canlı bir varlıktır. Gelişir, serpilir, değişir. Kelimeler dilde hep ilk şekilleri ile kalmaz, uzun hayatları boyunca birtakım değişikliklere uğrar. Bu değişiklikler de umumiyetle ses değişiklikleridir. Mesela başlangıçta Türkçede bir "edgü" kelimesi vardı. Zamanla bu kelime "d-y" değişikliği ile "eygü" oldu. Sonra "g" düştü "eyü" oldu. Sonra düzgün yuvarlaklık uyumuna uydu "eyi" oldu. Bugün hâlâ "eyi" diyenler vardır. Nihayet sondaki "i" baştaki "e"yi, benzeşme hadisesi ile "i" yapınca kelime "iyi" oldu.

İsterseniz bir misal daha verelim. Mesela eskiden "bedük" kelimesi vardı. "d-y" değişikliği ile "beyük" oldu. "b" dudak konsonantının tesiri ile "e" yuvarlaklaşmış, "ö" oldu. Çünkü "e"nin yuvarlağı "ö"dür. Bu yuvarlaklaşmayı ikinci vokal olan "ü" de teşvik etti. Böylece kelime "böyük" şekline geçti. Bugün de Anadolu ağızlarında daha çok bu asli şekil olan "böyük" kullanılır. İstanbul Türkçesi ise "ö"yü daraltarak "ü" yaptı ve kelime büyük oldu.

Hasılı kelimelerde ses değişikliği daima görülebilir. Bu değişiklikler iki durumda karşımıza çıkar: Bir, eski devrelerle bugünkü Türkçe arasındaki değişiklikler ki buna tarihî değişiklikler diyebiliriz. Bir de bugünkü ağızlar ve şiveler arasında görülen değişikliklerdir ki bunlara da saha değişiklikleri diyebiliriz."

Prof. Dr. Muharrem Ergin, Üniversiteler İçin Türk Dili

"Dil, canlı bir varlıktır." sözünü, "Osmanlı Türkçesi ve Tarihî Seyri" başlıklı metinle ilişkilendirerek değerlendiriniz.

Araştıralım

Tarih ve edebiyat öğretmenlerinize danışarak X. yüzyıl ile XX. yüzyıllar arasında Osmanlı Türkçesinin oluşum ve gelişimini etkileyen olayları araştırınız.

Araştırma sonuçlarını sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları

A. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru seçenekini bulup işaretleyiniz.

- 1. Osmanlı Türkçesi ile ilgili olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?**
- A) Osmanlı Türkçesinde çok sayıda Arapça ve Farsça kelime kullanılmıştır.
 - B) Türkçenin dışında Türkçeden ayrı "Osmanlıca" diye isimlendirilen bir dildir.
 - C) Osmanlı Devleti'nin hâkim olduğu geniş bir coğrafyada konuşulan bir dildir.
 - D) Hem konuşma dili hem de yazı dili olarak kullanılmıştır.
 - E) Kütüphanelerimizde, Osmanlı Türkçesi ile yazılmış yüz binlerce eser vardır.
- 2. Bir kere kelime dağarcığımız genişleyecek. Siz bugün sıradan okumuşların öğrenemediği iki üç bin kelime daha ögrenseniz unutulmuş, eskimiş diye lim, sizin eski metinleri okuma kapasiteniz artmayacak mı, artacak. Okuduğunuzu anlayacaksınız. İkincisi, düşüncelerinizi ifade etmek istediğiniz zaman daha rahat ifade edebileceksiniz. Dilimin ucuna gelen bir kelime var ama ifade edemiyorum demeyeceksiniz artık. Geçmişteki tartışmaları da kaynağından okumuş olacaksınız. Bilgiye hem dinî hem tarihî anlamda hem devlet arşivi ve yönetimi anlamında sahib bilgiye ulaşma şansına sahip olacaksınız. Batı'da hangi aydın, liseler için yazılmış Shakespeare'i (Şekspir) okur? Ama bizdeki aydınlar anlamıyorlarsa her metnin çevirisini okumak zorunda kalıyor. Bu akıllara ziyandır.**

Paragrafta verilen bilgiler, aşağıdaki hangi sorunun cevabı olabilir?

- A) Osmanlı Türkçesiyle yazılmış metinlerin Batı'dakilerden farkı nedir?
- B) Osmanlı Türkçesi kelime hazinemizi nasıl zenginleştirir?
- C) Osmanlı Türkçesini öğrendiğimizde bunun bize dönüşü ne şekilde, nasıl olacaktır?
- D) Osmanlı Türkçesinin insanın ifade kabiliyetine etkileri nelerdir?
- E) Geçmişteki ilmî ve edebî tartışmaları asıl kaynağından okumada Osmanlı Türkçesi nasıl kolaylık sağlar?

3. Aşağıda verilen Türk devletlerinden hangisi Osmanlı Türkçesi harflerini kullanmamıştır?

- A) Büyük Selçuklu Devleti
- B) Anadolu Selçuklu Devleti
- C) Anadolu Beylikleri
- D) Karahanlı Devleti
- E) Uygur Devleti

- 4.** Bazı diller vardır ki yalnız bir vatanda değil, birçok vatanda devlet kurmuş, hâkimiyet kurmuş büyük milletlerin dilidir. Bu diller, pek tabii olarak medeniyet ve hâkimiyet götürdükleri ülkelerin dillerinden aldıkları kelimelerle de zenginleşmiş büyük dillerdir. Bu milletler kendi kültür sanat ve iktidarlarını başka ülkelere yayar, dünyanın dört bucağında kendi hükümlerinin geçtiğini görüp kendi dillerinin konuşulduğunu duymaların, kendi bayraklarının dalgalandığını görmenin hazzını, gururunu tadarlar. Öte yandan, aynı ülkelerden derledikleri lüzumlu kelimeleri kendi dillerinin gramerine, estetiğine ve fonetiğine göre millîleştirerek kendi kelimeleri yaparlar. Biz bunlara öteden beri fethedilmiş ülkeler gibi fethedilmiş kelimeler diyoruz.

Bu paragraftan aşağıdaki düşüncelerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Türk dili tarihî seyri içerisinde farklı dillerden bünyesine aldığı kelimelerle zenginleşmiştir.
- B) Türkçe sadece Anadolu'da değil dünyanın farklı bölgelerinde de kullanılmıştır.
- C) Farklı dillerden kelimelerin Türkçeye geçiş rastgele olmamıştır.
- D) Türk dili, fethedilmiş kelimelere sahip bir dildir.
- E) Osmanlı Türkçesi sadece Anadolu'da yaygın olan bir konuşma dilidir.

B. Aşağıdaki cümlelerin başına yargılar doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

- () Osmanlı Türkçesi yabancı bir dil değil, Kur'an harflerini temel alan bir yazı dilidir.
- () "Osmanlı Türkçesi" ifadesi Türkçenin bütünü için kullanılmaktadır.
- () Günümüzde Osmanlı Türkçesiyle yazılmış metinlerle hiç karşılaşılmamaktadır.
- () Osmanlı Türkçesini öğrenmekle yüzlerce yıllık kültür birikimine ve milyonlarca tarihî belgeye ulaşma fırsatı yakalanmış olur.
- () Osmanlı Türkçesi, Kuzeydoğu Türkçesinin günümüzdeki biçimidir.

C. Aşağıdaki cümlelerde verilen boşlukları uygun ifadelerle doldurunuz.

1. Türkler, harfleriyle İslamiyeti kabul ettiği yıllarda tanışmışlardır.
2. ve Türkçenin en fazla etkilendiği dillerden ikisidir.
3. Türkçesini bilmek, kültürümüzün temelini teşkil eden eserlerimizi tanımak açısından önemlidir.
4. Osmanlı Türkçesi taşıyıcısıdır.
5. sanatının kullanıldığı yazma kitaplar, levhalar, hilyeler, kitalbler gibi pek çok eser Osmanlı Türkçesi alfabetesiyle yazılmıştır.

D. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Türkçe ve Osmanlı Türkçesi arasında nasıl bir ilişki vardır? Açıklayınız.
2. "Ne harabi ne harabatıym / Kökü mazide olan atiyim." (Yahya Kemal) beytini, Osmanlı Türkçesiyle ilişkilendirerek açıklayınız.
3. Günümüzde Osmanlı Türkçesi eserleri nerelerde karşımıza çıkmaktadır?

Okuma Metni

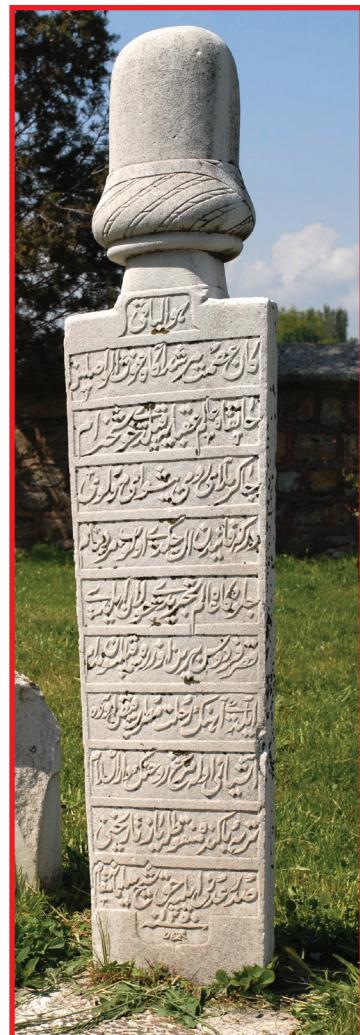
UKBÂDAN DÜNYAYA HABER

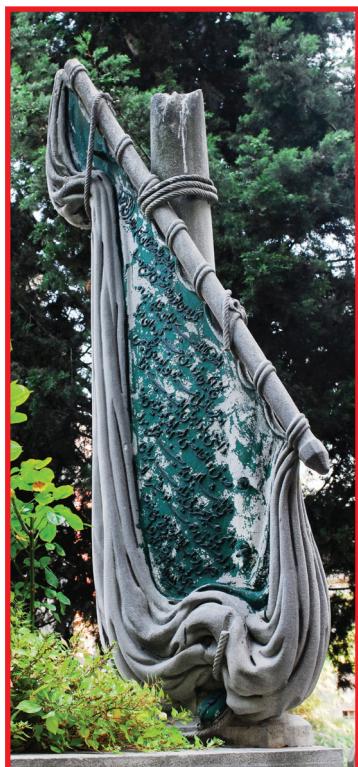
Mezar taşlarına ömrünü vakfeden Fazıl İsmail Ayanoğlu tarihî mezar taşlarının önemini şu cümlelerle dile getirir: "Ortada mevcut yüksek sanat abidelerimiz olmasaydı bile mezarlıklarımızda bulunan nihayetsiz eserler, bu milleti medeniyet göklerine çıkarmaya kâfi gelirdi." Ayanoğlu hocaya hak vermemek elde değil, elhak doğrudur. Nitekim Rahmetli Süheyl Ünver, Nihad Sami Banarlı gibi büyüklerimizin de bu görüşü destekler mahiyette çok manidar tespitleri vardır.

Gerçekten de tarihî mezar taşlarımız biyografi, hat sanatı, bezeme sanatı, taş oymacılığı, edebiyat tarihi, sosyoloji, antropoloji gibi daha birçok alanda bizlere önemli kaynak sağlayan hiçbir yerde ulaşamaya cağımız belgelerdir. İnsanımızın duygularını derinden etkileyen ve kaçınılmaz gerçek olan ölüm, mezar taşı kitabelerinde; ayet-i kerime, hadis-i şerif, vecize, atasözü, nesir, şiir, temenni ve dua olarak yankı bulmuş; milletimizin hissiyatına asırlardır bu kitabeler tercuman olmuştur.

Bizim medeniyetimiz, dili olan bir medeniyettir. Bu dil esas itibarıyla vahiy merkezlidir. Beşikten mezara kadar hayatın bütün alanlarını ve hatta ahiret hayatını ihata eder. Her duruma, olgu ve olaya dair söyleyeceği mutlaka bir şey vardır.

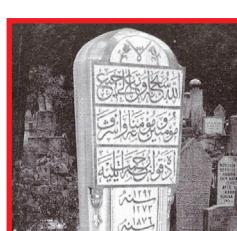
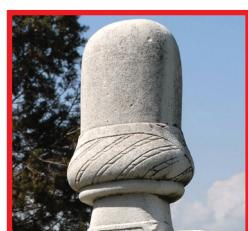
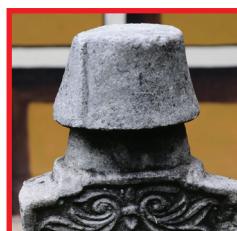
Eski mimarimize göz attığımızda çeşme, cami, medrese, türbe, tekke, şifahane, imarethane, kütüphane, çarşı ve benzeri yapıların uygun bir yerinde, işleviyle ilgili kitabelere rastlarız. Mesela tarihî çeşmeleri incelediğimizde aşağıda zikredeceğimiz iki ayet-i kerimededen birini veya ikisini birlikte sıkça görürüz: "**Ve cealnâ minel-mâi külle şeyin hayy. / Hayatı olan her şeyi sudan yarattık.**" (Enbiya 30.) "**Ve sekâhum rab-buhum şarâben tahûrâ. / Rableri onlara tertemiz bir içecek içirecektir.**" (İnsan, 21.) İşte kütüphaneleriminin giriş kapısını süsleyen manidar bir yazı: "**Fîhâ kutubun kayyimeh. / O sahifelerde dosdoğru hükümler vardır.**" (Beynine, 3.) Yine birçok camimizin ana giriş kapısında esenlik veren bir yazı daha: "**Udhulûhâ bi selâmin âminîn. / Oraya güven içinde, esenlikle girin!**" (Hicr, 46.)

Bu medeniyet dilinden tarihî mezarlıklarımız da fazla-sıyla nasibini almıştır. Nasıl almasın ki? Mademki öldükten sonra dirileceğimize iman etmişiz, bu dünya hayatı bizim için kısa bir konaklama, bir gölgelikten ibarettir gayet tabiidir ki ebedî bir hayat için bu dilin söyleyeceği çok şey olmalı. Bu minvalde erken dönem mezar taşlarında sıkça rastladığımız bir hadis-i şerif metni, meseleyi tartışma bırakmayacak şekilde özetlemektedir. Sadıku'l-va'dü'l-emin Efendimiz (sav) bildiriyor: **"Müminler ölmezler! Bilakis onlar fâni âlemden baki âleme göç ederler."** Gerçekten de ölüm bir yok oluş değil, yepyeni ve sonsuz hayatı yolculuktur. Sami Paşa zade Sezai ise bu gerçeği şöyle ifade eder: "Mezar, sonsuzluğun kapısıdır." Evet, ukbâdan dünyaya açılan sonsuz bir kapı...

Nidayi Sevim, Yenidünya dergisi
(Düzenlenmiştir.)

سیه بو غزل مجنونک مناجاتیدر
پا رب بلای عشقله قیل آشنا بني
از ایلمه عنایت کی اهل درد دن
او لد فجهن گوتورمه بلادن ارادتم
نمکشمی بلای محبتده قیلمه سست
کیتذکه حسن ایله زیاده نکارمک
بن قاندن و ملازمت اعتبار و جاه
اویله ضعیف قیل تمنی فرقته کیم

2. ÜNİTE

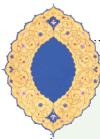
OSMANLI TÜRKÇESİ ALFABESİ (MATBU)

- 2.1. Osmanlı Türkçesi Alfabesi
- 2.2. Harflerin Birleşme Durumları
- 2.3. Rakamlar ve Noktalama İşaretleri

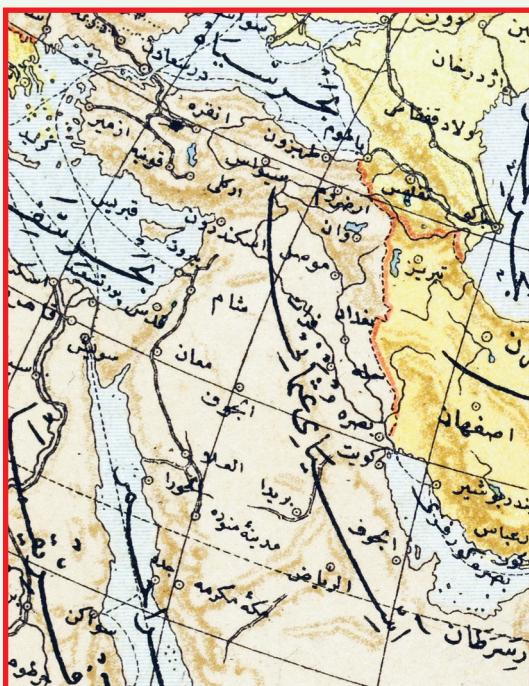
2.1. Osmanlı Türkçesi Alfabesi

Hazırlanalım

Aşağıdaki görsellerde gördüğünüz yazılar size neler çağrıyor? Düşüncelerinizi söyleyiniz.

Dikkat

Osmancıların Türkçe olduğu bilinmeli; zor, karışık ve içinden çıkılmaz olmadığı anlaşılmalıdır. Osmancı, bugünkü alfabeyi okuyup yazabilen herkes tarafından basit seviyede rahatlıkla öğrenilebilir. Osmanlı Türkçesi alfabetesinde 34 harf vardır. Bunların başta, ortada ve sonda yazılışları hesaba katıldığında farklı işaretlerin de öğrenilmesi gerektiği ortaya çıkar. Ancak bu şekilleri öğrenmek de o kadar zor değildir.

Aşağıdaki örnekler incelenirse söylenilenler daha iyi anlaşılır:

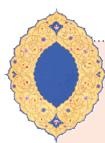
بِيْلِم
m i l i b
bilim

بُوْيُوك
k ü y ü b
büyük

دَدَه
e d e d
dede

بَاّبَا
a b a b
baba

Osmancıın zor tarafları, uzmanlık gerektiren alanları elbette vardır. Fakat Ömer Seyfettin'in hikâyelerini, Peyami Safa'nın romanlarını Osmancı baskılarından okumak için uzman olmak gerekmez.

Bunları Bilelim

Osmanlı Türkçesi alfabesi,

- Kur'an alfabetesini temel alan bir alfabetdir.
- Sağdan sola doğru yazılır ve okunur.
- Kur'an alfabetesine bazı harfler ilave edilerek oluşturulmuş Türkçeye mahsus bir alfabetdir.

Okuyalım

Aşağıdaki tabloda verilen Osmanlı Türkçesi alfabetesini sırasıyla; baştan sona, sondan başa, yukarıdan aşağıya ve aşağıdan yukarıda doğru okuyunuz.

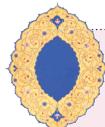
OSMANLI TÜRKÇESİ ALFABESİ

ر	ذ	د	خ	ح	ڇ	ج	ٿ	ت	ٻ	ٻ	ا	HARFİN ŞEKLİ
ra	zel	dal	hı	ha	çim	cim	se	te	pe	be	elif	HARFİN ADI
r	z	d	h	h	ç	c	s	t	p	b	a, e	SES KARŞILIĞI

ق	ف	غ	ع	ظ	ط	ض	ص	ش	س	ڙ	ز	HARFİN ŞEKLİ
kaf	fe	gayın	ayın	zi	tı	dad	sad	şin	sin	je	ze	HARFİN ADI
k	f	g, ğ	‘	z	t, d	d, z	s	ş	s	j	z	SES KARŞILIĞI

ى	لا	ه	و	ن	م	ل	ڭ	گ	ك	HARFİN ŞEKLİ
ye	lamelif	he	vav	nun	mim	lam	nef (nazal ne)	gef	kef	HARFİN ADI
y	la	h	v	n	m	l	n	g, ğ	k	SES KARŞILIĞI

(Dikkat: Tabloda kırmızı olarak yazılan harfler, Kur'an alfabetesinde olmayan harflerdir.)

İş Birliği

- Ders öğretmeninizin yardımıyla sınıfınızda, Kur'an alfabetesini daha önce öğrenmiş arkadaşlarınız varsa belirleyebilirsiniz.
- Kur'an alfabetesini bilen arkadaşlarınızın, alfabeyi yeni öğrenen arkadaşlarınıza yardımcı olmaları için ikili gruplar oluşturabilirsiniz.

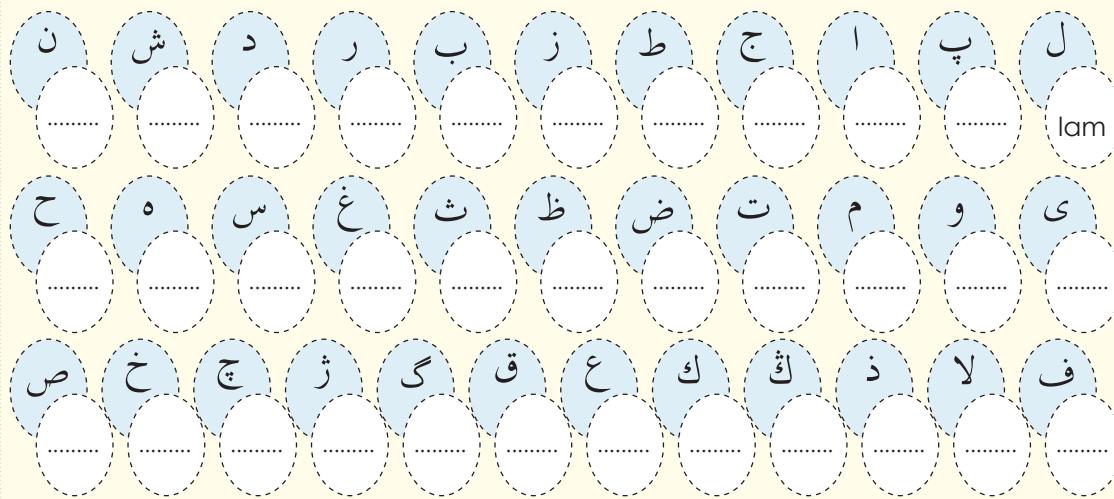
Yorumlayalım

Dine, vatana, millete ait manevi değeri olan şeylere mukaddesat (kutsal şeyler) denir. Temel ilkelerimizden biri de "mukaddesata hürmet" olmalıdır. Camilerimiz, peygamberimiz, vatanımız, bayrağımız bizim için nasıl mukaddes ise Kur'an ve Kur'an harfleri de saygı gösterilmesi gereken değerlerimizdir. Ecdadımız, Kur'an'ın yazılmasında kullanıldığı için kâğıda bile hürmet etmiş; kâğıda ayakla basmayı hürmetsizlik saymıştır. Osmanlı Devleti'nin kurucusu Osman Bey'in Kur'an'a saygısından, ağırlandığı odada geceyi uykusuz geçirdiği de öteden beri anlatılagelmiştir.

Bu paragrafta anlatılanlarla ilgili neler söyleyebilirsiniz? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Yazalım

Aşağıda Osmanlı Türkçesi alfabetesinin harfleri karışık olarak sıralanmıştır. Harflerin adlarını boş bırakılan yerlere yazınız.

Bulalım

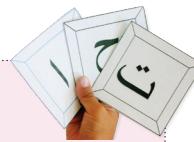
Kutucuklarda verilen harf gruplarının karşıladığı ortak sesi bulup boş bırakılan yerlere yazınız.

T	←	ت ط
.....	←	ذ ز ض ظ
.....	←	ح خ ه
.....	←	ك ق
.....	←	ث س ص
.....	←	د ض ط
.....	←	ن ڦ

Harf Kartları

Osmanlı Türkçesi alfabetesini iyice öğrenmek için aşağıdaki yönergeyi takip ederek harflerle ilgili bilgilerinizi pekiştirebilirsiniz.

- Osmanlı Türkçesi alfabetesindeki harflerin biçimlerini ve adlarını gösteren harf kartları hazırlayınız. (Harf biçimleri ön, harf isimleri arka tarafa yazılmalıdır.)
- Kartlardaki harfleri birbirinize sormak için ikili gruplar oluşturunuz.
- Hazırladığınız kartları kullanarak Osmanlı Türkçesi alfabetesindeki harflerin biçimlerini ve adlarını birbirinize sorarak bilgilerinizi pekiştiriniz.
- Osmanlı Türkçesi alfabetesinde yer alan ancak Kur'an alfabetesinde olmayan harfleri birbirinden ayırt ediniz.

2.2. Harflerin Birleşme Durumları

Hazırlanalım

Düz yazı ile bitişik eğik el yazılısı arasında ne gibi farklılıklar vardır? Düşünce lerinizi söyleyiniz.

Dikkat

Osmanlı Türkçesi alfabetesinde harfler genel olarak birbirine bitirilerek yazılır. Harfler, birleşme sırasında kelimenin başında, ortasında ve sonunda değişik şekiller alır.

İnceleyelim

Aşağıdaki tabloda Osmanlı Türkçesi alfabetesindeki harflerin birleşme durumları gösterilmektedir. Tabloyu inceleyerek Osmanlı Türkçesi alfabetesindeki harflerin kelime başında, ortasında ve sonunda aldığı şekilleri öğrenmeye çalışınız.

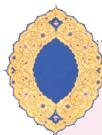
Ottoman Turkish Alphabet

Kelimenin başında ortasında sonunda	Kelime sonunda	Kelime ortasında	Kelime başında	Harfin müstakil hâli
الا، ئى	ا، ئ	ا، ئ	ا، ئ	ا، ئ
بب	ب	ب	ب	ب
پپ	پ	پ	پ	پ
تت	ت	ت	ت	ت
ٺٺ	ٺ	ٺ	ٺ	ٺ

Osmanlı Türkçesi Alfabesi

Kelimenin başında ortasında sonunda	Kelime sonunda	Kelime ortasında	Kelime başında	Harfin müstakil hâli
ججج	ج	ج	ج	ج
چچچ	چ	چ	چ	چ
ححح	ح	ح	ح	ح
خخخ	خ	خ	خ	خ
ددد	د	د	د	د
ذذذ	ذ	ذ	ذ	ذ
ررر	ر	ر	ر	ر
ززر	ز	ز	ز	ز
ژژژ	ژ	ژ	ژ	ژ
سسس	س	س	س	س
ششش	ش	ش	ش	ش
صصص	ص	ص	ص	ص
ضضض	ض	ض	ض	ض
ططط	ط	ط	ط	ط
ظاظاظ	ظ	ظ	ظ	ظ
عوع	ع	ع	ع	ع
غغغ	غ	غ	غ	غ
ففف	ف	ف	ف	ف
ققق	ق	ق	ق	ق
ككك	ك	ك	ك	ك
گگگ	گ	گ	گ	گ
ڭڭڭ	ڭ	ڭ	ڭ	ڭ
للل	ل	ل	ل	ل
ممم	م	م	م	م
ننن	ن	ن	ن	ن
ووو	و	و	و	و
هـهـهـ	هـ	هـ	هـ	هـ
لاـلاـلاـ	لاـ	لاـ	لاـ	لاـ
يـيـيـ	يـ	يـ	يـ	يـ

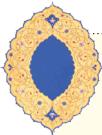
Dikkat

Aşağıdaki harfler kendinden sonra gelen harflerle birleşmez, bunların dışında kalan harfler birleşir.

ا د ذ ر ز ڙ و لَا

لامبہ	بول	ڦیلت	بزليه	رچل	ڏکي	دیز	امك
-------	-----	------	-------	-----	-----	-----	-----

Yazalım

Aşağıda verilen harflerin ses karşılıklarını ve yazım şekillerini (başta-ortada-sonda) harfin altındaki kutucuklara örnekteki gibi yazınız.

ڙ	ڱ	و	ڻ	ڏ	ڪ	ا
.....	kef
.....	ortada

ر	ق	ڦ	ط	ڏ	ص	خ
.....
.....

ٻ	ڻ	ڻ	ڙ	ڙ	ڙ	غ
.....
.....

ڦ	ڻ	ڻ	ڙ	ڙ	ڙ	ض
.....
.....

ء	ج	لا	م	ش	ز	ه
.....
.....

Eşlestirelim

Aşağıdaki kutucuklarda ayrı ve bitişik yazılışları verilen harfleri örnekteki gibi uygun şekilde eşleştiriniz.

	طاغ
	بولوط
	چیچک
	صاقساغان
	بايراق
	يابراق
	كونش

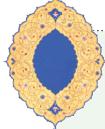
ب اى را ق
چىچك
صاقساغان
بولوط
طاغ
يابراق
كونش

Pekiştirelim

Kitabınızın "Ek Etkinlikler" bölümünde yer alan (140. sayfa) "Harfler Kutuda" etkinliğini yapabilirsiniz.

Inceleyelim

Aşağıdaki tablolarda harflerin bitişik yazılışları (kelime başında, ortasında ve sonundaki şekilleri) gösterilmektedir. Harflerde meydana gelen şekil değişikliklerini, harf adlarını birbirinize söyleyerek inceleyiniz.

Kendinden sonraki harflerle birleşenler

فلت	جِقْ	بِشَصْ	ب، پ، ت، ث
طبع	مَچْن	جَرْح	ج، چ، ح، خ
عرش	چَشْم	سُوت	س، ش
رقص	مَصْر	صَاعْ	ص، ض
وعظ	فَظْل	طِيشْ	ط، ظ
مانع	قَعْدَه	عَيْن	ع، غ
منيف	طَقْل	فَجْر	ف، ق
چیچک	پَكْر	گَوْثَلْ	ک، گ، لـث
خلل	كَلْن	لَنْس	ل
الم	كَمَال	مَشَكْ	م
گلن	جَنْت	نَقْض	ن
پچه	تَهْلِكَه	هَرْكَسْ	هـ
ایکی	پِسْنِير	يَاز	یـ

Kendinden sonraki harflerle birleşmeyenler

کما	طاس	ابج	ا
مقد	یدام	دصل	دـ
اخذ	جذب	ذکـی	ذـ
منبر	سرچـه	رجـب	رـ
قیز	بـزل	زـهر	زـ
شرژ	نـثرـط	ژـلتـ	ژـ
صفو	گـوـی	ونـدـ	وـ
اعلا	بـلـادـ	لاـشـهـ	لاـ

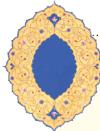

2.3. Rakamlar ve Noktalama İşaretleri

Hazırlanalım

- Rakamların günlük hayatımızdaki işlevleri nelerdir? Sözlü olarak ifade ediniz.
- Noktalama işaretlerinin okuma ve yazmaya katkıları nelerdir? Söleyiniz.

İnceleyelim

Aşağıda Osmanlı Türkçesinde kullanılan rakamlar verilmiştir. Tabloda verilen rakamların yazılışlarını inceleyiniz.

RAKAMLAR VE SAYILAR		
On bir	11	١١
On iki	12	١٢
On üç	13	١٣
On dört	14	١٤
On beş	15	١٥
On altı	16	١٦
On yedi	17	١٧
On sekiz	18	١٨
On dokuz	19	١٩
Yirmi	20	٢٠
Yüz	100	١٠٠
Bir	1	١
İki	2	٢
Üç	3	٣
Dört	4	٤
Beş	5	٥
Altı	6	٦
Yedi	7	٧
Sekiz	8	٨
Dokuz	9	٩
Sıfır	0	.
On	10	١٠

Dikkat

- Osmanlı Türkçesinde sayılar, rakamlarla yazıldığında soldan sağa doğru yazılır ve okunur.
- Tarihlerin yazımında gün, ay, yıl kısımları yazıda olduğu gibi sağdan sola doğru (YYYY/AA/GG) sıralanır.

٥٧١	٥٧١/٠٤/٢٠
571	571/04/20
١٤٥٣	١٩٦٠/٠٤/٠٣
1453	1960/04/03
٢٠١٦	(٣٤٤) ٢١٥٠٩٧٦
2016	(344) 2150976

Eşlestirelim

Aşağıdaki rakamlarla okunuşlarını örnekteki gibi eşleştiriniz.

38
45
17
26

٤٥
١٧
٢٦
٣٨

90
53
87
62

٥٣
٩٠
٦٢
٨٧

Yazalım

Aşağıdaki saatlere bakarak saatin kaç olduğunu noktalı alanlara yazınız.

İnceleyelim

Aşağıdaki tabloda Osmanlı Türkçesi metinlerinde kullanılan noktalama işaretlerinden bazıları gösterilmiştir. Verilen noktalama işaretlerini inceleyerek günümüzdeki şekilleriyle karşılaştırınız.

NOKTALAMA İŞARETLERİ

Ünlem	Soru işaretü	Noktalı virgül	Virgül	Nokta
!	?	؟	,	.

İnceleyelim

Aşağıda Osmanlı Türkçesiyle yazılmış bir metin verilmiştir. Metni inceleyerek Osmanlı Türkçesinde kullanılan noktalama işaretlerini daire içine alınız.

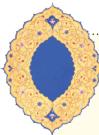

هم نه ايچون بنى ييلرجه بارينديرمش اولان بر يردن
—“ئولەجىڭىش!“ دىيە قوغۇمۇ؟ بو قوغۇملۇقدۇر؛ بن،

كىمسە سز بر چو جۇغم، نرده گىدر يې بولۇرم؟

ايتىمە يىڭ، صوڭرە صوقاقلىرىدە پريشان اولۇرم!

محمد عاڭف، صفحات

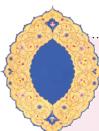

Yazalım

Osmanlı Türkçesi alfabesiyle verilen aşağıdaki rakamları, günümüz alfabe-sindeki rakamlarla boş bırakılan kutucuklara yazınız.

۲	۰۸	۶	۱	۸	۴	۰
.....

۹	۰	۴۳۷	۰۱	۳	۷	۶۲
.....

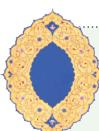

İşlemleri Yapalım

Aşağıda verilen toplama ve çıkarma işlemlerini, Osmanlı Türkçesindeki ra-kamları kullanarak yapınız.

۳۸	۰۶۲	۰۰	۰۶۴	۲۸۱۹
۴۹	۳۶	۹۷	۱۰۷	۴۰۷
$+ \underline{\hspace{1cm}}$	$- \underline{\hspace{1cm}}$	$+ \underline{\hspace{1cm}}$	$+ \underline{\hspace{1cm}}$	$+ \underline{\hspace{1cm}}$
.....

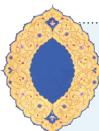

Yazalım

Aşağıdaki Osmanlı Türkçesi alfabesiyle verilmiş tarih ve rakamları inceleyiniz. Tarih ve rakamların günümüz Türkçesindeki karşılıklarını boş bırakılan kutu-cuklara yazınız.

۲۰۱۰/۰۱/۰۱	(۳۱۲) ۶۴۰.۹۷۰	۲۰۱۶/۰۸/۲۶	۱۹۹۷/۰۷/۲۹
.....

Pekiştirelim

Kitabınızın "Ek Etkinlikler" bölümünde yer alan (142. sayfa) "Rakamları Kullanıyorum" etkinliğini yapabilirsiniz.

Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları

A. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru seçenekğini bulup işaretleyiniz.

1. Aşağıdaki harflerden hangisi Kur'an alfabetesinde yoktur?

- A) ب B) ج C) ڙ D) ط E) ق

2. Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde "harf grubu-ses" eşleştirme错误 yapılmıştır?

- A) ق ک ←→ K
B) ح خ ←→ H
C) ث س ص ←→ S
D) ز ذ ض ظ ←→ Z
E) د ض ط ←→ T

3. Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde Osmanlı Türkçesi alfabetesindeki bir harfin kelime ortasındaki şekli yanlış verilmiştir?

- A) ݘ B) ݂ C) ݃ D) س E) ڦ

4. Aşağıdaki harflerden hangisi kendinden sonra gelen harfle birleşmez?

- A) ق B) و C) ط D) ى E) ح

5. "Be-elif-şin-kaf-elif-nun" harflerinin doğru bitişik şekli aşağıdakilerden hangisidir?

- A) باشقان (باشقان)
B) باشقن (باشقن)
C) بشقان (بشقان)
D) پاشقان (پاشقان)
E) باشغان (باشغان)

6. "٦ ١ ٠ ٧" sayısının karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 6024 B) 6157 C) 6107 D) 2107 E) 9017

7. "1789" sayısının Osmanlı Türkçesinde kullanılan rakamlarla yazılışı aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) ١٧٨٤
- B) ٩٨٧١
- C) ١٧٨٩
- D) ١٧٨٦
- E) ٩٦٨١

B. Aşağıdaki yargılarından doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

- () Osmanlı Türkçesi alfabesi soldan sağa doğru yazılır.
- () "پ-ج-ڙ-گ-ڻ" harfleri, Kur'an alfabesinde olmayan harflerdir.
- () و ve j harfleri kendinden sonra gelen harflerle birleşir.
- () "ط" harfi, "t" ve "d" seslerini karşılar.
- () Osmanlı Türkçesi alfabetesinde rakamlar soldan sağa doğru yazılır.
- () Osmanlı Türkçesinde noktalama işaretleri kullanılmaz.

C. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun kelimelerle doldurunuz.

1., ve harflerinin bugünkü alfabeteki ses karşılığı "se"dir.
 2. kendinden sonraki harflerle birleşmeyen harflerdir.
 3. Tarihlerin yazımında gün, ay, yıl kısımları yazda olduğu gibi
- doğru sıralanır.

3. ÜNİTE

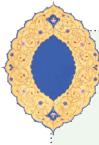
TÜRKÇE KELİMELERİN OKUNUŞU

- 3.1. Osmanlı Türkçesinde Okutucu Harfler
- 3.2. "Elif Okutucusu" ve "A" Sesleri
- 3.3. "He Okutucusu" ve "E, A" Sesleri
- 3.4. "Vav Okutucusu" ve "O, Ö, U, Ü" Sesleri
- 3.5. "Ye Okutucusu" ve "I, İ" Sesleri

3.1. Osmanlı Türkçesinde Okutucu Harfler

Hazırlanalım

- Türkçenin ünlüleri (sesli) hangileridir?
- Ses ve harf kavramları hakkında neler biliyorsunuz? Söleyiniz.
- Ünlüleri işaretlemek için kullandığımız harfler hangileridir?

Dikkat

Dilimizdeki ünlüler, Osmanlı Türkçesinde elif, he, vav ve ye harfleriyle gösterilir. Bu harflere "okutucu harfler" denir.

İnceleyelim

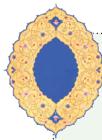
Okutucu harflerin tanıtıldığı aşağıdaki tabloyu inceleyiniz. Örnek okumaları dikkate alarak okunuşu verilmeyen kelimeleri de siz okuyunuz.

Okutucu Harfler ve Kelime Örnekleri

ا	ه	و	ي
"Elif" harflerini "ا" olarak okuyunuz.	"He" harflerini "ه" olarak okuyunuz.	"Vav" harflerini "و, ö, ü, Ü" seslerinden uygun olıyla okuyunuz.	"Ye" harflerini "ي, ى" seslerinden uygun olıyla okuyunuz.
ب ا ب ا	دد	چ و ج و ق	ب ى ل ى م
بابا baba	دده dede	چو جو ق çocuk	بیلیم bilim
داها	نه	بو یو ک	سیل
پاشا	دره	سو ت	قیش
چای	نه که	صو چ	دیل
پارماق	تپه	کو مور	یلدیز

3.2. “Elif Okutucusu” ve “A” Sesi

Hazırlanalım

Elif harfinin kültürümüzdeki yeri hakkında neler biliyorsunuz? Söleyiniz.

Bunları Bilelim

a) Elif okutucusu kendinden önceki harfi “A” sesiyle okutur.

بارداق

ياتاق

پازار

b) Elif harfi üzerindeki med işaretini (ـ) elif harfini “a” sesiyle okutur.

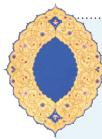
آل

آق

آرا

آسان

آراج

Kelime Okuyalım

Aşağıdaki kelimelerin okunuşlarını boş bırakılan kutucuklara yazınız.

چای	یای	چام	آیاق	ات
.....	at
یاپراق	قاوال	آڭلات	آغاج	چاغلايان
.....
صامان	صال	باشاران	چاقال	باشلا
.....
مارت	قارطال	باغلا	باشقاق	چاتلاق
.....
صاچاق	طاراق	پارلاق	آپارتمان	ياناشاماز
....

Cümle Okuyalım

Elif okutucusuyla ilgili kuralları göz önünde bulundurarak aşağıdaki cümleleri okuyunuz.

بابام ماصال يازار.

ياشار صاغلام ماصا ياپار.

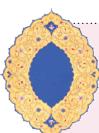
قانیان طامار جان ياقار.

بارداق بارداق، آیران، قازان قازان آش وار.

طاوشان قاچار، طازى قووالار.

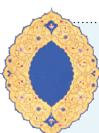
DAL صارقار قارتال قالقار.

آفاجان خاقان طاش آتار.

Dikkat

Fil kök veya gövdelerinin sonundaki "a" sesi "elif" okutucusu ile gösterilir.

Okuyalım-Yazalım

Aşağıdaki tabloda verilen kelimelerin okunuşlarını boş bırakılan kutucuklara yazınız.

قاورا	قایینا	طایا	آغلا	صاقلا
.....
آلما	قاپا	ييقا	بويا	صاللا
.....

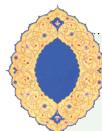
Okuyalım-Yazalım

Aşağıdaki cümlelerin okunuşlarını karşılıkındaki noktalı alanlara yazınız.

.....	آچ آرسلان آو آرار.
.....	آبلام چای یاپار.
.....	پارلاق چاناق یاواش قاینار.
.....	بال یاپان بال صاتار.
.....	قاچ بارداق چای وار؟
.....	باباجان، یاواش یاواش آڭلات.

3.3. “He Okutucusu” ve “E, A” Sesleri

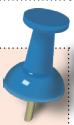
Hazırlanalım

- Açık hece ve kapalı hece ne demektir? Daha önce bu kavamlarla ne-relerde karşılaşığınızı söyleyiniz.
- Açık ve kapalı heceleri tanımak, Osmanlı Türkçesini öğrenirken ne işimize yarayabilir?

Bunları Bilelim

a) “He” okutucusu kendinden önceki harfi “e” veya “a” sesiyle okutur.

صالچه	طامله	مارقه	سله	دره	تره
-------	-------	-------	-----	-----	-----

b) Kelime başlarındaki “e” sesi, elif (إ) veya elif üzerine hemze (أ) konularak gösterilir.

ارن	اكمك	ألك	أش
-----	------	-----	----

c) İsim ve isim eklerinin sonuna gelen “a” sesleri he okutucusu ile gösterilir.

پارهيه	باچه ده	صاغه	قازمه	چاپه	پاره
--------	---------	------	-------	------	------

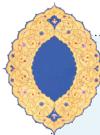

d) "He" okutucusu, ilk hecede kullanılmaz. Diğer hecelerde, genellikle hece kapalı ise terk edilir; hece açık ise kullanılır.

سرچه	جکت	دره	تیه	ilk hece
چکمه جه	پچه ته	سوه جن	ته که	Açık hece
تکر لک	یلک	گرچک	بک	Kapalı hece

e) "He" okutucusu kendinden sonraki harfe birleşmez.

سرچه یه	کله بک	گله نک
---------	--------	--------

Kelime Okuyalım

Aşağıdaki kelimelerin okunuşlarını boş bırakılan kutucuklara yazınız.

بسله	بالطه	یله	یاره	دوه
.....
یامه	بره	آرقه	کچه	تره
.....
پرده	صارمه	کپچه	باقلاوه	سرچه
.....
آژانده	بکله	تارله	چشمه	ماشه
.....
أله مه	أگر	امک	أوت	آل
.....
أردم	أتک	أسنك	ارکك	أکلم
.....

Dikkat

Okutucu harflerin ünsüz karşılıkları veya kendi sesleriyle de okunabileceğini unutmayın. Konuya ilgili aşağıdaki örnekleri okuyup inceleyiniz.

Ye (ي)	Vav (و)	He (ه)	Elif (إ)
یای	وار	داها	ال
یول	وازو	ھیچ	ات
قایا	کیوی	ھر	اکمک

İşaretleyelim

Aşağıdaki kelimelerden ikinci hecesi açık olanları bulup örnekteki gibi işaretleyiniz.

ترله مك ☐	گله جك ☐	دره ده ☒	نه دن ☐
بکله مه ☐	نره ده ☐	بزليه لر ☐	سسلىنمك ☐

Okuyalım-Yazalım

Aşağıdaki cümlelerin okunuşlarını boş bırakılan noktalı alanlara yazınız.

دره دن تکنه گچمز.

سپت سپت سبزه گله جك.

أرن أكمگه رچل سورر.

پېدە بىرە طاقان اوودە ترلر.

تنە كەدە پىڭمىز وار.

ددەم سرچە يە أكمك آتار.

آنەم چايدە شىرك، بىزلىيەدە صالحچە سور.

يدك تىرىلك نرە دە؟

Cümle Okuyalım

He okutucusuyla ilgili kuralları göz önünde bulundurarak aşağıdaki cümleleri okuyunuz.

أشك طار سمره گله مز.

بابا اوه دترزان آل.

امل اوه سرچه بسله.

اوده بکله مه، امره گلمز.

أسن تپه ده منکشه آچماز.

تنه که دن باجه آز چکر.

3.4. "Vav Okutucusu" ve "O, Ö, U, Ü" Sesleri

Hazırlanalım

Vav harfinin kültürümüzdeki yeri hakkında neler biliyorsunuz? Bu konuda bilgilerinizi paylaşınız.

Bunları Bilelim

a) "Vav" okutucusu kendinden önceki harfi "o, ö, u, ü" seslerinden biriyle okutur.

سونوك

قويون

يول

صول

تول

b) Kelime başlarındaki "o-ö-u-ü" sesleri, elif ve vav harfleriyle (او) gösterilir.

Notlar:

- Kelime başındaki "ö, ü" seslerini, "o, u" seslerinden ayırmak için elif harfinin üzerine hemze (أو) konulabilir.
- "ö, ü" sesleri, bazı kelimelerin yazımında "ئۇ" şeklinde işaretlenmiştir.

ئولوم

أوست

أتو

اوزوم

اورتوك

اونوت

اویون

او

Kelime Okuyalım

Vav okutucusuyla ilgili kuralları göz önünde bulundurarak aşağıdaki kelimeleri okuyunuz.

ياقاموز	بولوط	قوم	صو
طوقات	طاووق	بوتون	بوبيوك
يورغون	كورشون	قوچ	مارول
يوصون	قونوش	چوروك	قولتوق
اوروج	اوشومك	أورنك	اورته
اوتوز	أوستون	اوقول	اورمان
اولوق	أوركك	اورتو	اوجاق

Cümle Okuyalım

Aşağıdaki cümlelerin okunuşlarını boş bırakılan noktalı alanlara yazınız.

اوجوز گوملک او تو طوماز.

اوزان چوق دوزگون قونوشويور.

قوش او زون او زون او تر.

گوزل گورن گوزل دوشونور.

اوجوز گوملکدن دو گمه چابوق قوپار.

گوندوز کومور ياقان آقشام او شور.

قورو اودون، کوموردن چابوق طو تو شور.

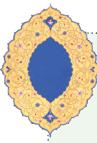
طوقوز چوجوق، قورقان چوبانه گولويور.

ئوركك چوجوق گولگەدە اوينار.

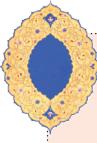
3.5. “Ye Okutucusu” ve “I, İ” Sesleri

Hazırlanalım

Osmanlı Türkçesi alfabetesinde aynı harfin birden fazla ünlüyü okutması konusunda neler düşünüyorsunuz? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Bunları Bilelim

a) “Ye” okutucusu kendinden önceki harfi “I, İ” seslerinden biriyle okutur.

قریق	بیلیم	سیلگی	تیلکی
------	-------	-------	-------

b) Kalıplışılmış bazı kelime ve eklerde okutucu “ye” harfi kullanılmaz.

برلك	آرتق	سنر	بز
------	------	-----	----

c) Bazı eklerin sonundaki “u, ü” sesleri “ye” okutucusu ile gösterilir.

بولدى	اوغلى	بونى	اونى
بوزلى	طوزجى	گورديگى	اوقوديغى
قوقوسى	اويقوجى	دوشدىمى	صوچلىي

d) Bazı kelimelerin ilk hecesindeki “e” sesi, “ye” okutucusu ile gösterilir.

ایتمك	دېمك	يیمك	ویرمك
-------	------	------	-------

e) Kelime başlarındakı “I, İ” sesleri elif ve ye (إ) ile gösterilir.

ايگنه	ايشيق	ايصيرغان	ايکى
-------	-------	----------	------

Kelime Okuyalım

Ye okutucusuyla ilgili kuralları göz önünde bulundurarak aşağıdaki kelimeleri okuyunuz.

پىرىنچ	سيورى	گىزلى	اينجي
بىلير	تىتىز	ديرك	گمېجى
پىنير	قىزىل	چكىچ	چىلك
فرق	گبى	سکر	دڭز
برلك	قىشلق	سىسىز	أريمش
اينجه	ايصى	ايرماق	ايشجى
ايب	ايصىپاناق	ايركن	گىجە
ايلچى	ايلتى	ايرمك	ايرته له مه

Cümle Okuyalım

Aşağıdaki cümlelerin okunuşlarını boş bırakılan noktalı alanlara yazınız.

تكىر كدى چاناقدە كى أتى خىزلىجە يىدى.

جىلىز سىورى سىنك چوجوغۇ ايسىردى.

آغزى آچىق گوزى قاپالى اوپوردى.

سرين صولىرده درين دوشونجەلرە طالدى.

ألى دار اولانڭ، دىلى قىصە اولور.

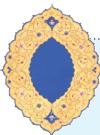
Okuyalım

Osmanlı Türkçesi alfabesiyle yazılmış aşağıdaki atasözlerini okuyunuz.

- بو كونكى ايشى يارينه بيراقما.
- أكن بيچر، قونان كوچر.
- گرگين ايپ چابوق قوبار.
- دره ي گورمه دن پاچه ي صيواما.
- پيشمش آشه صوغوق صو قاتيلماز.
- چوق ياشايان دگل چوق گزن بيلير.
- صاييلى قويونى قورت قاپماز.
- ايرماق كنارينه چشمه ياپيلماز.
- آزيقسز يوله چيقانڭ ايکى كوزى ايل طوربەسندە اولور.
- ايسته دىيگنى سويلەين، ايسته مەدىيگنى ايشيتير.

Pekiştirelim

Kitabınızın "Ek Etkinlikler" bölümünde yer alan (143. sayfa) "Eşlestirelim" ve "Okuyalım" etkinliklerini yapabilirsiniz.

(Olanda hayır vardır.)

Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları

A. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru seçeneğini bulup işaretleyiniz.

1. "بینک، قیریق، ئولوملى، اولان" kelimelerinin okunuşları hangi seçenekte sırasıyla (sağdan sola) ve doğru olarak verilmiştir?

- A) benek, kırık, olumlu, olan
- B) binek, kırık, ölümlü, olan
- C) binin, kuyruk, olumlu, olan
- D) bin, kirk, ölmeli, evlen
- E) binek, kırık, ölümlü, ölen

2. He okutucusu (ء) isimlerin sonunda hangi seslerle okunur?

- A) a-e sesleriyle
- B) i-i sesleriyle
- C) u-ü sesleriyle
- D) e-i sesleriyle
- E) o-ö sesleriyle

3. Eklerin sonundaki "u, ü" sesleri "ye" okutucusu ile gösterilir.

Aşağıdaki seçeneklerin hangisinde bu kurala uygun kelime yoktur?

- A) اوقدى (اوقۇدۇ)
- B) بوزلى (بوزلۇ)
- C) كدى (كەدى)
- D) گوزى (گۈزى)
- E) طوزجى (طۆزجى)

4. Bazı kelimelerin ilk hecesindeki "e" sesi, "ye" okutucusu ile gösterilir.

Aşağıdaki seçeneklerin hangisinde bu kurala uygun bir kelime vardır?

- A) ايكن (اىكىن)
- B) سيويل (سيوېل)
- C) شيريل (شېرېل)
- D) ييمك (يېمك)
- E) ييشيل (يېشىل)

B. Aşağıdaki yargılardan doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

- () Kelime başlarında "a" ünlüsü, "ا" ile gösterilir.
- () Kelime başlarında "o, ö, u, ü" ünlüleri, "ء" ile gösterilir.
- () "ء" harfi, okutucu olarak kullanıldığından kendinden sonraki harfe birleşmez.
- () Osmanlı Türkçesi alfabetesinde "ye" harfi okutucu olarak kullanıldığı zaman "ي" ve "ى" seslerini karşılar.

C. Aşağıda boş bırakılan yerleri uygun kelimelerle tamamlayınız.

1. Kelime içindeki "a" sesleri harfiyle gösterilir.
2. Kelime başlarındaki elif ve ye harfi (ء)، seslerini karşılar.

3. Kelime başlarındaki "o, ö, u, ü" sesleri, elif harfinden sonra okutucusu yazılarak gösterilir.
4. Bazı eklerin sonundaki "u, ü" sesleri "vav" okutucusu yerine okutucusu ile gösterilir.

D. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

Osmanlı Türkçesindeki okutucu harfleri ve okutucu harflerin ses karşılıklarını söyleyiniz.

E. Aşağıdaki kelimelerin okunuşlarını harf (kelime avı) tablosundan bularak işaretleyiniz.

يشيل	بایرام	اوگرنجى	كدى	اوزون
ايکى	اوجاق	ايزجى	صانجاق	باغ
ياغمور	قولتوق	پىڭار	آرى	صاقسى

B	U	R	S	A	N	C	A	K	K	Ö	Ç	Ğ	I	V	
A	Z	Y	A	K	P	B	İ	Ş	E	T	M	K	Ç	D	
Ğ	Ü	i	K	i	A	A	Ğ	A	D	Ö	i	O	C	A	
F	P	H	S	Ö	Z	Y	E	Ş	i	L	N	L	A	Y	
N	i	P	I	N	A	R	Ş	U	S	U	L	T	Ç	A	
Y	L	i	Ş	U	R	A	T	V	i	N	Ü	U	Z	Ğ	
K	O	L	T	Ü	Z	M	T		U	Z	U	N	K	Ş	M
Ö	C	A	K	A	E	O	D	Y	C	Z	B	i	V	U	
M	A	R	Ö	Ğ	R	E	N	C	i	K	D	E	K	R	
S	K	I	S	P	O	L	K	U	R	Ö	L	A	M	B	

4. ÜNİTE

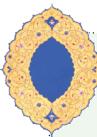
OKUMAYA YARDIMCI ESASLAR

- 4.1. Osmanlı Türkçesinde Kef Harfinin Okunuşu
- 4.2. Ünsüzlerin Okunuşunda Kalınlık ve İncelik
- 4.3. Eklerin Okunuşu
- 4.4. Arapça ve Farsça Asılı Türkçeleşmiş Kelimelerin Okunuşu

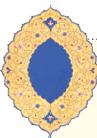
4.1. Osmanlı Türkçesinde Kef Harfinin Okunuşu

Hazırlanalım

- “Pınar, deniz, bana, baban” gibi kelimelerdeki “n” seslerinin halk ağızındaki söylenişinde değişiklik fark ettiniz mi? Bu farklı söyleyişin sebebi ne olabilir?
- “Ögün” ve “övün” kelimelerinin anlamları ve sesleriyle ilgili olarak neler söyleyebilirsiniz?
- Kelime hazinenizi zenginleştirmeye yönelik çalışmalar için bu üniteden itibaren kendinize bir “Kelime Defteri” temin ediniz.

İnceleyelim

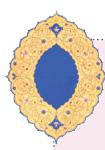

Aşağıdaki kelimeleri inceleyerek Osmanlı Türkçesinde “kef” (gef-nef) harfi-nin hangi sesleri karşıladığı öğreniniz.

ك (kef) “k” sesi	گ (gef) “g, ğ, v, y” sesleri	ڭ (nef) “n” sesi
Kedi كدى	Görme گورمه	گوڭرجىن گۈچىن
Kömür کومور	Gelecek گلهجك	Koğde كوجده
Eksi اكسى	Gezi گزى	Seyrek سگرك
Kürek كورك	Güzel گوزل	Leklek لېلېك
Sekiz سکز	Gürz گورز	Eğri ئەگرى
		Dinleme دىيىلەمە

Notlar:

- Osmanlı Türkçesi metinlerinde kef, gef ve nef harflerinin ayırcı işaretleri çoğunlukla kullanılmaz.
- Kef harfinin v ve y karşılığı olarak kullanıldığı kelimeler sınırlı sayıdadır.

Bunları Bilelim

Nef (ڭ) Harfi:

Nef harfi, Türkçeye mahsus bir sesin işaretidir. Ses karşılığı, genizden söylenen bir "n"dir.

Nef harfi;

- a) İkinci tekil / çoğul şahıs iyelik (tamlanan) eklerinde,
İkinci tekil / çoğul şahıs fil çekim eklerinde,

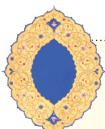
گزدېڭىز gezdimiz	يازدڭىز yazdin	آدىڭىز adiniz	باباڭ baban
---------------------	-------------------	------------------	----------------

- b) İsim tamlamalarında tamlayan ekinde,

سنڭ چايىڭ senin çayin	آرمودۇڭ صاپى armudun sapi
--------------------------	------------------------------

- c) Bazı kelime kök ve gövdelerinde kullanılır.

يالڭىز yalniz	ياڭلىش yanlis	اڭ en
------------------	------------------	----------

Okuyalım-Yazalım

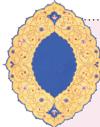
Aşağıdaki tabloda kef (gef-nef) harfinin karşıladığı sesleri örnekleyen kelimeler verilmiştir.

Kelimelerin okunuşlarını boş bırakılan kutucuklara yazınız.

كېچە	كلهبك	أركك	بيلك	كويرو
.....
كستانه	كرپهتن	كيرپى	ايپك	ككليلك
.....
گوزلك	گرچاك	گوملك	گلين	گورگو
.....

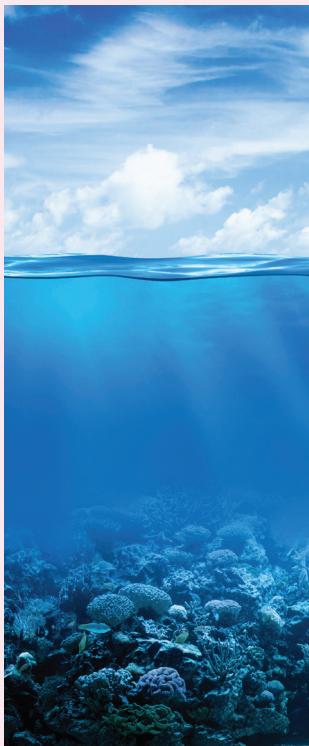
گول	گولگە	گنچ	گز گین	چىز گى
.....
تۇرگى	أو گلە	ھېبە	سېگىلچە	بىگلىرىڭى
.....
گو گىدە	او گمك	بو گورتلەن	گلدىيگى	أو گوت
.....
بىڭىزەمك	گىشىش	طۇڭمۇق	صوڭرە	أو ڭىچە
.....
قاپىنىڭ قولى	اوقويىڭىز	دىيكلە	يازدىڭ	چايىڭىز
.....

Eşlestirelim

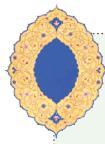

Kutucuklarda verilen aşağıdaki ifadeleri okunuşlarılarıyla eşleştiriniz.

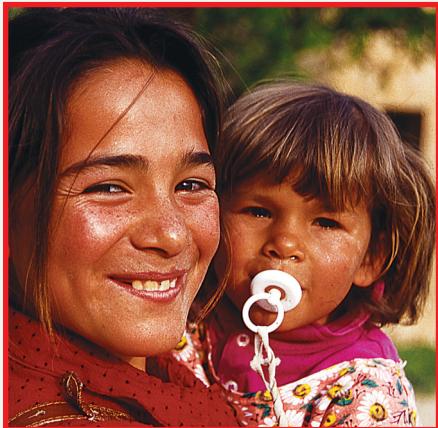
Nerede yanıldın?
Denizin dibi
Yaşlısının oğlu
Sinirlenmeyin
Sizden sonra
Saçınızın rengi
Sözünüzü tutun

سوزىڭىزى طوتۇڭ
سزدىن صوڭرە
نە دە ياشىلدۇ ؟
دەڭىز دېيى
صاچىڭىز ئىرنىڭى
سيڭىرنىمە يىڭىز
ياشىلىنىڭ اوغلى

Cümle Okuyalım

Kef, gef ve nef harflerinin yer aldığı aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Cümlelerin okunuşlarını boş bırakılan yerlere yazınız.

بر بريڭزه اولان سو گيڭز هيچ بىتمەسىن.

ھرسوزى اوستىڭزه آمايكى.

أوفكەڭ سىنى يڭمەسىن.

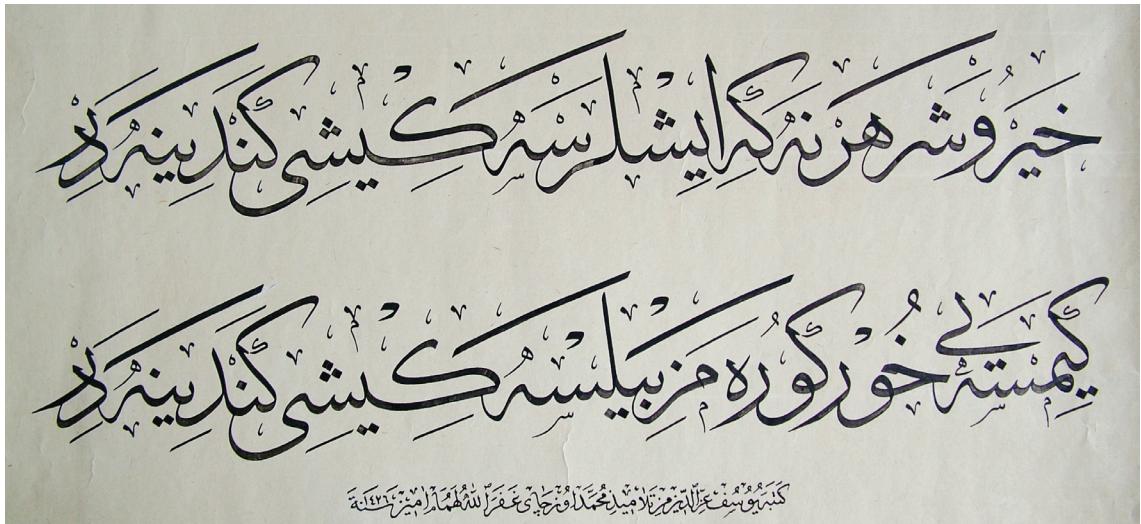
ياڭىلغى بزە، خوشلۇق سڭادار.

جانڭزى صىقان قراڭلىق دوشۇنجه لرى آتىڭ.

گچمىشىڭزدەكى ياشلىشىلدەن درس آلڭ.

ايجىزدە چوق دىگرلى كېشىلەر وار.

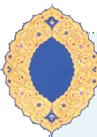
گوجڭىز، گونڭىز بىرنە تو كىنير.

كَذَبٌ مُفْسِدٌ لِلْأَمْمَةِ إِنَّمَا يُحِبُّ الْمُجْدَدَ فَمَنْ يُعَذِّبُ الظَّالِمَاتِ إِلَّا هُنَّ أَنفُسُهُنَّ إِنَّمَا يَعِظُ اللَّهُمَّ إِنَّمَا يَعِظُكَ عَذَابُ الْمُجْدَدَةِ

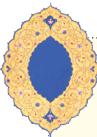
4.2. Ünsüzlerin Okunuşunda Kalınlık ve İncelik

Hazırlanalım

"Tokmak" ve "ekmek" kelimelerindeki "k" ünsüzlerinin söyleyişlerini karşılaştırınız. Ünsüzlerin söylenişlerinde farklılık var mıdır? Düşüncelerinizi söyleyiniz.

İnceleyelim

Aşağıdaki kelimeleri okuyup inceleyiniz. Kelimelerin yazılışları ve söylenişleriyle ilgili olarak nasıl bir sonuca vardığınızı açıklayınız.

دېش	سوگوت	سوس	كوك	يوك
طېش	صوغوق	صوص	فوق	يوق

Bunları Bilelim

Osmanlı Türkçesi alfabesinde, bazı ünsüzlerin (d, g, ġ, h, k, s, t) kalın ve ince karşılıkları vardır. Bu kural gereği, kelime içinde "Tı (d-t), sad, gayin (g-ğ), kaf, hı" harfleri kalın ünlülerle ve "te, dal, sin, kef, gef (g-ğ), he" harfleri ince ünlülerle bir arada bulunur (Bu kuralın istisnaları vardır).

Aşağıdaki tabloları inceleyerek kalın ve ince karşılığı olan ünsüzleri öğreniniz.

İnce ünsüzleri karşılayan harfler	ھ	ك	گ	س	د	ت	e, i, ö, ü
Kalın ünsüzleri karşılayan harfler	خ	ق	غ	ص	ط	ط	a, ı, o, u

İnce Ünsüzler	ھېسى	کوروک	سورگو	دونمك	توپ
Kalın Ünsüzler	خيريلتى	قوروق	صورغو	طۇڭمۇق	طوب

Kelime Okuyalım

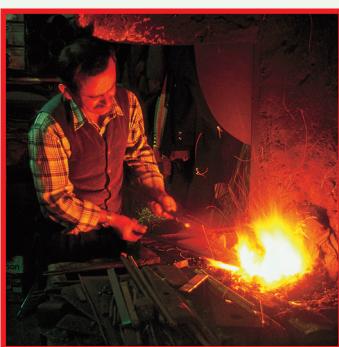
Aşağıdaki kelimeleri ince ve kalın karşılığı olan ünsüzleri göz önünde bulundurarak okuyunuz. Kelimelerin okunuşlarını boş bırakılan yerlere yazınız.

صينير	آغلا	قوى	سيڭير	أڭله	كوى
.....
صورو	چاقيل	أڭرى	سورو	چكيل	ـغرى
.....
طباغى	ـاصقى	ـطويپراق	ـلگى	ـسکى	ـتكرلك
.....

Cümle Okuyalım

Aşağıdaki cümlelerin okunuşlarını, boş bırakılan yerlere bugünkü alfabeyle yazınız.

ايـرـكنـ قالـقـانـ يولـ آـيرـ.

دـمـيرـ طـاوـونـدـهـ دـوـ گـولـورـ.

ـأـسـكـىـ بـرـ ـگـلـهـنـكـ:ـ ـأـصـقـيـدـهـ ـأـكـمـكـ.

دـگـيرـمنـثـ صـوـيـ طـاغـدنـ ـگـلـيرـ.

ـسوـگـيـدـهـ ـگـونـشـ ـگـبـيـ اـولـ.

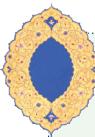

هرـنـهـ اـولـورـسـهـنـكـ اـولـ،

ـيـاـ اـولـديـغـكـ ـگـبـيـ ـگـورـونـ ـيـاـ ـگـورـونـدـيـگـكـ ـگـبـيـ اـولـ.

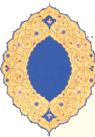

4.3. Eklerin Okunuşu

Hazırlanalım

Dilimizdeki eklerin işlevleri ile ilgili neler biliyorsunuz? Söylediniz.

İnceleyelim

Aşağıda yapım ve çekim eki almış kelimeleri, aldıkları eklerin yazımına dikkat ederek okuyup inceleyiniz. Osmanlı Türkçesinde eklerin yazımıyla ilgili nasıl bir sonuca vardığınızı açıklayınız.

يولدن	باشده	أوه	اوچولي
yoldan	baştı	eve	okulu
آننه مز	چاي	باباڭ	گوزم
anneımız	çayı	(senin) babaň	gözüm
طولار	آتلر	طاغلرى	صاچىڭز
dolar (geniş zaman)	atlar (çoğul)	dağıları	saçiniz
بنجه	گزدیر	صاريدر	آدسز
bence	gezdir	sarıdır	adsız
آڭلادى	باقسه	صورمىش	قوشىجى
anladı	baksa	sormuş	kuşcu
قوشىڭز	گلىرسىڭز	صورما	گورڭ
koşunuz	gelirsiniz	sorma	görün
آتله	آتلا	اويسەكە	يردەكى
atla (at ile)	atla	oysaki (bağlaç)	yerdeki

Dikkat

Osmanlı Türkçesinde eklerin çoğu kalıplılmış bir yapıya sahiptir. Kimi eklerde okutucu harfler gösterilmez. Eklere okunurken dilimizdeki ses uyumları dikkate alınmalıdır.

Kelime Okuyalım

Aşağıdaki tabloda Osmanlı Türkçesinde kalıplılmış bir yapıda olan bazı ekler ve bu ekleri alan kelimeler verilmiştir. Tablodaki ekleri inceleyerek ek almış kelimeleri okuyunuz.

سکن -sıniz, -siniz -sunuz, -sünüz	بیلیر سکن بیلیر سکن بیلیر سکن	باقار سکن باقار سکن باقار سکن	کورمز سکن کورمز سکن کورمز سکن	یورو یور سکن یورو یور سکن یورو یور سکن	واراج قسکن واراج قسکن واراج قسکن
سز -siz, -siz -suз, -suz	بیلگی سز بیلگی سز بیلگی سز	آد سز آد سز آد سز	گوڭلی سز گوڭلی سز گوڭلی سز	طوز سز طوز سز طوز سز	سی سز سی سز سی سز
در -dir, -dir, -dur, -dür, -tir, -fir, -tur, -tür	ما صادر ما صادر ما صادر	صودر صودر صودر	صوغو قدر صوغو قدر صوغو قدر	گولدر گولدر گولدر	اکشیدر اکشیدر اکشیدر
دیر -dir-, -dir-, -dur-, -dür-, -tir-, -fir-, -tur-, -tür-	سو دیر سو دیر سو دیر	قو شدیر قو شدیر قو شدیر	گز دیر گز دیر گز دیر	یاز دیر یاز دیر یاز دیر	یر لشدیر یر لشدیر یر لشدیر
جه -ce, -ca, -çe, -ça	یوز لر جه یوز لر جه یوز لر جه	قیصه جه قیصه جه قیصه جه	چو جو قجه چو جو قجه چو جو قجه	یاش جه یاش جه یاش جه	بن جه بن جه بن جه
جى -ci, -ci, -cu, -cü, -çi, -çi, -çu, -çü	گوز جى گوز جى گوز جى	ایپلک جى ایپلک جى ایپلک جى	قو یو مجى قو یو مجى قو یو مجى	آش جى آش جى آش جى	ایش جى ایش جى ایش جى
لى -li, -li, -lu, -lü	طا تلى طا تلى طا تلى	گو چلى گو چلى گو چلى	وان لى وان لى وان لى	سو یملى سو یملى سو یملى	او یقولى او یقولى او یقولى
مز -miz, -miz, -muz, -müz	او قول مز او قول مز او قول مز	او غل مز او غل مز او غل مز	با جی مز با جی مز با جی مز	سو زی مز سو زی مز سو زی مز	آن نه مز آن نه مز آن نه مز
مش -mis, -mis, -mus, -müs	صو صمش صو صمش صو صمش	او گر نمش او گر نمش او گر نمش	دی گله مش دی گله مش دی گله مش	آرا مش آرا مش آرا مش	دو شمش دو شمش دو شمش
دى -di, -di, -du, -dü, -ti, -ti, -tu, -tü	أز بىر لە دى أز بىر لە دى أز بىر لە دى	او گر ندى او گر ندى او گر ندى	يور و دى يور و دى يور و دى	بکله دى بکله دى بکله دى	قور و دى قور و دى قور و دى
لر -lar, -ler	بىتكىيلر بىتكىيلر بىتكىيلر	طير ناقلى طير ناقلى طير ناقلى	چايير لر چايير لر چايير لر	چان طه لر چان طه لر چان طه لر	او گر نجىيلر او گر نجىيلر او گر نجىيلر
نجه -inca, -ince, -unca, -ünce	يا زنجه يا زنجه يا زنجه	وار نجھ وار نجھ وار نجھ	گور نجھ گور نجھ گور نجھ	آڭلاينجھ آڭلاينجھ آڭلاينجھ	دي گله ينجھ دي گله ينجھ دي گله ينجھ
مى mi, mi, mu, mü	آغ لار مى آغ لار مى آغ لار مى	سندھ مى سندھ مى سندھ مى	أولچويور مى أولچويور مى أولچويور مى	كسي ديمى كسي ديمى كسي ديمى	بو مى بو مى بو مى

Okuyalım

Aşağıdaki dörtlüğün okunuşunu boş bırakılan yerlere bugünkü alfabeyle yazınız.

داغلر باشى اولدى يوردم

گوندن گونه آرتار دردم

بن قره گوزلیمی گوردم

صیزلانوب گزر يورورم

کاتبى

(تورك دileyi, Turuk Shurei Ozel Sasiyisi)

Pekiştirelim

Kitabınızın "Ek Etkinlikler" bölümünde yer alan (144-145. sayfalar) "Bulmaca Çözelim" ve "Sınıflandıralım" etkinliklerini yapabilirsiniz.

4.4. Arapça ve Farsça Asıllı Türkçeleşmiş Kelimelerin Okunuşu

Hazırlanalım

- Türkçenin Arapça ve Farsçayla etkileşiminin sebepleri neler olabilir? Konuya ilgili bildiklerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Türkçeden hangi dillere kelime geçişleri olmuştur? Konuya ilgili bildiklerinizi söyleyiniz.

Dikkat

- Dilimize yerleşmiş Arapça ve Farsça kelimeler özellikle yazda asıl şeklini muhafaza eder. Bu durum, Arapça ve Farsça kökenli kelimeleri okurken göz önünde bulundurulmalıdır.

Okuyalım

- “Dikkat” başlıklı metni, kırmızı ve mavi renkle gösterilmiş kelimeleri inceleyerek okuyunuz.
- Metinde geçen “zaman” ve “hasta” kelimelerinin kökenini sözlükten öğreniniz.
- Metinde geçen işaretlenmiş kelimeleri, kökenlerine göre (okunuşlarını defterinize yazarak) gruplandırınız ve bu kelimeleri birkaç defa okuyunuz.

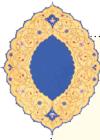
دقّت

صوغوق بر هواه بر اوطه دن ايچرى گيردىگىڭ زمان ياخود چيقار كن قابىي قاپامەي اوونتايىڭ.

قاپىي آچىق بيراقمق بويوک بر قباحت دىلدر؛ لكن فنالغە سبب اولا بىلە جك بر اهماللىكدر. چونكە بوندن جريان حاصل اولور. هوا جريانى تىلى اولانلىرى اىچون دائما تھلكە در، زира صوغوق آغىنلىغى گىتىر. صوغوق آغىنلىغىن بوجغاز خستە لغى، ديش آغريسى؛ گوگس نزلەسى، اوكسوروك گىي بر چوق خستە لق حصولە گلە بىلir.

جمهوريت قرائى

(حاضرلايانلار: مىدحت سعدالله-نجم الدین صادق)

Inceleyelim

- Aşağıdaki tablolarda verilen Türkçeleşmiş Arapça ve Farsça kelimelerin yazılışlarını ve okunuşlarını inceleyiniz.
- Okuduğunuz kelimelerin yazılışları ile bugünkü söyleyişlerini karşılaştırınız.

Arapça asılı Türkçeleşmiş bazı kelimeler

سؤال sual	مسئله mesele	رئيس reis	مؤمن mümin	تأثير tesir
حتى hatta	مصطفى Mustafa	موسى Musa	عيسى Isa	كجرى kübra
بقال bakkal	فن fenn	تشكر teşekkür	حدّت hiddet	لذت lezzet
بعضاً bazen	عيناً aynen	فكراً fikren	علمًا ilmen	معناً manen

Farsça asıllı Türkçeleşmiş bazı kelimeler

آتش ateş	گل gül (çiçek)	آینه ayna	آزو arzu	باغچه bahçe
جان can	بربر berber	همشیره hemşire	ماه-مه meh-mah	غونچه gonca
گرچه gerçi	مادامکه mademki	حالبوکه hâlbuki	بلکه belki	چونکه çünkü
بدخواه bedhah	دعا خوان duahan	خیر خواه hayırhah	خواب hab	خواجه hâce (hoca)

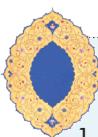

Bunları Bilelim

"ع، ظ، ض، ذ، ح، ث" harfleri Türkçe kökenli kelimelerde kullanılmaz. Bu harfler yalnızca Arapça kökenli kelimelerde kullanılır.

عالم	ظفر	رضوان	ضرر	ذوق	حقوق	ثابت
------	-----	-------	-----	-----	------	------

Kelime Okuyalım

1. Aşağıdaki Arapça ve Farsça kökenli kelimeleri okuyunuz. Okuduğunuz kelimeleri ünlülerini yönüyle değerlendiriniz.

شیرازه	چشم	حکم	مرحمة	فکر
دستور	مشهور	جانان	صالح	کریم

2. Aşağıdaki Arapça ve Farsça kökenli kelimeleri okuyunuz. Kelime başlarındaki elif harflerini, karşıladığı sesler yönünden değerlendiriniz.

اعضا	اعصاب	آسایش	آستان	اصحاب	اصالت
ادن	انسان	اصرار	اصلاح	ایواه	ابدی
امید	اجرت	افق	اصول	اعلان	اعتراف

3. Arapça kökenli aşağıdaki kelimeleri okuyunuz. Kelimelerdeki ayın harflerini karşıladığı sesler yönünden değerlendiriniz.

عرض	علم	عرفان	عقل	عشق
عمره	علوى	عثمان	عذر	عرق
بایع	تعمیر	تلعین	عريان	عزيز

4. Arapça kökenli aşağıdaki kelimeleri okunuşlarına dikkat ederek inceleyiniz.

مليّت	ملكيّه	طبيّه	ضرر	رمضان	قاضي	ضربيه
ذوق وصفا	ليلي ومحنون	مال	قرآن	لكن	هرون	جمهوريت

Okuyalım

- “İki Söz” başlıklı metni, renkli yazılmış kelimelere dikkat ederek okuyunuz.
- Aşağıdaki metinde Farsça yapılı tamlamalar da kullanılmıştır. Söz konusu tamlamaları okuyup anlamlandırmaya çalışınız.

ایکی سوز

۳۳۲ سنہ سندھ وطن اوغرنده بتلیس مخاربہ سنہ یارہلی دو شدم. روسلر بني اسیر ایتدیلر. خستہ خانہ لرنده تداوی ایتدکدن صوڭرە بىر خزر ایچنده بولونان نارگین اسمندە کى آطه يه گوتور دیلر. بو آطه ده بولونان طقوز بىڭه ياقین اسیر ایچنده يوز يىگرمى قدر صاحبىز اسلام چوجقلرى ده واردى. بونلردىن بريىنىڭ فلاكتنى، ”اسیر بىر چوجغلۇ باشنه گلنلر“ نامنده کى كتابىمده يازمىشدم. چوجقلرى، ایکى اسیر معلم آرقداشىلە بىر باراچە يه طوپلايarc بىر مكتب آچدم. اىشته بىرسالە جك

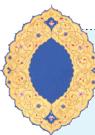

اونلر ایچون يازديغم منظومه لردر. برنجى دفعه باکو شهرنده طبع ايتديرمشدم.
بو دفعه ده ايكنجي طبعنى بر خاطره اسارت اولارق مكتب طلبه لرينه اتحافاً نشر
ايدييورم. قصور لرينك عفوينى ارباب عرفاندن استرحام ايلهرم.

شفتالويه طورور باقار
هم آغزىنىڭ صوپى آقار
شفتالويه طوغرى يورور
بر سس گلير، همن طورور
”ياپىدېغۇڭى اللە گورور،
”ياپىدېغۇڭى اللە گورور!
نجىب اطرافنه باقار
بو سس نردن دىيە آرار
قاپىلىرى بوتون آچار
هر كوشە يە بر بر باقار
ھېچ كىمسە يوق. گرى دونر
شفتالويه طوغرى گىدر
”اللە بىلير، اللە بىلير.“
دىيە بر سس داها گلير
نجىب يىنه گرى دونر
قورقوسندىن تىر تىر تىتىر
يىنه باقار ھېچ كىمسە يوق
دوشونه رك آڭلار چابوق
يوق بورادە ھېچ بىر انسان
بىڭا بونى دىين وجدان.
معلم عبدالرّحيم پرتو،
اسير چوجقلره اخلاق آشىسى

وجدان

نجىب و ناجى ايکى قىداش
صباھلىن ياواش ياواش
مكتبلرينە گىدر گلير
ناجى بر گون گرى قالىر
بابالرى تجّار على
آلير بر اوقة شفتالو
آنەلرلى آلوب پايلار
ناجى اىچون براز صاقلار
نجىب ايسە پاينى ير.
ياوروسنە آنەسى دىر
”نجىب! ناجى نرە دە؟ بىر باق!
”پاينى آل راۋە بيراق.“
قرداشنىڭ حصّه سنى
آلير راۋە قويار اونى
چىقوب ناجى يى آرایور
گىزى گىزى بولاما يور
يورولارق دونر چابوق
أوه گىرر ھېچ كىمسە يوق
رافدە طباقدە شفتالو
قيپ قرمىزى طاتلى باللى

Kelime Defteri

”iki Söz“ başlıklı metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelimelerin anlamlarını lügatten bularak kelime defterinize not ediniz.

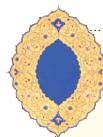
Bunları Bilelim

Osmanlı Türkçesinde Arapça ve Farsça tamlamalar kullanılır. Arapça ve Farsça tamlamalarda genellikle önce tamlanan sonra tamlayan öğe gelir. Tamlamalar, günümüz Türkçesine aktarılırken sondan başa doğru bir sırada takip edilir.

Aşağıdaki Arapça ve Farsça tamlamaları inceleyiniz.

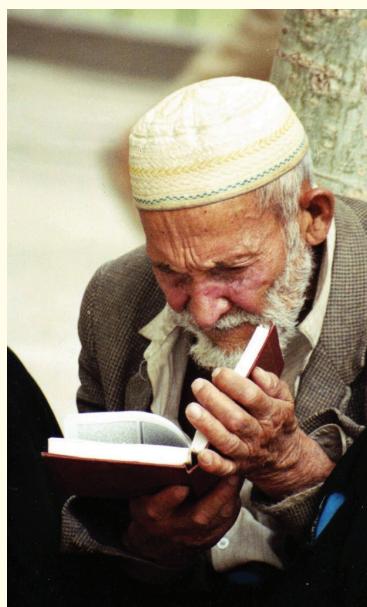
Acizler evi	Daru'l-aceze	دار العجزه	Arapça tamlama
İslam şeyhi	Şeyhü'l-İslam	شيخ الاسلام	Arapça tamlama
Hayat suyu	Ab-ı hayat	آب حیات	Farsça Tamlama
Hâlin arzı (dilekçe)	Arz-ı hâl	عرض حال	Farsça tamlama

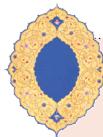
Eşlestirelim

Aşağıda verilen Arapça ve Farsça tamlamaları okunuşlarıyla eşleştiriniz.

Beyne'l-milel	مسبب الاسباب
Müsebbibü'l-esbab	درد معیشت
Atebetü'l-Hakayık	قرآن کریم
Hadimü'l-Haremeyn	بین الملل
Kur'an-ı Kerim	ضرب مثل
Derd-i maişet	خادم الحرمين
Divan-ı Hikmet	دیوان حکمت
Darb-ı mesel	عتبة الحقائق

Pekiştirelim

Kitabınızın "Ek Etkinlikler" bölümünde yer alan (146, 147 ve 148. sayfalar) "Herkes Yerine", "Harita Oluşturalım", "Okuyalım-Yazalım" ve "Eşlestirelim" etkinliklerini yapabilirsiniz.

Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları

A. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru seçeneğini bulup işaretleyiniz.

1. Seçeneklerin hangisinde kelimelerdeki “kef” harflerinin hepsi “yumuşak ge” sesiyle okunur?

- A) گوڭرچىن، گوڭدە، گوڭرته
- B) گل، گلىن، سرگى
- C) كسىن، چكىچ، بشىك
- D) ئاڭلۇچە، ئاڭرى، ئاڭر
- E) لىگلىك، سېرىك، آغا بىگ

2. kelimesinin doğru okunuşu hangi seçenekte verilmiştir?

- A) sök
- B) son
- C) sevk
- D) sön
- E) sün

3. كورگڭىزى گونشىدە بىراقمايىڭىز. cümlede “kef” harfinin karşıladığı seslerden hangisi yoktur?

- A) “n” sesi
- B) “k” sesi
- C) “v” sesi
- D) “ğ” sesi
- E) “g” sesi

4. Aşağıdaki seçeneklerin hangisinde kalın sesi karşılayan ünsüzlerden biri yoktur?

- A) يائىلغى بزە، خوشلۇق ساڭىدار
- B) او فكەڭ سىنى يىڭمەسىن
- C) او يىقوىيەمى طالىپورلۇر
- D) قولاق طوتىڭىز
- E) ياغ ياغمور ياغ

5. Olumsuzluk eki olan “-siz” aşağıdaki seçeneklerin hangisinde yanlış yazılmıştır?

- A) أوسوز (أوكسوز) B) گوڭلۇسز (گولسوز) C) اشسز (اچسوز) D) صووسز (صووسز) E) كيمەسز (كيميز)

6. “كور” kelimesinin aşağıdaki okunuşlarından hangisi yanlıştır?

- A) kör B) gör C) gür D) kür E) kur

7. Aşağıdakilerden hangisi Farsça yapılı bir tamlama değildir?

- A) شیخ الاسلام
B) آب حیات
C) مدینه منوره
D) درد معیشت
E) دیوان حکمت

B. Aşağıdaki yargılardan doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

- () Gef (گ) ve nef (ڭ) harfleri Kur'an alfabesinde kullanılır.
() Gef (گ) harfinin ses karşılıklarından biri de "v"dir.
() Türkçeleşmiş Arapça ve Farsça kelimeler, dilimizdeki söylenişleri dikkate alınarak yazılır.
() Türkçe kökenli kelimelerde "ث، ح، ذ، ض، ظ، ع" harfleri kullanılmaz.

C. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun kelimelerle doldurunuz.

- Osmanlı Türkçesinde ve Farsça yapılı tamlamalar da kullanılmıştır.
- “Su” kelimesindeki “s” sesi harfi ile gösterilirken “siz” kelimesindeki “s” sesi harfi ile gösterilir.
3. باد صبا tamlaması yapılmıştır.
4. دیوان لغات الترک “Diwan Lughat al-Turk” şeklinde okunur.

D. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- Kef, gef ve nef harflerinin karşıladığı sesleri söyleyiniz.
- Kalın ve ince karşılığı olan Ünsüzler konusunda bilgi veriniz.
- Arapça ve Farsça asıllı kelimelerin Türkçe'ye geçiş sebepleri nelerdir?

Okuma Metni

گوزل بر خطبه

”أى ناس(انسانلر)! گليڭز، دىڭله يېڭىز، بللە يېڭىز، عبرت آلىڭز. ياشايان ئولور، ئولن فنا بولور، اولاچق اولور. ياغمور ياغار، اوتلر بىتىر. چوجوقلر طوغار، آنالرىنىڭ، بابالرىنىڭ يىرىنى طوتار. صوڭرە ھىسى محو(يوق) اولوب كىدر. وقوعاتىڭ (اولانلرڭ) آردى آرقەسى كىسىلمىز. ھمن بىرىيىنلىكلىك (قوغalar).“

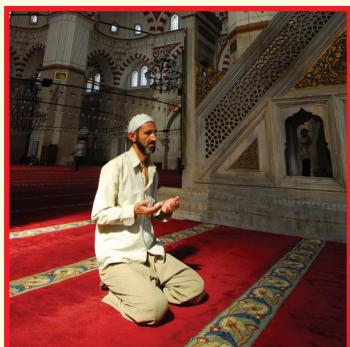
قولاق طوپىڭز، دقت ايدىڭز! گوكده خبر وار، يىرده عبرت آلاچق شىلر وار. يىرىزى فرش ايوان (دوشىمىش كىنىش بىر كوشك)، گوك يوزى بىر يوكسق طاوان. يىلىزلىر يورور، دڭزلىر طورور. گلن قالماز، گىدىن گلمىز. عجبا واردقلرى يىردىن خوشند اولوب ده مى قالىيورلر؟ يوقسىه اوراده بيراقيلوب ده درين بىر اويقۇيەمى طالىيورلر؟“

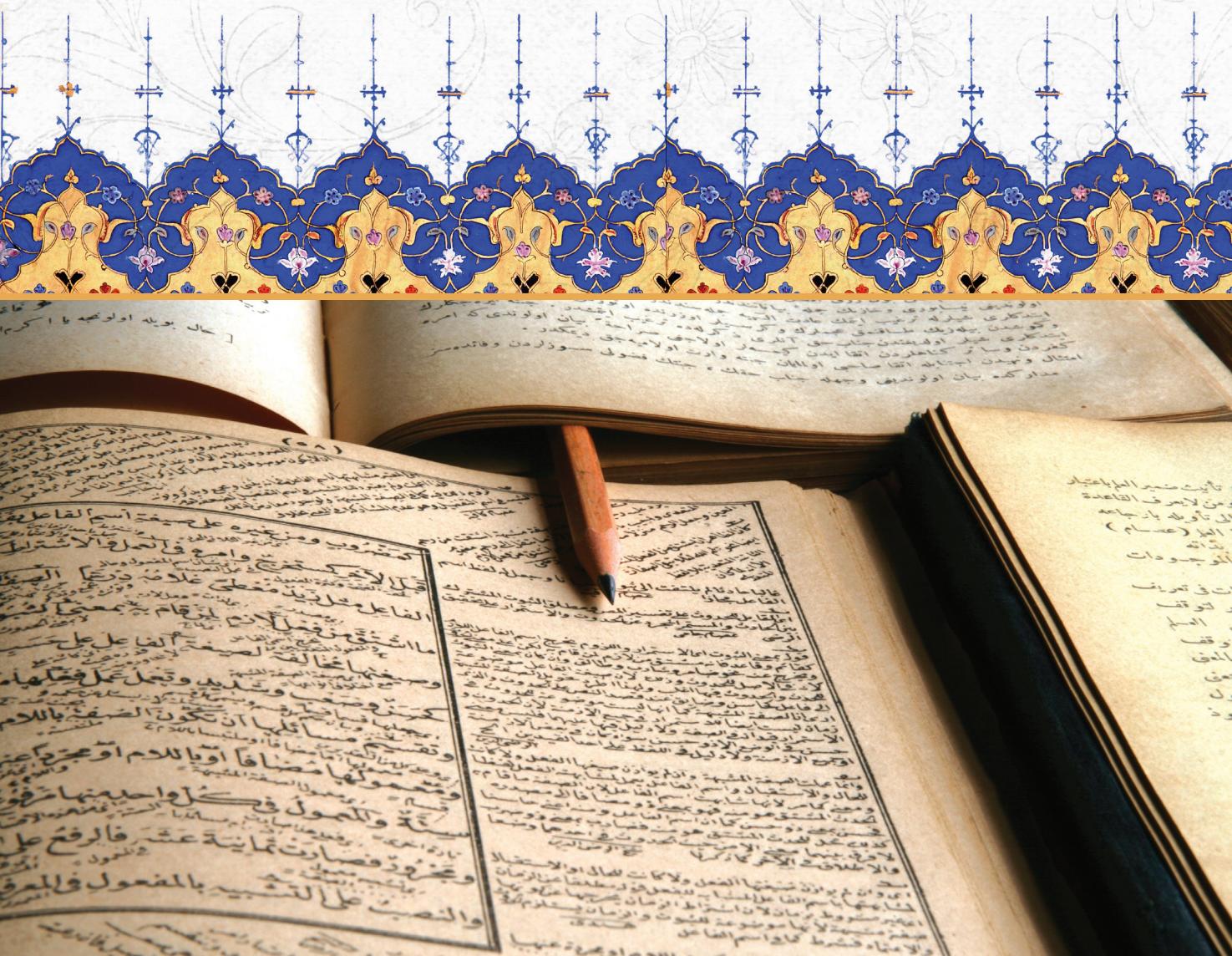
آند اىچرم اللەڭ عندىنده (قاتىنده) بىر دين واردركە شىمىدى بولوندىغىڭز دىنن داها سوکىلىدەر. اللەڭ بىر گله جىك اىلچىسى واردركە گلمسى پك ياقىن اولدى. گولكەسى باشكىزك اوستىنە گلدى. نە موتلو او كىمىسى يە كە اوڭا ايمان ايدى، او دخى كندىسىنە طوغرى يولى كوستىر. واى او بىدېختە (قرە بختلىيە) كە اوڭا عصيان و مخالفت أىلە يە (قارشى چىقا). يازىقلر اولسۇن عمرلىرى غفلت اىچىنده كچن امّتىلە!“

قُسْ بِنْ سَاعِدَه (دوزنلىنىمىشىرى.)

(احمد جودت پاشا، قصص انبیا و تواریخ خلفا)

تائית منبر المياضيل
من لا يرى في القاعة
إلى تأوله بارجاءه
الليل (عدم)
شدة
اللوج ودات
لت في تحرف
ل لوقت
السم
لوقت
الحق
عن
ول
وهد

5. ÜNİTE

OSMANLI TÜRKÇESİYLE YAZILMIŞ KOLAY METİNLER

5.1. Seçme Okuma Metinleri

5.1. Seçme Okuma Metinleri

Hazırlanalım

- Farklı tarzlarda sıkça yapılan metin okumalarının okumaya ve kelime hazinesini geliştirmeye katkıları nelerdir? Düşüncelerinizi belirtiniz.
- Okuma alışkanlığının ve okuma hızının anlama ve yorumlamaya ne gibi faydaları olur? Düşüncelerinizi söyleyiniz.

Metin Okuyalım

OKUMA
METNI 1

Aşağıdaki atasözlerini paylaşarak okuyunuz.

آتا سوزلرندن سچمه‌لر

چالیشقاڭلۇق

آتا سوزلرندن سچمه‌لر

- آدم ايش باشىنده بلى اولىور.
- باقارسەڭ باغ، باقمازسەڭ طاغ اولىور.
- أمك اوىلادىن يىمك اوىلماز.
- ئر اولان ئىمگىنى طاشىن چىقارر.
- سن اىشدىن قورقما، ايش سىندىن قورقسون.
- يوكلى دوه دىڭلىنمز.
- قسمت گوڭدىن زنبىلله اينمز.
- نرده حرکت، اورده بركت.
- يازىن باشى پىشەنڭ، قىشىن آشى پىشر.

آچ گوزلىلىك

- آزه قناعت اىتمەين چوغى هېچ بولاماز.
- بر بولدى اىكى اىستر، آقچە بولدى چىقىن اىستر.
- دوه بويىنۇز آراركىن قولاقدىن اولىش.
- دېلىجىنىڭ طوربەسى طولماز.

٥- طمعكارڭ گوزى كور اولور.

٦- گوزى بىرىشى طويورماز، الا طوپراق.

٧- گوزى دانەدە اولان قوشڭ آياغى طوزاقدن قورتولماز.

اللهڭ حكمى

١- الله دوهىيە قنات ويرسىه يىدى طاغى طاشى طاغىتىرىدى.

٢- الله كىمنه بال ويرر، پارماق ويرمز؛ كىمنه پارماق ويرر، بال ويرمز.

٣- اللهڭ ايشنه قارىشىلماز.

٤- اللهڭ حكمىندن سؤال صورولماز.

ايشك اھلى اولق

١- آردندە يوز كوبك هاولامايان قورت، قورت صايىلماز.

٢- آلتونى صرّافە صور، جوهرى قويومجى يە.

٣- آو آولايانڭ كمر باغلايانڭ.

٤- أشىك باش اوننجه انحاجم خير اولماز.

٥- ايش بىلنڭ قىلىچ قوشانانڭ.

٦- باشنى عجمى بىرىھە تسلیم ايدن جىينىن پاموغى أكسىك ايتىمەسىن.

٧- حكيمىز، حاكمىز مملكتىدە اوئورما.

٨- وارسە هنرڭ واردە باش أوستىنە يېڭى.

٩- يارىم حكيم جاندىن ايدر، يارىم فقيه دىندن ايدر.

عىشلە اشتغال ايتىمەمك

(بوش، فائىدەسز ايشلرلە اوغراسىخاڭى)

١- طائىفەنڭ عقللىسى، گىمىڭ دومنىندن اوزانق طورۇر.

٢- عالمە جالاد لازم ايسە سىڭا نە!

٣- ئىلڭ ايلە قويمادىيغىڭ شىئە طوقۇنما.

٤- ”نه بىلىرم، نە گوردم“ بوندىن ئىيىسى يوقدر.

٥- يوجىي يولىنده گرگ.

عفو ایدیچیلک

- ١ - "آمان الله!" دینىڭ گوزينه قورقو صوپى صىقىلماز.
- ٢ - آمان دىلەينە قىلىچ قالقماز.
- ٣ - ئىگىك بويىنى قىلىچ كىمزر.
- ٤ - ئىگىلەن دال قىريلماز.

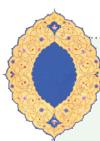
ابراهيم صارى طاش، الفباتيك آتا سوزلرى كتابى
(دوزنلىنىمىشىرى).

Konuşalım

1. Yukarıdaki atasözlerini ifade ettikleri değerler açısından inceleyiniz.
2. Atasözlerinde hangi mesajlar verilmektedir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Tavsiye Metin

Kitabınızın "Okuma Metinleri" bölümünde yer alan (174. sayfa) "Seçme Atasözleri" başlıklı parçayı okuyabilirsiniz.

Metin Okuyalım

OKUMA METNI 2

Aşağıdaki bilmeceleri paylaşarak okuyunuz. (Bilmecelerin cevaplarını bildikleriniz varsa- yanlarındaki boş bırakılan alana yazabilirsiniz.)

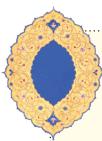
بىلەمە جەلر

- ١ - بر اوظەم وار، اىچىنده اوتوز اىكى صىندالىيە، بر خالى وار. (.....)
- ٢ - يدى دilikلى طوقماق، بۇنى بىلەمەين اھمەق. (.....)
- ٣ - بالدىن طاتلى، زهردىن آجى، أىيلك ياپانە دعاچى. (.....)
- ٤ - بش قىداش بر قويويە طاش آتار. (.....)
- ٥ - نار دانەسى، نور دانەسى، درت كوشەنڭ بر دانەسى. (.....)
- ٦ - اىچى طاش، طىشى طاش، ها طولاش ها طولاش. (.....)
- ٧ - گوڭدىن اون اىكى قارپۇز دوشىدى، اون بىرى يىنير، بىرى يىنمىز. (.....)

آغیز
 آلتون
 آياق قابى
 باش
 جنت
 طاولول
 ديل
 الديون
 خريطه
 قاشيق
 كتاب
 مناره
 پارماقلر
 رمضان
 آيوه
 جوز
 گيجه-گوندوز
 گونش و آى
 كل
 خاووج
 ايشيق
 استانبول
 قارپوز
 كيراز
 لاخنه
 ليمون
 روزگار

- ۸- ير آلتinde پاسلانماز. (.....)
 ۹- بر اوغلۇم وار، اودن اوھ گزىر. (.....)
 ۱۰- ايڭىم ايڭىم ايڭىلر، جملە عالم دېڭىلر. (.....)
 ۱۱- پارماقى وار، جانى يوق؛ طمارى وار، قانى يوق. (.....)
 ۱۲- طاغى وار طاشى يوق، كويى وار طامى يوق، ايرماقى
 وار صوپى يوق. (.....)
 ۱۳- بر كوچوجىخىمېرە(قومبارە)، طاشىردو كر آتبارە. (.....)
 ۱۴- قات أكمك قات أكمك، ئىچى طولو بال أكمك. (.....)
 ۱۵- دال أوستىنده صارى اوغلان. (.....)
 ۱۶- آغاچدە كلىيدلى صندىق. (.....)
 ۱۷- يشىل صندىغى آچدم، آل اپىگى صاچدم. (.....)
 ۱۸- دال اوچندە آتش يانار. (.....)
 ۱۹- صارىدر آيوه گبى، صولىدر ألمًا گبى. (.....)
 ۲۰- ير آلتinde قرمزى مناره. (.....)
 ۲۱- بر قىزم وار، قات قات جهازى وار. (.....)
 ۲۲- باقمهسى گوزل، آلمەسى أوزر. (.....)
 ۲۳- بر صالحىم أوزومم وار، يارىسى بياض، يارىسى قره.
 (.....)
 ۲۴- بر تاوهده ايکى باليق، برى سىجاق، برى صوغوق.
 (.....)
 ۲۵- ئىلسز، آياقسز قاپوپى آچار. (.....)
 ۲۶- صوپىه دوشىر اىسلامنماز، يرە دوشىر پاسلانماز. (.....)
 ۲۷- لامبه دوشىدى "ايىس" ياپىدى، طباق دوشىدى "طان" ياپىدى،
 آنەم گلدى "بول" دىدى. (.....)
 نقى تيز ئىل، تورك خلق بىلە جەلرى

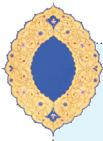
Eşlestirelim

Okuduğunuz bilmecelerin cevapları yan tarafta verilmiştir. Cevaplarını bulamadığınız bilmecelerin cevaplarını ilgili bölümden bularak noktalı alanlara yazınız.

OKUMA METNİ 3

Metin Okuyalım

Aşağıdaki Nasrettin Hoca fıkrasını sesli olarak okuyunuz.

لطیفه

خواجه نصرالدین افندي آق شهرده
بر گون وعظ ایچون کرسی یه
چیقوب:

- ای مؤمنلر! بن سزه نه
سویله یه جگم بیلیر میسگز، دیمش.
جماعت:
- بیلمه یز، دیمه لری ایله خواجه:
- سز بیلمه ینجه بن سزه نه
سویله یه یم، دیوب کرسیدن اینز؛
بیرا قیر گیدر.

بینه بر گون کرسی یه چیقوب اولکی سؤالنى تکرار ایدنجه بو سفر ده جماعت:
- بیلیرز، دیرلر.

خواجه:

- مادامکه بیلیور سگز. او صورتده بنم سویله مکلگمه نه لزوم قالیر، دیر؛ بینه
بیرا قیر گیدر.

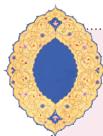
جماعت حیرتده قالارق:

”افندی بر داهما کرسی یه چیقارسه کیممز بیلیرز، کیممز بیلمه یز.“ دیگه
قرار ویرلر.

خواجه بینه بر گون کرسی یه چیقوب بز معتاد اهالی یه سؤال ایدوب ده
”کیممز بیلیرز، کیممز بیلمه یز.“ جوابنی آنجه خواجه جدّینه هیچ خلل
گتیرمه یه رک:

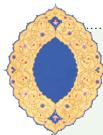
- نه قدر اعلا. اویله ایسه بیلنگز بیلمه ینگزه او گرتسین، دیش.

لطائفِ نصرالدین خواجه (دوزنلنمشد)
(حاضرلايان: بهائي-ولد چلبى ايزبوداق)

Tartışalım

- “Latife” başlıklı fikranın mesajını belirleyiniz.
- Fikrada verilen mesajın toplum hayatına katkıları neler olabilir? Tartışınız.

Tavsiye Metin

Kitabınızın “Okuma Metinleri” bölümünde yer alan (171. sayfa) “Nasrettin Hoca’ya Sormuşlar” başlıklı parçayı okuyabilirsiniz.

Metin Okuyalım

Aşağıdaki şiiri sesli olarak okuyunuz.

OKUMA METNI 4

سلطان سلیمانه قالمایان دنیا

گوکده یلدیز لرڭ اوڭى ترازو،
ئولكىر ايله آشار گىدر برازى.
يارين محسىر ده صورارلىرى بىزى،
حقّ ميزان ترازو قورو لور بر گون.

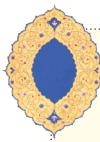
قره جوغلان ديركە قونوب گوچرسىڭ،
اچل شربىتى بر گون اىچرسىڭ،
صراط كوپروسىنى البت گچرسىڭ،
عملك ئىڭى ويرىلىر بر گون.
قره جه اوغلان
(حاضرلايان: مصطفى نجاتى قره أر)

سلطان سلیمانه قالمایان دنیا،
بو طاغلر يىرندن يارىلىرى بر گون.
نيجه بىڭ سنه در چوروين جانلر،
حقّك امرى ايله دىرىلىرى بر گون.

نه گوزل ياپىلدى جىت ياپىسى،
چوق آرادم، گورۇندى قاپىسى.
بنم قورقىدىجىغم يول صرات كوپروسى،
جهىم أوستنە قورو لور بر گون.

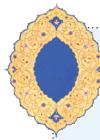
قاراشىكى طاغلر ده قارلى طاغ اولسە،
چوره يانى مور سىبللى باغ اولسە،
آغا اولسە، پاشا اولسە، بىگ اولسە،
ياقەسز گوملگە صارىلىرى بر گون.

بو دنیادە آدم اوغلى يىم دىرسىڭ،
حلالى، حرامى طورما يوب يىرسىڭ،
يىمه ايل مالنى، اير گىچ ويرسىڭ،
ايگنه دن اىپلگە صورو لور بر گون.

Konuşalım

1. "Sultan Süleyman'a Kalmayan Dünya" başlıklı şiirin konusu nedir?
2. Şiirde anlatılanlarla ilgili duygularınızı söyleyiniz.

Tavsiye Metin

Kitabınızın "Okuma Metinleri" bölümünde yer alan (168. sayfa) "Annecığım" başlıklı parçayı okuyabilirsiniz.

Metin Okuyalım

Aşağıdaki Kur'an ayetlerini paylaşarak okuyunuz.

OKUMA METİNİ 5

ابراهیم (علیه السلام) قصہ سی

انعام سورہ سی، ۷۴-۸۳. آیتلر:

٤- هانی ابراهیم، پدری آذره، ”پوتلری معبدی ایدینیسیور سلث؟ بن سنی ده قومکی ده آپ آشکار بر صایقلاق ایچنده گورویورم.“ دیمشدی.

٥- بز ابراهیمه یقیناً بیلمسی ایچون بونک گبی گوکلرث، یرٹ اک بویوک مُلکنی گوستیرز.

٦- اوڭا گىچە قراڭلۇ باصنجه او، بر يېلدىز گوردى. ”ایشته ربّم بودر.“ دىدى فقط يېلدىز باتتجە ”بن باتان شىلىرى سومم.“ دىدى.

٧٧- آى طوغىمىش گورنجە ”ایشته ربّم.“ دىدى. فقط آى باتتجە ”ربّم بڭا هدايت ويرمزىسى بن مطلق صاييق جماعتىنى اولا جغم.“ دىدى.

٧٨- گونشى طوغىمىش گورنجە يىنه ”ایشته ربّم! بو، داها بويوكدر.“ دىدى. فقط گونش باتتجە ”أى قومم! بن شريك قوشىغىڭز شىلدەن ايليشىگىمى كىسىم.“ دىدى.

٧٩ - ”صوڭره بن، يوزىمى؛ گوكلرى، يىرى ياراتان ذاته موحد پاك (تىز بىر مسلمان) او لارق چوييردم، بن مشركىلدەن دە دىلم.“ دىدى.

٨٠ - قومى اوڭا چىكە چالدى (اونكىلە طارتىشىمە يە گىريشىدى). او دىدىيکە ”الله بنى طوغرى يولە گىتىرىمىش اىكىن بىڭا چىكەمى چالىيورسڭىز ؟ اوڭا شريك قوشدىغۇڭز شىلەردىن بن قورقىمام مىگىرى كە رېمڭىز بىر شىئى دىلەمەسى اولا (بىڭا بىر فلاكت وىرە) . رېمڭىز علمى هەر شىئى قوشاتىشىدر. داها نصىحت قبول ايتىزمىسىڭىز ؟“

٨١ - ”سزە الله هىچ بىر برهان ايندىرىمەمش اىكىن اوڭا شريك قوشىدىن قورقمايورسڭىز دە بن شريك قوشدىغۇڭز شىلەردىن ناصل قورقارام ؟ بو اىكى طاقىمدەن ھانگىسى امن و اعتمادە (گوگىنه) داها لا يقدەر. بىلسەڭز اوڭا اوپاردىيڭز.“

٨٢ - اونلر كە ايمان ايدوب ايمانلىرىنى ظلم ايلە قارىشىدىر ما مىشىلدەر، اىشته امن و اعتماد اونلرە خصوصىدر، اونلر طوغرى يولى دە بولمىشىلدەر.

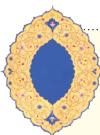
٨٣ - اىشته ابراهىيمە، قومكە قارشى ويردىگىز حجتىز (دلىلمىز) بودر. بىز دىلەدىيگىز كىمسەلرى يو كىشك مىرتەلەرە چىقارىرizer. چونكە سنڭ رېبىڭ حكىمەر، حقيقىلە عليمەر.

از مىرلى اسماعىل حقى، معانى قرآن كريم

Özetleyelim

”ibrahim (Aleyhisselam) Kissasi“ adlı metinde anlatılan olayları bir kez de siz anlatınız.

Kelime Defteri

”ibrahim (Aleyhisselam) Kissasi“ adlı metindeki anlamını bilmediğiniz kelimeleri sınıf tahtasına listeleyiniz. Sınıf tahtasına listelediğiniz kelimelerin anlamlarını lügat yardımıyla öğrenip kelime defterinize not ediniz.

Tavsiye Metin

Kitabınızı “Okuma Metinleri” bölümünde yer alan (167. sayfa) ”Lokman (Aleyhisselam) Kissasi“ başlıklı parçayı okuyabilirsiniz.

**OKUMA
METNI 6**

Metin Okuyalım

Aşağıdaki metni sesli olarak okuyunuz.

بو حرب بويله قازانيلير!

قىش ياقلاشىوردى. جبهەدە كى يىكىتلىر، قارشىلەندە كى داشاندىن باشقە بىر دە قار، روزگار و صوغوقله اوغراشا جقلەرىدى. حالبۇ كە عسکرلىرىمىز قوّتلەرنى هېچ اسراف ايتىمەمك، اونلرى مىكن مرتىبە راحت بولۇندىرىمۇ لازىمى. كندىلىرىنە چاماشىر، چوراب، پاموقلى حاضرلامق اىجاحاپ ايدىيىوردى.

اعانە اولارق ويرىلين بىزلىر، يونلىر، مختار اوينە دپو ايدىيىلمىشدى. شىمىدى بونلىرى دىكىمك، اورمك اىچون سمت قادىنلىرىنى دعوت ايدىيىوردق. فداكار كوى قادىنلىرى دعوتنىزه مەنۇنىتىلە قوشدىلىر. ايش پك چوقدى. يايپلاجق شىلىر بىر آن اۆزىل حاضرلانوب گوندرىيلىمى لازىمى. بونڭ اىچون زواللىلىر گىجهلى گوندوزلى چالىشىيورلىرىدى. اىچلىرنە چوق ضعيف، خستە بىر قادىنچىغۇز واردى. بىر گون اونى پك حالسىز گوردم. ”خدييچە تىزە!“ دىدم، ”سەن راھتسىزلىك، بىرقاچ گۈن گلەمە، اوڭىدە بىراز دىئىلن!“ گوزلىرى ياشاردى. ”ايتىمە اوغلۇم!“ دىدى، ”قوغما بىنى، عسکر اوغوللىرىمە بىو قدر جق بىر ياردىم طوقۇنما سىنىمى؟“

”خىر، تىزە جىگم“ دىدم، ”سەن خستە گوروپىرمە، گىتىدە كە فنالاشىمە ئىدىن قورقۇپىرمە بىر ئىچون!“

گوزلرینڭ ياشنى سىلدى. ”نه ياپالم اوغلۇم؟“ دىدى، ”بو حرب بويىلە قزانىلىر!“ برقاچ گون گچمىشدى. قادىنلر يىنە چالىشىورلاردى. بىردىن برقاچ قادىنڭ خديجە تىزەنڭ باشنى طوپلاندقلرىنى گوردم. قوشىم: ”نه وار؟“ دىدىم. ”هېچ... براز فنالق گىلدى، شىمىدى گچر!“ دىدىلەر. أويىنە گوندرمك اىستەدم، يىنە بويىنى بوکدى، گىتىمەمك اىچون يالوارىيوردى. كندى حالنە بيراقدام. آرتق اىشلر بىتمك اوززە ايدى. صوڭ بىر فعالىيەت گوسترييوردق. بىر صباح ايركىنەن گىتىم، گلنلرلە گىچە اوودە دىكوب گتىردىكلىرىنى طوپلادم. خديجە تىزە يوقدى. ئې وقت گچدى، حالا گلمەمشىدى. قومشولىرنىن بىرینە كندىسى گىبى اختيارە صوردم. مخزون مخزون باشنى صاللاادى. ”آه! اوغلۇم، او دون گىچە سىزلەرە عمر!“ دىدى.

”دىمك خديجە تىزە يى نهايت غائب ايتىك ئوويلەمى؟“

قادىن اىچىنى چىكدى. ”أوت!“ دىدى، صوڭرە بىڭا باقدى.

”نه او؟ آغلا يورمىسىڭ؟“ دىيە صوردى، جواب ويرمهدم.

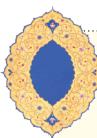
”آه... آغلا!“ دىدى، ”طوغريسى يى قادىندى. آرقە سىندىن آغلا ناجق قادىندى...“ آغلا، بىز دە صباحىن بىرى آغلا يورز...“

”او قدر سوپىلەدم، سىن يورو لىما، استراحت اىت دىدىم، دىڭلەمدى!“

”ناصل دىڭلەسین اوغلۇم، ناصل دىڭلەسین؟ بو حرب، اونڭ دىدىيگى گىبى آنجق بويىلە قزانىلىر!“

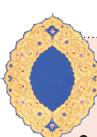
جمهورىت قراتى

(حاضرلايانلر: مىھىت سعدالله-نجم الدين صادق)

Bulalim

“Bu Harp Böyle Kazanılır!” başlıklı parçanın ana fikrini tespit edip söyleyiniz.

Tavsiye Metin

- Kitabınızın “Okuma Metinleri” bölümünde yer alan (157. sayfa) “Cenk Şarkısı” başlıklı parçayı okuyabilirsiniz.
- Okumanızı hızlandırmak için bir sayfalık uygun bir metin seçebilir ve bu metni 3-4 dakikada okuyabilecek duruma gelinceye kadar tekrar edebilirsiniz.

Metin Okuyalım

Aşağıdaki şiiri sesli olarak okuyunuz.

OKUMA
METNI 7

اَللّٰهُمَّ بْنِي سَنْدَنَ آئِيرَمَا

بْنِي سَنْكَ دِيدَرَكْدَنَ آئِيرَمَا

سَنِي سُوْمَكَ بْنِمَ دِينِمِ اِيمَانِمَا

اَلْهِي دِينِي اِيمَانِدَنَ آئِيرَمَا

صَارَارُوبَ صَوْلَوبَنَ دُونَدَمَ خَرَانَه

اَلْهِي خَرَانَی دَالَدَنَ آئِيرَمَا

شِيْخِمَ گَلَدَرَ بَنَ آنَکَ يَا پَرَاغَىِمَ

اَلْهِي يَا پَرَاغَى گَلَدَنَ آئِيرَمَا

بَنَ اُولَ دُوْسَتَ بَاْغَچَه سَنْكَ بَلَبَلِيِمَ

اَلْهِي بَلَبَلِي گَلَدَنَ آئِيرَمَا

بَالِيْغَكَ جَانَتَى صَوْدَه دِيدِيلَرَ

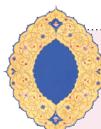
اَلْهِي بَالِيْغَى صَوْدَنَ آئِيرَمَا

اَشْرَفَ اوْغُلَى رُومَى كَمْتَر قَوْلَكَدَرَ

اَلْهِي قَوْلَى سُلْطَانَدَنَ آئِيرَمَا

اَشْرَفَ اوْغُلَى رُومَى

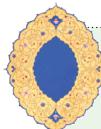
(حاضرلایان: مصطفی گونش)

Bulalım

- “Ey Allah’ım Beni Senden Ayırma” başlığıyla verilen şiirin temasını bulunuz.
- Şiirin her bir beytinden anladıklarınızı sözlü olarak ifade ediniz.

Tavsiye Metin

Kitabınızın “Okuma Metinleri” bölümünde yer alan (165. sayfa) “Aşkına Muhammed’in” başlıklı parçayı okuyabilirsiniz.

Metin Okuyalım

Aşağıdaki metni paylaşarak okuyunuz.

دقّت

پورتاقال؛ گوزل، لذتلى بى ميوه اولدىغى ايچون هر زمان يينيله بىلير. لكن قابوقلرىنى صويوب يول اوستنه آتارسەڭز طالгин طالгин ياخود عجله ايله يوروين بى يوجى، قابوغۇڭ أوززىنە باصار، آياغى قايار، دوشىر؛ يا قولى يا آياغى قىريلir. ايشته بو قباھات سزىڭدر.

بر مرديوندن چىقاركىن پارماقلغى يوقارىيدن ايننلرە بىراقىيڭز، كندىيڭز طوتىھى يە فالقىشىمايىڭز. پارماقلغى طوتىق بويوك بر فنالق دگلدر؛ فقط بوندن بويوك فنالقلر حصوله گله بىلir.

پارماقلغى طوتىق، مرديوندن چىقانلردىن زيادە ايننلرە لازم دگلىمider؟ چىقىلىرىكىن دوشولەجك اولسىه او قدر فنالغى موجب اولماز، چونكە دىزلىر أوززىنە دوشولور. اگر اينىلىرىكىن دوشولەجك اولورسە بى سقوط پىك بويوك فنالغە، بلکە اولومە بىلە سبب اولور. خصوصىيەلە بى اختىار ياخود بى سقط آدم دوشرسە...

آرابەدە بولۇنويورسڭز. ئڭىزدە بىر بوش شىىشە وار. بۇ شىىشە يى آرابەدە ئاتىيورسڭز. شىىشە قىرىلوب پارچەلرى، قىرىقلەرى قالدىرىمك ئۆستەنە يايلىلۇر. بوندە نە فنالق واردە؟

بوش و لزو مىز بىر شىىشەنىڭ قىرىلمە سىندە نە فنالق اولاپىلیر؟ اوت، بۇ شىىشە، سىز ئەمالكىزدر؛ اىستەدىگىزى يىپاپىلۇرسڭز.

لەن بىراز دوشۇنۇرسە ئىز بوندەن حاصل اولا جق فنالغى بولۇرسڭز: صوقاقلىر؛ انسانلارنىڭ، حيوانلارنىڭ گچە جىگى عمومى بىر يىردى. جام قىرىقلەرى آتلارنى نىللەرىنە، يو جىيلەرنى قوندو رەلەرىنە بىر ضرر ويرمەسە بىلە چىپلاق آياقلەرى كىسوب پارچە پارچە ئىدر. بونىڭ ايچۈن بوش شىىشە ئىزى يوللۇ اورتە سەنە آتمايىڭىز كە كىمىسى يە بىر ضرر ويرمە سىين.

جمهورىت قرائىتى

(حاضرلاريانلار: مدحت سعدالله-نجم الدين صادق)

Karşılaştıralım-Tartışalım

“Dikkat” başlıklı parçada sözü edilen olayları, günlük hayatın benzerleriyle karşılaştırınız. Basit görünen ama kötü sonuçlar doğurabilecek bu gibi olumsuz durumların çözümü için neler yapılabilir? Arkadaşlarınızla tartışınız.

Kitap Okuyalım

1. Öğretmeninizin yardımıyla Osmanlı Türkçesiyle yazılmış kitap isimleri belirleyiniz. Belirlediğiniz kitaplardan seviyenize uygun ve sade bir dille yazılmış olmasına dikkat ediniz.
2. İsimlerini tespit ettiğiniz kitaplardan birini temin ederek okuyunuz.
3. Okuduğunuz kitaplardan arkadaşlarınıza tanıtabilir veya bu kitaplardan beğendiğiniz bölümleri seçip sınıfta okuyabilirsınız.

Metin Okuyalım

"Emine'nin Şehadeti (Kasaba İntibaları)" başlıklı metni paylaşarak okuyunuz.

امینه نڭ شهادتى (قصبه انطباعلى)

(قصبه، مغニسيا ولايتنه باغلی طورغودلى ايلچە سنڭ أسكى آدىدە. استقلال حربى گونلرنده يونان ظلمنە اوغرامش، ياقىلماش، يېقىلىمشىدر.).

مبارك قاننىڭ ايزىلردى أوزىزىنندن يورو ويه رك قصبه يە گىردىك. شىمىدى خرابەسى أوزىزىنندە يللر أىسن، وقىتىلە معمور و شەن قصبه نڭ بىلەن بىلەن فاجعەسى آراسىندا اونڭ ئولومىنى، كويىلرڭ طاش يېغىنلىرىنىڭ أوسىنندە هەركەس بىرىنە ھەم آغالاتان ھەم قىلىپ اىصىتىان بىر افسانە گىنى نقل ايدىيورلەرى.

أوّلا قصبه اىستاسىيونىندە يونان قافلەلرىنىڭ سورۇ كله يوب گوتوردىيگى سوگىلىلىرى، صباحدىن آقشامە قدر بىكلەين سياھلى، اورتولى، حىرىت يوزلى قادىنلەردىن، صوڭرە يالىڭ آياق اطرافندە طولاشان كىيمىسى سز چو جىقلەردىن ايشيتىدمە.

كوللر آراسىندا يىگانە صاغلام يە اىچۇن سچىلەن حکومت قوناغىنىڭ طار اوطة سىنە، اىكى منظرە آراسىندا تىكار شەھىد امینە نڭ گۈزىل يوزى، اطرافندە كىلىرڭ قىلىنى ياقوب گىدىن قادىن سىسى جانلاندى.

پنجرە دىن، بىتون شهر جىسىدە أوزىزىنە، بىتون قصبه نڭ يىرسىز يورتسىز خلقنىڭ اولريلە، چارشى پازارلىلە طاش يېغىنلىرى أوسىنندە يېڭىدىن حىاتلىرىنى قورماق اىچۇن قايناشدىيغىنى گورۇيوردم. طار صوفە يە آچىلان قاپىدىن دە باشى صارغىلى، قولى آصقىلى، قولتوق

دگنکلی، پشتماله صاریلی، بیاض صقاللی اختیارلر، سیاه بیقلی بیگیت دلیقانلیلر، یوزلری اورتولی قادینلر گورونویور، قاپانیوردی.

قائممقام جدّی و عسکر یوزى تائّر ايله مجادله ایدرکن سىنده يڭەمدىگى بىتىرەمە يله اوندن بىجىت ايدى:

- قرق سىكز ساعت صوڭره خرابەلر آراسىنده بولدق، دىدى. دوقتور اولمادىغى ايچون اوموزىنىڭ و دىزىنىڭ قانغرن اولمە يە باشلاپيان يارەسىنى بن صاردەم و قوجەسىلە برابر ياشاتقايىچون نە قدر اوغراسىدق. او، بىڭا جدّا قلبى بويوك بر قادىن تائىرى يىپدى. گنج ياشىنده ئولەجىنى بىلىيوردی و اضطرابنىڭ آقىتىدىغى ياشلر آراسىنده وطنىڭ قورتولوشى ايچون سوينىيوردی. ئولوم، سوينىدیرە مەدن آرامىزدىن گچىدى گىتىدى. قوجەسىنى شىمىدى گورەجىڭىز، افادە وىرە جىكلەر آراسىنده در. دىنائىڭ اڭ فلاكتىزدە انسانى!

قىللى، قالىن سیاه قاشرلىرى آتنىدە ايچىندن آغلابىان يىشىل گوزلری واردى. ناصىرلى ايشىجى ئىللەر تىتەرە يەرك اوموزىنە كى، گوگىنە كى يارەلرینى گوستىرىدى. صوڭره محزون مىزۇن يوزىمىزە باقدى:

- نە سوپەلە يەيم، دىدى.

- وقۇھە يې باشدەن آڭلات، دىدك.

ھمن باشلادى فقط سىسى سوپەلە كىن قلبى باشقە شىلەر ئەرىيور، گوزلری باشقە شىلەر گوروپىوردۇ.

- ايشىڭ خلاصەسى او ئولدى، بن قالدىم. ايکى دفعەدە مهاجر اولدق. بورادە دشمانىن قورتولدق صانىقدى، يىنە گلدى چاتدى. اما امينە، مطلق بىزى گلوب قورتاراجغۇڭىزى بىلىيوردۇ. هېپ اونى سوپەلەردى، هېپ اونى سوپەلەردى... سىزلىڭ گلەجىنى دويدىغىمز گون يۇنانلىلر قصبه يى ياقمە يە باشلادىلر. أودە نىنە ايلە امينەنڭ اختىار تىزەسى و امينە، اوچ قادىن، بىر دە بن واردەم. كنار محلەدە ايدىك، بلکە يانغىن گلمىز بلکە يۇنانلىلر بۇ محلە يە گلمىز دىيە ئېيچە بىكلەدك. فقط قصبه يى صاران آلۇ بىزى دە ياقدى. باشقە محلەلری صوپانلر، تك توک بىزم محلە يە دە هجوم ايتىدىلر. قادىنلىرى آلم، باغچە قاپىسىنەن، باغچە دەن باغچە يە، اووه يە قاچىرمە يە چالىشىدەم. باغچە لرنەن قاچدىغىمز، يانان اولرۇ دۇمانلىرى آراسىنەن قادىن فريادلىرى دوپپىوردق... دىزىلىرىڭ باغى چۈزۈلمىشدى. او هېپ قولە، بۇينمە آصىلىيوردۇ. بن يۇنان عسکرلرینىڭ نۇرەلرینى، قوشوشلىرىنى دويدىقچە ”بىڭا هجوم ايدىلر، سن

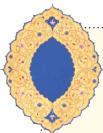

گنچسلک، اووه يه قاچ!“ دىيوردم. او داها بويىنمه آصىلىيور، ”بن سىڭلە برابر ئولورم!“ دىيوردى.

نهايت يىنه پاطليجان تارلەسندە باشىزه أوشوشدىلر. بر طرفدن دېپىجك و يومروقلە بنى دوگر كن بن ھايقىرييوردم: ”امينه، ياوروم اللە عشقئە قاچ!“ ايکى توفىك پاتلادى. ايکى اختيار قادىن دورىلدى. حالا آرقەمدن عسکر سوگەرك باغىرارق بريسييله مجادله ايدىيورلرىدى. گوزيمە ايليشىدى، امينه ئىندە بر يانىق او دونلە صاغە صولە، آرقەمەدە كىلەر صالدىرييوردى. بر يونان نفرى يانىدە قفاسىنە گلن او دونلە دوشىدى. بن دە طورمادن آتىلان قورشونلرلە دوشىم. گوزلرم قاپانمادن اونى آياقدە او دونلە گوردم. اطرافە او دون صاوورو يور، يونانلىلىرى يانىه صوقمايوردى. صوڭرە اونىڭ دە ايکى قورشونلە آرقەسندە كى پريشان قان اىچىندە صاچلىرى دىدىك دىدىك، يووارلاندىيغى گوردم، صوڭرە نە اولدى بىلمە يورم. قرق سىكز ساعت صوڭرە جسىدىنى آراركىن هنوز صاغ بولدق، اوغراشدق، اوغراشدق. امينه، بنى و ناموسنى قورتاردى اما اىشته بن قالىدم، او ئولىدى.

بردنبرە قالقىدى يالڭىز قائمقامە بر سلام ويردى. يريوزندە قارىسنىڭ گوزلىينى كىندىسييله برابر قاپايان آدمدن باشقە بر باغى يوقدى. گولگە گېچىقىدى گىتىدى.

خالده اديب آدى وار، ازمىردىن بروسە يە-١٣٣٧/١٩٢٢ (دوزنلىنىمىشدر.)
(شۇكىرى ئىچىن-مختار توفيق اوغلى، يىڭى تورك نىرى آنتولوزىسى)

Yazalim

”Emine'nin Şehadeti (Kasaba İntibaları)“ başlıklı metinle ilgili duygularınızı ve düşüncelerinizi aşağıdaki noktalı alana yazınız.

.....

.....

.....

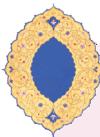
.....

.....

.....

.....

.....

Metin Okuyalım

Aşağıdaki metni paylaşarak okuyunuz.

OKUMA
METNI 10

اوردونڭ دعاسى

ای اولو پیغمبرىمۇز نىردىھىشك
دېيگىلە منارەمەدە اوتن گور سىسىڭ
گل! بىڭا يار اولكە جەھان تىزەسىن
كىمىسىدە دونوب سونگومە يان باقماسىن

آمين دىسین ھې بىردىن يېگىتىلر
الله اکبر گوکىن شەھىدىلر
آمين! آمين! الله اکبر
محمد عاكف أرصوى، صفحات

يىلمام ئولومدىن، يارادان، عىسکرم
اوردو مە ’غازى‘ دىدى پىغمېرم
بر دىلگىم وار أولورم اىسترم
يوردىمە تىك دوشمان آياق باصماسىن

آمين دىسین ھې بىردىن يېگىتىلر
الله اکبر گوکىن شەھىدىلر
آمين! آمين! الله اکبر

تورك أرى يىز سىلسەمىز قەھرمان
مسلمانزى حۆققە طاپان مسلمان
پوتلىرى الله طانىيانلار، آمان
مسجدىمۇڭ بويىنە چاڭ آصماسىن

آمين دىسین ھې بىردىن يېگىتىلر
الله اکبر گوکىن شەھىدىلر
آمين! آمين! الله اکبر

ملّت اىچيون ايتىدىمى اوردو م سفر
كۈركەمش آرسلان كىسىلىر ھەن نەر
دو كىدىگى قاندىن گوگە اورسۇن ظظر
طۇپراگە بىر طامىلەسى بوشە آقماسىن

آمين دىسین ھې بىردىن يېگىتىلر
الله اکبر گوکىن شەھىدىلر
آمين! آمين! الله اکبر

Bulalım

"Ordunun Duası" adlı şiirde sözü edilen maddi ve manevi değerleri bulup söyleyiniz.

Tavsiye Metin

Kitabınızın "Okuma Metinleri" bölümünde yer alan (166. sayfa) "Hakkın Sesleri'nden" başlıklı parçayı okuyabilirsiniz.

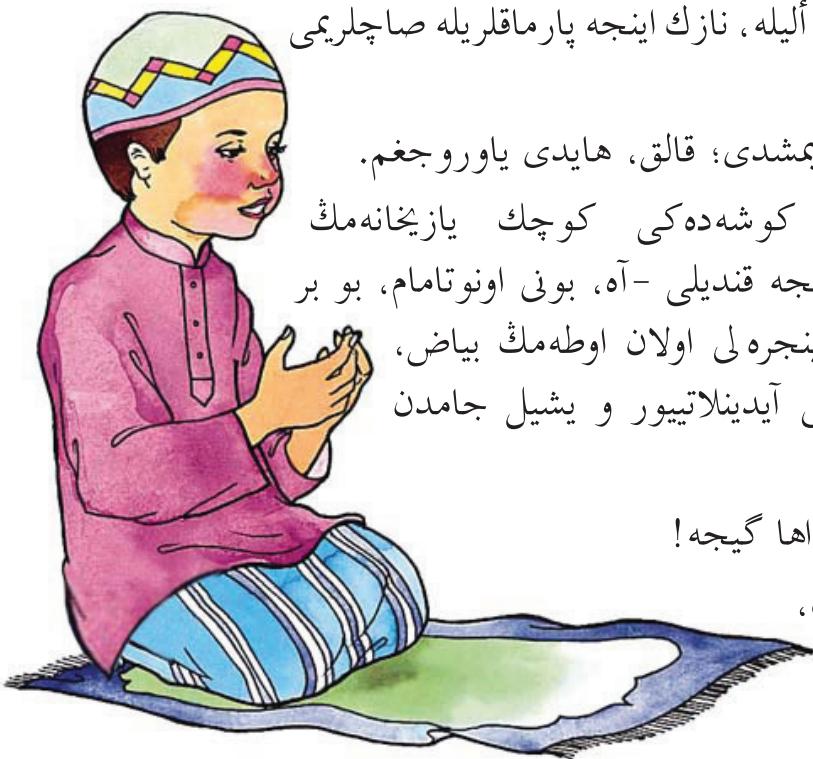
Metin Okuyalım

OKUMA METNI 11

Aşağıdaki "İlk Namaz" başlıklı parçayı önce sessiz, daha sonra sesli olarak okuyunuz.

ايلك نماز

آه، اوں بش سنه اول... شیمدى مھیط تسلیسندن نه قدر اوzac بولوندیغم آنتم، دنیاده اڭ سودىگم، دنیاده يىگانه پرستش ایتدىگم بو وجود مخترم، ایشته دُخاطر ایدىسۈرم، اوں بش سنه اول بى ايلك صباح نمازىنە قالدىرىمەش ايدى. غالبا بىنە بويىلە بر قىشىدى. اونىڭ اوطەسنه بىتىشىك اولان كوچك اوطەمەدە كى كوچك قارى يولەمەدە اوپوركىن آنمى اوقسایان نازك ئليلە، نازك اينجە پارماقلەريلە صاچلىمى طارايارق:

- هايدى، عمر جىم قالق، دىشىدى؛ قالق، هايدى ياورو جغم.
بن گوزلرىمى آچمىشدم. كوشەدە كى كوچك يازىخانەمڭ اوزرىنده كى يانان كوچك گىچە قىندىلى - آه، بونى اونوتامام، بو بر كدى قفاسى ايدى - ايکى پىنجرەلى اولان اوطەمڭ بىاض، مۇشىم پردهلىرىنىڭ اسمىلكلرىنى آيدىنلا تىپور و يشىل جامدن گوزلريلە باقييوردى.

- فقط آنەجىم، دىشىدم، داها گىچە!
هر وقت اوپدىگى يىردىن،
صول قاشمىڭ اوچىندىن تكرار
اوپەرك:

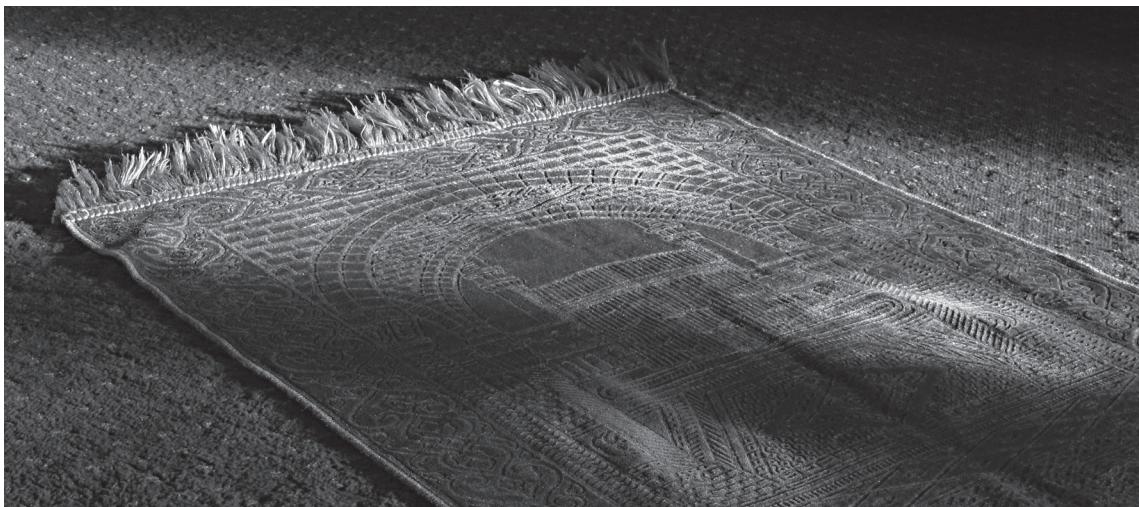
- یوق یاوروجم، ساعت اون ایکى،
صوڭره وقت گچر، دىيە قولتوقلرمدن
طوتارق قالدىرىدى. قراڭلىق صوفه دن
بر لحظه ده گچەرك او طەسنه گىردى.
باغداش قورماش بر زنجى يە بىزهين
سياھ و آلچاق صوبه گورولدە يەرك
يانىيوردى.

- آآآ، پروين ده قالقىمش!
پروين - خدمتجمىزدى - ئىنده كى
صارى گوگومى صوبه نىڭ أوزرنىن
ايندىرييوردى. اوننىڭ قالقا جاغنە هىچ
احتمال ويره مزدم. آنەم دىمىشدىكە:
- پروين هر صباح قالقار.

بن هىچ قالقىمادىغۇم حالدە اوننىڭ هر صباح قالقىمەسنسە تعجىب ايتىم. خرقەمى
چىقاردىلر، قوللىرىمى صىوادىلر، آبدىست لگىنىڭ ياننە چوملەم. آنە جىڭمە:
- أويلىه يوروولورسىڭ، دىيە كۈچك بىر ايسكمەلەي قويىدى، اوڭا اوتوردم:
- هايدى، بىسملە چك.

پروين، ايليق صوبي ئىللەيە دوكويور؛ آنەم باش او جىمەدە:
- يوزىيڭى... قوللىرىيڭى... يىنە أوچ دفعە... دىيە فيصلدايور، اونوتدقىجه:
- آه، هانى باشىڭە مسح، گې اخطارلىلە ياكىلىشلىرىمى بىڭا تىكار ايتدىرييوردى.
آبدىست بىتنىجه آنەمەلە برابىر ياواش بىر سىلسە نماز دعالرىينى او قويارق قوللىرىمى و
يوزىيلى قورولادق. ايسىنەمك اىچون صوبەننىڭ اوڭىنە گىتمىشىم. آرقەمە دوننۇجە،
آنەمى سىجىادەي آچىيور گوردم. صوڭره باشنى يىشىل باش اورتۇسىنى اورتەرك بىنى
چاگىرىمىشدى:
- گل!

گىتىم. كۈچۈچك بن، اونڭىلە بىر سىجىادەدە، بىر ياورو صىميمىت و سعادتىلە او معزّز،
حساس آنە وجودىنىڭ يانندە طوردم. اىكى لاقيرىدى ايلە بىڭا، ياپاجىغمى، اولىدىن
أو گىرتىدىكلىرىنى تىكار ايتىدى:

- ایکى ركعت سىّت. گىچە او گىندىلىرىنى ضمait، اونۇ تىماڭى ئا؟
- خىر.
- ھايدى.

او، افتتاح تكبيرىنى، أللرىنى اوموزلىرىنه قالدىرارق قادىن گى ياپاركىن بن ده غىر اختىارى اونى تقلید ايتىمىشىم. سىّتى بىتىركىن صوڭرە بىڭا:

- ياوروم، دىمىشدى، سىن قادىن يىمىسىڭ؟ قادىنلار ئويىلە باشلار، سىن أرکكىسىڭ، أللرىيڭى قولاقلىرىڭە گوتورەجىكسىڭ.

و حرارتلى أللريلە بنم كۈچك أللرىمى قولاقلىرىھە قالدىرارق:

- اىشته بويىلە، دىيەرك ئىرتك افتتاحنى او گىرتدى. بن ده تكبيرى ئويىلە آلوب نمازى بىتىرىدم.

دعا ايدركىن صوردمكە:

- ناصىل دعا اىدەجىم آنە؟

او دعا ايدىيور و طوداقلىرى حرڪت اىتدىكجه باش اورتوسى ده اهتزاز ايدر گى او لويوردى. باشنى صالحادى، دعاىنى بىتىركىن صوڭرە، داها حالا خاطرمىدە:

- اوّلا اسلام اولدىغىم اىچون ئى جناب واجب الوجود حضرتلىرى سىڭا حمد ايدرم دى. صوڭرە وطنمىزڭ دشمانلىرىنى پريشان ايتىمەڭى سىندن استرحام ايدرم دى. صوڭرە ده بوتون اذىت چىكىن، خسته اولان، فلاكتىدە بولۇنان، فقير اولان مسلمانلارڭ سلامت و صحّتلىرىنى سىندن تىنّى ايدرم دى. كندىيڭ اىچون، اي اوملەڭ و شىطانلار يالانلىرىنى آلدانماڭى ئىچون دعا ايت، دىمىشدى. بن بوسىط و توركجه دعائىي اىچىمدىن سوپىلەدم، فاتحە...

آنەم سجّادەيى طوپلايارق بڭا اوپپىيوب اوپپىمايا جغۇمى صوردى، اوپپوم وارمىدى؟
بۇنى بىلەمە يوردم. جواب ويرمدم.

- هايدى اوپىله يسە! گىت، كتابىڭى گتىر، درسگى دىيڭلە يەلم.
- پكى.

يازىخانە مىڭ اوستىنده آچىق طوران كتابىمى قاپدم، آنە مىڭ ياننە قوشىم، هېچ ياكلىشىم
چىقمادى. آنەم گىچەلرى دىيردىكە:

- ياتمازدىن اۆل درسگى اوج دفعە اوپ ياوروم، اوپوركىن ملائىكەلر سڭا اونى
او گىتىر.

او ملائىكەلر بو گىچە ده اوپقىمدا بڭا درسى اورتىشىلدى. آنەم مشقق آفرىينىلە
صاچلىرىمى اوقشادى و:

- داها مكتبه چوق وقت وار، دىيە بىنى كندى ياتاغنە ياتىردى. اوپپوم يوقدى،
آنەمە باقييوردم. آنەمى بر ملگە بىڭىزە تىيوردم. بو تىخىللە ملائىكەلرى دوشونەرك...
قرآن اوقويان آنە مىڭ شىمىدى اطرافنە طوپلانمەلرى گرە كن ملائىكەلرى مشاهىدە
ايدييورم ظن ايدەرك طالىيوردم. يوزىمڭ اوستىنده، آخرتىدە گۈللە بىتەجك و جەھىنە
گىرە جك اولورسەم قطعىيا يانمايا جق اولان صول قاشمڭ اوچىنە طاتلى بىر اورپىرمە
دوپپىيوردم.

آه، اون بش سنه اۆلکى صباوت و شىمىدىكى بن... طاتىز، نشوهسز، محبىتسز،
عشقىسز و هيچانسىز، هر شىسىز، بوش بىر هيچىدىن داها بوش گچن حيات...

عمر سيف الدين، سچمە حكایەلر ۲
(دوزنلىنىمىشىر.)

Paylaşalım

“İlk Namaz” başlıklı metnin ana fikrini tespit edip arkadaşlarınızla paylaşınız.

Tavsiye Metin

Kitabınızın “Okuma Metinleri” bölümünde yer alan (164. sayfa) “Namık Kemal'den Seçme Şiirler” başlıklı parçayı okuyabilirsiniz.

Metin Okuyalım

"Peygamberimiz Efendimize Dair" başlıklı hilye-i şerifi paylaşarak okuyunuz.

پیغمبریز افندیزه دائیر

مبارک جسمی گوزل، هپ اعضاسی متناسب؛ آنی، گوگسی، ایکی او مو زلرینڭ آراسى و آروچلىرى گىنىش، بويىنى او زون و موزون و گوموش گېيىھى صاف، او مو زلری، پازولرى و بالدىرلىرى ايرى و قالىن ايدى؛ بىلكلرى او زون، پارماقلرى او زونجە، ئىللرى و پارماقلرى قالىنچە ايدى. مبارك فارنى گوگسىلە برابر اولوب شىشمان دىگىلى؛ آياقلرینىڭ آلتى چوقور اولوب دوز دىگىلى. او زونه قریب، اورتە بويىلى، ايرى كىمىكلى، ايرى گوگدەلى، گوچلى قوتلى ايدى. نه ضعيف نه سىز، بلکە ایکىسى اورتەسى و صيق

أتلى ايدى؛ مبارك جلدى ايسه اپىكىن يو مو شاقدى. كمال اعتدال او زره بويوك باشلى، هلال قاشلى چىخىمە بورونلى، آز دىگرمى چەرە لى ايدى. كىرپىكلىرى او زون، گوزلرى قره و گوزل ايدى. قاشنىڭ آراسى آچىق فقط قاشلىرى بىرىنە قريىدى. چاتيق قاشلى دىگىلى، ایکى قاشنىڭ آراسىنده بر طمار واردىكە وقت غضبىدە قاباروب گورونوردى. آز هەر اللۇن ايدى؛ يعنى نه آق نه دە قره ياغىز، ایکىسى اورتەسى و گل گېيىھى قرمىزى يە مائل بىياض نورانى بىراقدى. مبارك يوزنده نور لەغان ايدى. گوزلرینىڭ آقىنده دخى آز قرمىزىق واردى. دىشلىرى اينجى گېيىھى آبدار و تابدار اولوب سوپىلركن اوڭ دىشلىرنىڭ نور صاچىلىيور، گولركن فەم سعادتى بر لطيف شىمىشك گېيىھى نور صاچارق آچىلىيوردى.

صاچلىرى نه پك قىويرجق نه پك دوزدى. صاچلىرىنى او زاتىدىغى وقت قولاقلىرىنى گچىرىدى. صاقالى صيق و تامدى، او زون دىگىلى، بر طوتامدن زىادەسىنى آلىرىدى. عالم بقايه رحلت بويور دقلرنىدە صاچى صاقالى هنوز آغارى مۇھە باشلايىب، باشىنده بر آز و صاقالىندە يېڭىمى قدر بىياض قىل واردى.

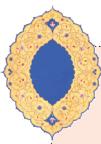

جسمی نظیف، قوقوسی لطیفیدی؛ قوقو سورونسون سورونمه سین تنسی و تری اڭ گوزل قوقولردن اعلى قوقاردى. بىر كىمسە اونڭلە مصافحە ايتسە بوتون گون اونڭ رايچە طىيەسى دوياردى. مبارك أليلە بىرچوجوغۇڭ باشنى مسح ايتسە رايچە طىيە سىلە او چوجوق سائىر چوجوقلىرى آراسىنده معلوم اولوردى.

حوالىيى فوق العاده قوى ايدى. پك او زاقدن ايشيتىر و كىمسەنڭ گورەمە يە جىڭى مسافە دن گوروردى. هېپ حرکاتى معتدلدى؛ بىر يە عزىتنىدە عجلە و صاغ و صولە مىل ايتىمە يوب كمال وقار ايلە طوغرى يولە گىدر و فقط سهولت ايلە يوروردى. گولر يوزلى، طاتلى سوزلى ايدى. كىمسە يە فنا سوز سوپىلە مز، كىمسە يە بدمعاملە ايلە مز و كىمسەنڭ سوزىنى كىسمىزدى. ملايم و متواضعدى، خشىن و غلىظ دىگىدى. فقط مەھىب و وقور ايدى. بىھودە سوز سوپىلە مزدى. گولەسى دخى تېسىمىدى. اونى آنسىزىن گورن كىمسە يى مهابت آلىرىدى. اهل فضىلە، درجه لرىينە گورە احترام آلىرىدى. اقرباسنه دخى پك زىادە اكرام ايدى. لكن اونلرى كىندىلەرنىن افضل اولانلرڭ اوزرىنە تقدىم ايتىمىزدى...

احمد جودت پاشا

(سلیمان شوكت، گوزل يازىلر ۱)

Listeleyelim-Konuşalım

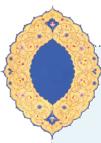
- “Peygamberimiz Efendimize Dair” başlıklı hilye-i şerifte Hz. Muhammed'in hangi özelliklerini anlatılmıştır? Bu özellikleri sınıf tahtasına listeleyiniz.
- Hilye-i şeriften Hz. Peygamberle ilgili neler öğrendiniz? Öğrendiklerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Kelime Defteri

“Peygamberimiz Efendimize Dair” adlı metindeki anlamını bilmediğiniz kelimeleri belirleyiniz. Bu kelimelerin anlamlarını lügat yardımıyla öğrenip kelime defterinize yazınız.

Tavsiye Metin

Kitabınızı “Okuma Metinleri” bölümünde yer alan (163. sayfa) “Türk Oğlu-na Öğütler” başlıklı parçayı okuyabilirsiniz.

Paragraflara Başlık Bulalım

Aşağıdaki paragrafları dikkatlice okuyunuz ve her bir paragraf için uygun bir başlık bulup yazınız.

۱- انسانڭ عمرى بعض آدمىلرڭ اويقووده ايكن قالقوب بىر يە گىتمەسنه بىڭزىر: نە دن گلوب نە يە گىتدىگى و نە ايچون گىتدىگى بىلەمدىگى حالدە يولنە دوام ايدوب گىدر. (ش. سامى، امثال)

۲- بىر فىلسوف طلبەلرىنى جمع ايدرك علمدە انسان ايچون ئى شىئىڭ هانگىسى اولدىغى صوردى. بىرى ”عقل كامىلدر“، دىيگرى ”اي آرقداش“، اوپورى ”اي قومشودر“ دىدى. فىلسوف ھىچ بىرىڭى بىگىنلىكى. نهايت بىرىسى، ”اي يوركدر“ دىينىجە فىلسوف: ”اوت“ دىدى، ”چونكە بو اولۇنچە اوپورلارىنىڭ دىدكلىرى ده اولۇر.“ (ش. سامى، امثال)

۳- چىن شۇراسىندن بىر دىيوركە: بىر آدمىڭ حقىنە بىر فنا سوز ايشيتىدىگىمە يورگىمە دىكىنلر باتار. بىرىنىڭ حقىنە بىر ئى سوز ايشيتىدىگىمە ايسە ئى گورىز چىچكلىرىڭ قوقوسىندن حاصل اولان لىذتە مۇعادل بىر لىذت دويارم. (ش. سامى، امثال)

OKUMA METNI 13

Metin Okuyalım

“Sanat” adlı şiiri sesli olarak okuyunuz.

صنعت

يالڭز سىڭ گزدىيگە باغانچەدە آچماز چىچك،
بزم ديارىمىزدە بىلەن بىر بھارى صاقلاڭ!
قولمىزدىن طوتارق سن اىسترسەڭ بىزى چك؛
اينجىنېر دوز جادىدە، طاغىدە گىزنى آياقلەر.

سن قېّىسىنەدە اينجە بىر موزايىك آرار دە
گزرسەڭ قرق عصرلىق بىر معبدەڭ اىچىنى.
بىزى صارصار بىر ثىڭ يازى گورسەك دیواردە،
بىزە هيچان وىرر بىر پارچە يىشىل چىنى.

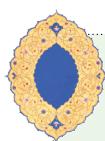
سن رقصىنە طالاركىن اىچىڭ تىتىر درىندىن
چىچكلى بىر صحنه دە بىياض كله بىگە ئىچىنى؛
بزم دە قلبىزى قىمىلداتىر يىرندىن
طۇپراغە دىز اوروشى طاغ گىنى بىر زىيگە.

فېرىتىنە يى آڭدىران اوڭىستەر سىلىرى
بىر أورپىرىش گىتىر سىڭ سىڭىرلىرىڭە،
اضطراب چىنلىڭ آجىقلۇ نىفسلى
بىزدە گچىر ئىچىز حزىن بىر موسىقى يىرىنە.

سن آڭلايان بىر گۈزىلە سوزرسەڭ اوزون اوزون
يابانجى بىر شەھرەدە بىر قادىن ھىكلەنى،
بىز دويارز ئىچىز بويوك ذوقنى روھىزىڭ
گورنخە بىر كويىلىنىڭ قىورىلىمايان بلنى...

باشقە صنعت بىلەمە يىز قارشىمىزدە طوروركەن
يازىلىماماش بىر دىستان گىنى آناطولىمىز.
آرقداش، بىز بىر يولىدە توركىلەر طوتىدىررکەن
سەڭا اوغۇرلۇر اولسۇن... آيرىلىسيور يولىز.

فاروق نافذ چاملى بىل، خان دیوارلىرى

Listeleyelim

“Sanat” adlı şiirde kültürümüze ait estetik unsurlardan hangilerine değinilmiştir? Bu unsurları belirleyerek boş bırakılan yerlere yazınız.

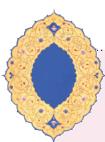
- Sadelik, zenginlik, doğallık.
-
-
-
-
-

Yazalım

Millî ve manevi değerlerimize nasıl sahip çıkabiliriz? Duygu ve düşüncelerinizi aşağıdaki noktalı alana yazınız.

Tavsiye Metin

- Kitabınızın “Okuma Metinleri” bölümünde yer alan (156. sayfa) “Akıncılar” başlıklı şiri okuyabilirsiniz.
- Okumanızı hızlandırmak için bir sayfalık uygun bir metin seçebilir ve bu metni 3-4 dakikada okuyabilecek duruma gelinceye kadar tekrar edebilirsiniz.

Metin Okuyalım

Aşağıdaki hadis-i şerifleri paylaşarak okuyunuz.

OKUMA METNI 14

حدیث شریفler

- ١- رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بویوردیکہ اسلام بش شی اوزرینه بنا او لو نمشدر: اللہدن باشقہ الہ او لمادینه و محمد (صلی اللہ علیہ وسلم) اللہٹ رسولی او لدینه شہادت ایتمک، نمازی قیلمق، زکات ویرمک، حج ایتمک، رمضان او رو جنی طو تمق.
- ٢- عمللر(ٹھ قیمتی) آنحق نیتلرہ گورہ در. هر کسٹ نیت ایت دیگی نہ ایسہ ائنہ گچہ جک او لان آنحق او در...
- ٣- رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم، ”عملک هانگیسی افضلدر؟“ دییه صور دیلر. ”اللہ رسولنے ایمان.“ بویوردی. ”اوندن صو ٹرہ هانگیسی؟“ دییه صور دیلر. ”مقبول (اولمش، ایچنہ گناہ و ریا قاریشمامش) حج.“ جوابنی ویردی.
- ٤- لا الہ الا اللہ دیوب ده قلبندہ بر آرپہ آغیر لغنجہ خیر (یعنی ایمان) بولونان کیمسه جہنمدن چیقا جقدر. لا الہ الا اللہ دیوب ده قلبندہ بر بو غدای آغیر لغنجہ خیر (یعنی ایمان) بولونان کیمسه جہنمدن چیقا جقدر.
- ٥- بر گون رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم میداندہ او تورو یوردی. (یاننہ) بری گلوب ”ایمان نه در؟“ دییه صور دی. ”ایمان؛ اللہھ، ملکلرینه، اللہھ ملاقی او لمعہ

(یعنی رؤیت اللّه)، پیغمبرلرینه اینانمقدار، کذالک (ئولدکدن صوڭره) دیریلمگە اینانمقدار. ”جوابنى ويردى.

”يا اسلام نه در؟“ دیدى. ”اسلام؛ اللّه عبادت ايدوب (ھيچ بىر شىئى) اوڭا شرييڭ اخاذ ايتمەمك، نمازى اقامە و فرض ايدىلەمش زىكتى ادا ايتمك، رمضانىدە دە اوروچ طۇتقىدر. ”بوپوردى.

(اوندەن صوڭره) ”يا احسان نه در؟“ دېيە صوردى. ”اللّه صانكە گورۇيورمىش گىيى عبادت ايتمىكدر. اگر سن، اللّه ئىگىزى گورمه يورسەڭ شىبهە سز او، سىنى گورور.“ بويوردى.

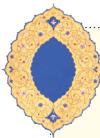
”قيامت نه زمان؟“ دیدى. (بونڭ أوزرىنە) بويوردىكە ”بو مسئله دە صورولان، صوراندىن داها عالم دىگلدر.

٦- ”يا رسول اللّه، مسلمانلارڭ هانگىسى افضلدر؟“ دېيە سؤال ايتدىلر. ”مسلمان؛ دىلينىدەن، ئىندەن مسلمانلار سلامتىدە قالان كيمسىدەر.“ جوابنى ويردىلر.

٧- ھيچ بريڭز، كندىيڭز ايچون آرزو ايتدىگىڭزى قىداشىڭز ايچون دە آرزو ايتىمەد كجه ايمان ايتىمش اولىماز.

٨- حلال بىللەي، حرام بىللەيدىر. ايکىسى آراسىدە دە (حلالى حرامى بىللەي اولىمايان بىر طاقىم) شىبهەلى شىلەر واردەركە چوق كيمسىلەر اوئىلەر بىلەزلىر. شىبهەلى شىلەردىن ھەر كيم صاقىنيرسە عەرضىنى (يعنى حىثىتنى) دە دينى دە قورتارمىش اولىور. ھە كيم شىبهەلى شىلەر طالارسە (ايچەن گىرمەك ياساق اولان بىگىلەك) قورو اطرافندە (طاوارلارينى) او تلاتان بر چوبان گىي چوق سورمىز ايچىرى يە طالابىلىر. خبىيڭز اولسۇن، ھە پادشاهڭ (كندىينە مخصوص) بر قوروسى اولىور. گوزييڭزى آچىڭ، اللّەڭ يە يۈزىندە كى قوروسى دە حرام ايتدىگى شىلەردىر. آگاه اولىيڭز، جىسمىڭ ايچىندە بر لقىمە جق أت (پارچەسى) واردەركە ايى اولىورسە بتۇن جىسد ايى اولىور، بوزوق اولىورسە بتۇن جىسد بوزولور. ايشتە او (أت پارچەسى)، قىلدەر.

٩- منافىغىڭ علامتلىرى اوچىرى: سوز سوپىلەرنى يالان سوپىلەر. وعد ايتدىگى وقت سوزىندە طورماز. كندىيسەنە بر شى امنىت ايدىلەيىگى زمان خيانىت ايدىر.

Listeleyelim

Okuduğunuz hadis-i şeriflerin mesajlarını belirleyerek aşağıdaki noktalı alanlara yazınız.

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.

Paragraflara Başlık Bulalım

Aşağıdaki paragrafları dikkatlice okuyunuz ve her bir paragraf için uygun bir başlık bulup yazınız.

.....

۱ - چوق آدمىر باشقەلرینىڭ، كندىلرنىدە دخى بولۇنان، صفتلىرىنى ذم ايدرك حقىقتىدە كندى كندىلرىنى ذم ايدىلر. بو حال، بر مايمونىڭ آيىنەدە گوردىگى كندى صورتىنڭ گوزلرىنى چىقارىمغە چالىشىمەسنى بىڭىز. (ش. سامى، امثال)

.....

۲ - انسان يالكىز آننىڭ تىريلە قازاندىيغىنڭ خىرىنى گورۇر. بىرىسىندىن بر هدىه آىرسەڭ اوڭى مىقابىل، اوننىڭ قىمىتىندىن زىادە مىصرفلە بر ضيافت ويرمگە مجبور اولۇرسۇن. بىرندىن بر احصان آىرسەڭ عمرىڭ اولدقىجە مۇشىڭ ياخود نانكىر اولا جىسىڭ. (ش. سامى، امثال)

۳- قونفیچیس دییورکه: مُلکنی گرگی گبی اداره ایدن حکمدار، قطب یيلدیزینه بڭزرکه كندىسى ساكن اولدىغى حالده اطرافنده دَوان ایدن ييلدیزلرڭ مۇقۇدا و رهبرى مقامىندهدر. يىنه مشاڭىلە دییورکه: قانون ايلە اداره اولونان بر مملكتىدە انسان، مجرّد قانوندىن اجتناب ايدرك بىر فنالغى ايشلەدكىن صوڭره گىزلىنمگە چالىشىر. حالبوکە تربىيە و حسن اخلاق ايلە اداره اولونان بر مملكتىدە انسان كندى و جدانىنىن قورقارق فنالق اىتمىكىن اجتناب ايدر. (ش. سامى، امثال)

OKUMA METNI 15

Metin Okuyalım

“Edebiyatımızda Ramazan Hatıraları” başlıklı aşağıdaki metni paylaşarak okuyunuz.

ادبىاتىزدە رمضان خاطره لرى

”آغاڭا چىشم، آغاڭا، طورما...“

أوت، بىلەم بىر شرقى پارچەسى نىرە دن، ناصل بىردىن بىر عقلەمە گىلدى؟ ”آغاڭا چىشم، آغاڭا، طورما...“ ساعتلىر واركە كندىمە حاكم اولاما يارق متىصل اون تىكارلا يور، او دە هم آشاغى يوقارى طولاشىيور هم دە اونى مىرىلدانىيورم. آه اسکى رمضانلار، چو جىلغىمىڭ رمضانلارى! او زمانلار رمضانلار قىشە؛ قارلى، بوزلى گۈنلەر تصادف ايدىدى...“

رمضانىڭ اون بشىندەن صوڭره بىتون او خلقنىڭ اهمال ايدەمە يەجىگى بىر زيارت واردى: خرقە شريف زيارى. بونىڭ ايچون دە تىمىز حاضرلانيز، يولە گوڭللىرىز ذكر و عبادتلە طاشقىن، او يە چىقاردق. فاتحى گچەرك

بعض طار صوقاقلردن طولانا طولا نه
نهایت بیاض بر جامعنڭ اوڭنه
وارردىق. انسان يېغىنلىرى آراسىندىن
يول بولوب قاپى يە ياناشمىق نە گوج
ايىشدى... نهایت زور زار گىرر، بىم
بیاض حصىرىلى يوللردىن يوروپىوب
يشىل آطلاسىندىن بىر مبارك بۇخچە يە

يوز گوز سورىدك. طىشارىيدە خلق قايناشىردى فقط بو حُجْرە دە و اوڭا مۇتىھى
دەھلىزلىرە أخْرَوِى بىر سکون حَكْم سورىدى. چىقارىن بىر مەدّت، يىنە گرى گرى
يورورىدك. ايىشته او زمان چو جوقلۇمڭ ئڭ ھىجانلى بىر دمى باشلىرىدى: آولىدە او زون
او زون پول شىشەلرە طولدىرولىش رنگارنىڭ بويالى صولر صاتارلىرىدى. بونلر نە
ايىدى؟ معناسى، خوشلغى نە سندە ايىدى؟ اونى ألاان بىلەمە يورم، تەخىن اىدەمە يورم
غايت ابتدائى بىر نوع او يۈنچاڭ ويا سو سدى فقط دۆرڭ بىتون چو جوقلىرى، اوڭندە
دىكىيلير، قالىر؛ آماينىجە گىتمىزدى. بڭا،
- هايدى، اوچ دانە سەچ باقالم، دىرلەرى.

بر مور، بر طورونجى، بىر دە صارى سەپىردىم؛ يول بڭا او زون گورونورىدى، آه بىر
أوه واروب اوينامغە باشلاسەم... فقط بو شىشەلرڭ اوينامغە ھىچ بىر مزىتى يوقدى.
ھمن صولرىنى موصىلغە بوشالتىرىدىم؛ گرى يە بنكلى، طالغەلى و آغىز طرفى قىريق ثقىل،
بىچىمسىز جاملىر قالىرىدى و ئىلى، بىر يىمى كىسمەسىن دىيە اونلىرى دە اوصوجە جق
آلوب آتارلىرىدى. فقط او بش او ن دقيقە لق ھىجان نە گوزل شىدى و يىڭى بىرمىانى
و يىڭى بىر خرقە شريف زىارتى بڭا نە صىرسىزلىقلى بىكلىرىدى!

كىيم بىلير، شىمىدى، اوراسى دە نە بوم بوشدر. بلکە او رنكلى شىشەلرى ياپان و
آلاان دە قالمامشىدر. آه، نە دىيەيم؟ آغلا چىشم، آغلا، طورما!
رفيق خالد قاراي، غوغوقلى ساعت

”چوق شکر ایریشیدیرنه! گونلری صیره لايان الله، او رو چلى اولان امّتىڭ هېسنى ياردىمىلە عفو ايتىسىن! رمضان دينىلىدىمى، افطارىڭ، تراوىحىڭ، سحورىڭ خاطرە گلمەمهسى مىكىنى؟ فقط آرادە ماھىيە، طاولۇ مراقلىرىنى دە اونۇ تىق او لماز. اونلرۇ دە كندىلىرىنى گورە ئاڭلنجەلرى واردر. حتى بويوك جامىلۇدە قورولان ماھىيەلرى بو سەنە گىچەسى گىچەسەنە قىد ايدرك اوغراشاجق اولانلر دە آز دىگلدر. طاولە گلنچە اپى

ايستر آل اولسون ايستر مور، اوندىن آماچ ”دوم تك دوم تك“ طرزىنده بر سىز چىقارماق اولدىغىندا بىكجىلرۇڭ ذاكى درجه لرىنى گورە بو آهنگىدە بر رىتم بولۇنابىلىر. يالڭىز محلە بىگلىنىڭ آنە گچەملى، گچرسە آشجىيە، آيوازە، ماما دادىيە، اختيار سوت نىنەيە، پەھلوانلىق قوراللىرىنى، يازىن بويوك درە بىندرلە صفا سەنە طويامايان خوواردە قىرىنتىلىرىنى، بولغۇرلى، دودوللى، قارتال... كۈرى دو گونلرۇنى آلىشىق ذوق دوشكۇنى انسانلرە، اورتە او يۇنى سىرجىسىنە، كَل حىسىنە، قېبۇر محمدە، قومىك عارفە، اىيىشە، تحف عاطفە گوبك آتدىرماق اىشىدىن بىلە صايىلماز.“

احمد راسم، شهر مكتوبلىرى

”آه، او افطار سفرە لرىنىڭ گوزللىگى! چىنى طباقلەر اىچىنده بر چوق چىچك گې رنك رنك طوران رچلىرىلە، اطرافنى بىررەلال گې آلان قوقولى يارىم سىيمىتلىرىلە عادتا باغچە گوبكلىرىنى آڭدىرىرىلدە. چوربەلرۇ بىرلى بوغوسى، قىيىمەلى يومورطەلرۇڭ نفيس قوقوسى او طەيى اشتەها چوغالتان بر ھوايە بوروردى. مرمر موصلغاڭ يانىندا كى قايىق طباقلەرنى دە قباران طولغۇن گلاڭلەرى قار طوپلىرىنى بىڭزتىردىم. باقىر مشربەلرلە بلۇر صراحىلەر يياوش يياوش بوشالتىلان صولر، اىچىمزاڭى حراتە عادتا اينجە بر سرینىلەك چىزىردى. حالا بىلەن طوب آتىلمازدى. او بىكلەمە آنلرۇنى بعضاً ازگىن، بعضاً تىز سىس وىرن او زاق ياقىن قاپى طوقماقلەرى، قبا شىوهلى دىلنجىلرۇڭ نقراتىدى. حالا خاطرمەدەر: بونلر، بوغولى بىنلەرە غرېب بر آجىمە و رنگى بلىرسىز مرحەت اوياندىرىدى. قىزىمە، كىيمىسىنىڭ عقلەنە گلمىزدى.“

روشن اشرف أوكى آيدىن، دىيورلر كە

”دون گيجه او طه ملث پنجره سندن مناره لرده کي
’الوداع!‘ سسلريين ديكيلركن بردنبه
چو جوقلغىمڭ رەمظان چوڭلىرىنى طوغىرى
گوڭلىمى قاپلايان او اسکى حزتنە دوشىم
و اوندىن چوڭرە گنچلگىمڭ، گنچلگىمۇزك ايلك
دورەسىنى تشكىل ايدىن او قىمتىز، او عادى
و قبا يىللرى خاطرلادم. چو جوقلغىمدىن بو چوڭ

رمضانە قدر گچن زمان ظرفىنە دنيا يە و آخرتە لايق نە يايپدق، نە ايشلەدك؟“ دىيە
كىندى كىندىمە صوردم. آرقە مزدە بىراقدىغىمىز بولۇشۇن يولىدە شېھەدن، ترددەن، يائى
و المدن، تىطمەن ايدىلەمشاش اشتەرالىدەن و بىر سورو كفر و بوش شىلدەن باشقە نە
وار؟ بو گونە قدر بتوں عمرىمۇزك خلاصە معناسى ھې فتنە و نفاق دىگلىمیدر؟

الوداع اى رمضان، الوداع! عصر بىزى آلاتىدى، سەن بىزە كۈسىدك. حامىز نە
اولاچق؟ نە دە شفا، نە دە غفران بولاجغۇز؟ بو يىل مىلييونلر جە مسلمانىڭ گوزلەرنەن
چشمەلردىن آقان صولر گبى ياشلىر بوشانىيىور. سەنلەردىن بىرى چشمەلردىن آقان صولر
گبى مىلييونلر جە مسلمانىڭ طمارلەرنەن اولوق اولوق قانلىر آقدى. بو ياشلىر، بو قانلىر
گناھلىرىمىزى سىلەمە يە كافى گلىرمى؟“

يعقوب قدرى قره عثمان اوغلى، اقدام غزته سى

Kelime Defteri

“Edebiyatımızda Ramazan Hatıraları” başlıklı metindeki anlamını bilmemişsiniz kelimeleri belirleyiniz. Bu kelimelerin anlamlarını lügat yardımıyla öğrenip kelime defterinize yazınız.

Tavsiye Metin

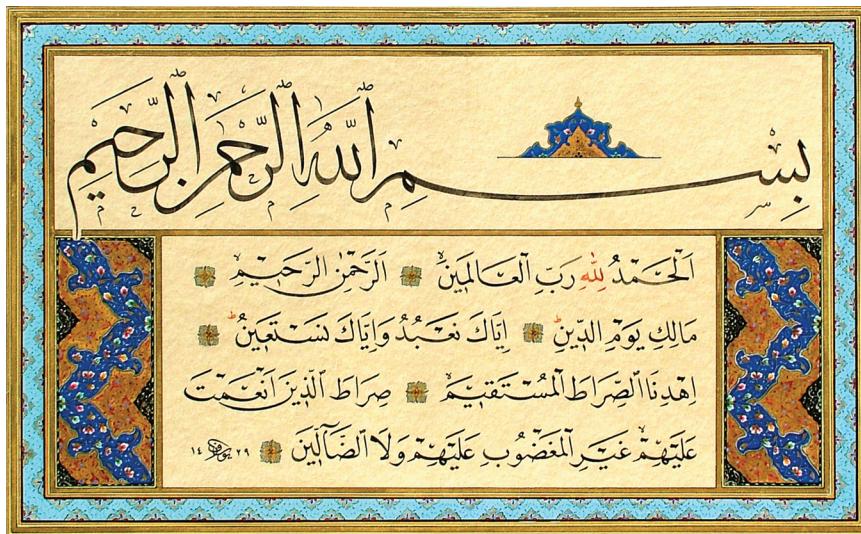

Kitabınızın “Okuma Metinleri” bölümünde yer alan (160. sayfa) “Bir Çanakkale Şehidi Hasan Ethem'in Validesine Son Mektubu” başlıklı parçayı okuyabilirsiniz.

OKUMA METNİ 16

Metin Okuyalım

"Fatiha Tercümesi ve Tefsiri" başlıklı aşağıdaki metni önce sessiz, daha sonra sesli olarak okuyunuz.

فاتحہ ترجمہ سی و تفسیری

انسانی فنا يوللره گوتورن مردود (رد ایدیلیمش) شیلدن تاڭرى يە صىغىنيرم. هرکسە و خاص قوللارينه باشقە اىيلكلەری اولان اللھاڭ آدилە باشلارم، حمد اللھە مخصوصىدر. او اللھکە بتون عالمىلر ئىپسىز، هرکسە و خاص قوللاره باشقە اىيلكلەری واردە. حساب گونئىڭ صاحبىدەر. يا رب آنجق سڭا قوللۇق ايدىز و آنجق سىندىن ياردىم اىستىز. بىزى طوغىرى يولە؛ نعمتلىرە نائىل ايتدىگە، غضبە اوغرامامش و يوللارينى شاشىرماماش كىمسەلر ئىولنە گوتور. آمين.

تفسیر

... رحمن و رحيم کلمەلرینىڭ معنالىرندە فرق واردە. رحمن عمومى (هرکسە عائىد)، رحيم خاىىدر (أوزلەر). مثلا بىر پادشاھىڭ بۇتون بىندگانىنە (قوللارينه) عمومى اولان لطفلرى واردە. او اعتبار ايلە رحمن صفتىلە متىصفىدر (نېتەلنىمىشىدەر). بىر دە خاص بىندەلرینە مخصوص آىرى، داها يوکسىك و داها كبارانە (بويوىكلىگەنە ياقىشىر) لطفلرى او لاپىلىرى كە او وقت رحيم صفتىلە متىصف اولور. اىشتە جناب حقىڭ دە اىي، كوتۇ، حيوان، انسان، جاھل، عالم، منکر، مؤمن هرکسە شامل (قاپسايان) لطفلرى واردە كە بونلەر مادى لطفلر و دنيا نعمتلىرىدەر. بو اعتبار ايلە اللھ رحمىندر. بىر دە اىي قوللارينە مخصوص نعمتلىرى، لطفلرى واردە كە او دە عرفان

و ایمان و حسن اخلاق مُفْتَضِیاتیله (گرکلی اولان شیلرله) حرکته موْقّیتیدر. او اعتبار ایله ده جناب الله رحیمدر. و بو ایضا حاتدن (آچیقلامه لردن) آڭلاشیلا جغی وجھیله بسم الله دیدکدن صوڭرە الرحمن، الرحيم لفظلرینىڭ علاوه سنده طوغرى يولده ایلرله مکله مادى معنوی، دنیوی أخْرَوی مقاصد (آماچلر) ایچون چالىشمىق يعني دنيا ایچون آخرتى و آخرت ایچون دنيايى ترك ایتمە يوب هر ايکى جهتى ده حقّانىت دائىرە سنده جمع ایتمك لزومنى بيان وارد.

بويله هر جهتى گوزتەرك ايشە باشلايان بر كىمسە طبىعى چالىشمە سندن بر نتىجه أللە ايدر كە بو نتىجه دن بعض انسانلر راضى اولور، منعم حقىقى يە (گرچك نعمت ويرىجى اولان اللەھە) حمد ايدر. بعضىلرى ده طويماز، گىتىدكجه حرص و احتراصنى آرتىرر. دين اسلام داها فاتحەنڭ ابتداسىنده نتىجه يە رضا امر ايدر. فقط داها اىي يە، داها زىادە يە موقق اولق ایچون چالىشمە يى ده برابر امر ايدر. زىرا الحمد لله دىكىلە هم رضا هم تزىيد نعمت (نعمتىڭ آرمىسى) معناسى مراد اولونور. الحمد لله دە رضا معناسى ظاهردر. بو رضا فلسفى اخلاق اربابنجه ده فضىلت و سعادتىڭ أڭىزى بىنلىك شرطىدر.

بر نعمتى حمد ایتمك او نعمتىڭ قىمتى بىلەك دىكىدر. بر شىئىڭ قىمىتى بىلەنيرسە طبىعى حسن محافظە سنه و آرتە سنه چالىشىلىر. "...لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَا زِيَدَنَّكُمْ..." آيت جليلەسى ده حمد و شىرك زىادە نعمتى خدمتى مېيىندر (آچىقلایىجىدر). نائل اولونان نعمت ایچون قورو قورو يە دىل ايلە حمد ايدىلوب ده قىمىتى بىلەنمز و حسن محافظە سنه چالىشىلماز سە او حىدىڭ جىدۇيىتى او لمایا جغى ظاهردر. نعمتلىرىنىڭ قىمتى بىلوب حمد ايدىنلەر اللەھە مادى معنوی ياردىم ايدە جىڭى شىبەھە سزدر... ميلاسلى اسماعيل حقى، قرآن ترجمە ايدىلە بىلەر مى و يىڭى وادىدە فاتحە ترجمە و تفسىرى

Kelime Defteri

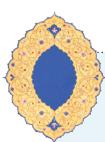
"Fatihah Tercümesi ve Tefsiri" başlıklı metinde geçen anlamınızı bilmediğiniz kelimelerin anlamlarını lüğatten bularak kelime defterinize not ediniz.

Pekiştirelim

Kitabınızın "Ek Etkinlikler" bölümünde yer alan (149. sayfa) "Test Çözelim" etkinliğini yapabilirsiniz.

Paragraflara Başlık Bulalım

Aşağıdaki paragrafları dikkatlice okuyunuz ve her bir paragraf için uygun bir başlık bulup yazınız.

١- هرکس بر راحت و سعادته نائل اولغه چالیشیر. لکن علمنى بیلیرسه،
بولوندیغى حالده مسعود اولوب راحت ایده بىله جگنى و علمنى بیلمزسە،
دنيا يە مالك اولسە بىله مسعود اولامە يوب راحت ایده مە يە جگنى كىمسە
دو شونغۇز. (ش. سامى، امثال)

٢- اىيلك ايتدىگىڭ آدمىن فنالق گورورسەڭ يىنه اىيلك ايتىمكىدىن واز گچمە.
ما دە غائىب ايدرسەڭ اخلاقىچە چوق قازانىرىسىڭ. حالبو كە اىيلگە مقابل اىيلك
گورورسەڭ كندى اىيلگىدىن، او تەكينىڭ اىيلگىنى بعـد التـنـزـيـل دـفـتـر اـعـمـالـدـه
صـفـرـ قـالـىـرـ. (ش. سامى، امثال)

٣- مطالعەدىن علم، سعىدىن ثروت، جسارىدىن نفوذ، اخلاقى حىيدەدىن رحمت
تولىد ايدر. مطالعە سز عالم، سعىسىز زنگىن، جسارتسز نفوذ صاحبى، اخلاقى سز
رحمت حقّه نائل اولق اىستەين بىھودە يورو لمش اولور. (ش. سامى، امثال)

Metin Okuyalım

"Amentü" başlıklı aşağıdaki metni önce sessiz, daha sonra sesli olarak okuyunuz.

امنٌتْ

أى جماعت! شو اىچنده بولونديغمز جامعه بر گوز گزديرڭ، باقلۇ نەلر وار؟ قىدىل، شەغان، سجادە، حصىر، رحلە، كرسى، منبر، محراب، قاپى پنجرە، جام چرچوھ، دیوار، طاوان صوڭرە منارە، شادروان. بونلۇڭى داھا بىرچوق شى دىلمى؟

شىمىدى پك اعلا بىلىرىسڭىزكە بونلۇڭ ھېسىنىڭ بىر خدمىتى، ھېسىنىڭ بىر حكمتى واردە. پنجرەلر، قاپىلر، صىرىھ سنه گورە آچىلىر، قاپانىر. شەغانلار، قىدىللىر يانار ياقىلىر. شادرواندە آبىدست آئىنير، منارەدە اذان ويرىلىر، سجادەلر أوزرنىدە نماز قىلىنir، منبردە خطبە اوقۇنور، كرسىدە وعظ ايدىلىر. بونلۇڭ هىچ بىر فضله، هىچ بىر لزو مىز دىلەر. بونلۇڭ هر بىر ايشە يارار.

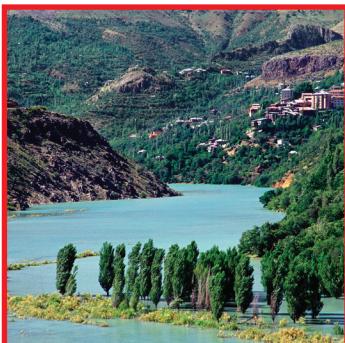
دىكىكە وقتىلە بورايىھ جامع ياپىق لازم گلەمش. اوستەلر أولچوب بىچىمشلر. دولگىرلر، دیوارجىلىر گلوب تىل آتىش، دیوار ياپىمشلر؛ دىرك دىكىمشلر. بو بنايى قورىمشلر. صوڭرە دە لازم اىسە ھېسى يىلى يىرندە دوزولوب قوشۇلەش.

شىمىدى بويىلە ايكنى بىرى چىقسە دە "يوق جانم، بو جامع اوپىلە اوستەنلە، دولگىر ئاپىمەسىلە ايتىمەسىلە اولوب بىتىمەمىشدر. بونلۇڭ ھېسى كىندى كىندىنە، گلىشى گۈزل اولو ويرىمىشدر. سىللەر، طاشنى طوبراغنى گىتىرۇب بىيغىمىشدر. روزگارلر، ياغمورلر گىرە چىقا بو كومبلى يى دلىك دلىك ايتىمش؛ پنجرەلر آچىلىمش. گونشى چىجىغاڭىن بىر يىغىنەنىڭ اوستىنەكى چامورلر قورۇمىش، كىرەمەت اولىشىدە. محرابى منبرى، قاپىسى چاتىسى دە اوپىلە حسابىلە كتابىلە ياپىلما ماش. ناصىلسە راست گلە اولو ويرىمىشدر. " دىسە بو سوزە هىچ اينانىلىرمى؟

بونلۇرى دولگىر، دیوارجى، صىواجى، بوياجى ياپىما ماش دە كىندى كىندىنە مى اولىش بىتىمىشدر؟ هىچ بىر اينانىلا جىق شىمىيدىر؟

سویله یلڭ ياهو! ھىچ بۇ جامع كندى كندىنە قورولۇرمى؟
بۇ قدر شىلر كندى كندىنە دوزولوب قوشۇلۇرمى؟ بۇ
اولاچق شىمىدەر؟ چوجقلەڭ بىلە عقلى اىرکە مطلقا
بونلرى بر ياپان، بر ايدن واردر.

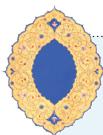
شىمىدى جامعى بيراقوب بىر كىرە دە شو دنیا يە باقلۇڭ!
سزە صورارم! بۇ يىرلر گوكلەر؛ آيلر گونشىلر، يىلدىزلىر،
يىلدىرىملىر، بلوطلەر، شىمىشكەلر، روزگارلەر؛ قارلەر
ياغمۇرلەر، طاغلەر طاشلەر؛ قىرلەر اووهلەر، درەلەر تېھلەر،
ايىماقلەر پىڭارلەر، دەڭلەر آطەلەر، آغاچلەر چىچكەلر، يىمشىلر
أكىنلەر، معەنلەر حيوانلەر، قورتلەر قوشىلەر، بالىقلەر انسانلەر...
بونلر نەدر، نە يلڭ نەسىدەر؟ باشگىزڭ ئۆستىنە دونوب
طولاشان، گۈزلىيڭىزڭ ئۆئىنەدە اولوب بىتىن شىلەرى
شویله بىر دوشۇنڭ.

شىمىدى عجبا بونلر نە دن اولىش، ناصل قورو لمىش، بونلرى بويىلە كىيم ياپىمىش، كىيم
ياقىشىدىرىمىشىدەر؟ بىر ياپان، يارادان وارمىدەر؟ يوقسە هېپ بونلر كندى كندىنەمى
اولو وىرىمىشىدەر؟ بونى گۈزىلە بىر دوشۇنڭ!

باقلۇڭ؛ دەمین آڭلادق، كىسىرىۋەپ آتىقكە شو جامع كندى كندىنە اولماشىدەر. مطلقا
بر ياپانى واردر. ايىشىه طېقى بۇڭا اياناندىغىز گې دىيانڭ دە كندى كندىنە اولمادىغىنە
ايىناناجز. ئىڭى بويى مىدانىدە اولان بنا بىلە كندى كندىنە اولمازسە بۇ قوچە دنیا، او
بويىلى بوصلى انسانلەر، او گۈزلەرنىكلى چىچكەلر، او يىرلەر، او گوكلەر ھىچ كندى
كندىنە اولورمى؟ البتە بونلەڭ بىر ياپانى، بىر ياراتانى اولاچق.

ايىشىه ئى جماعت، ئى انسان اوغۇللەر! بىلىملىش اولىڭكە بۇ دنیا يە بويىلە جە ياپوب،
يوقىن وار ايدن دە اللە تىعالي حضرتلىرىدەر.

وحيد، كويلى علم حالى
(دوزنلىنىمىشىدەر.)

Konuşalım-Paylaşalım

- "Amentü" başlıklı parçanın ana fikrini belirleyip sözlü olarak ifade ediniz.
- "Amentü" başlıklı metinde anlatılanlara ilişkin duygularınızı ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları

A. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru seçeneğini bulup işaretleyiniz.

1.

آغالق ويرمكله، ييگىتلەك اورمقلە.

آغرييسز باش مزاردە گرک.

آق آقچە قره گون اىچوندر.

آلما مظلومڭ آهنى، چىقار آهستە.

Aşağıdakilerden hangisi, verilen atasözlerinde dile getirilen konulardan biri değildir?

جو مردىك (E) صبر (D) ظلم (C) چالىشقا نالق (B) طو تو ملىق (A)

2.

۱- او ده ئولدىرىيلەجگنى ويا زنجىرە اورو لارق هر يerde گزدىرىيلەجگنى ويا خود پك كوشوك بر احتمال ايلە ده اولسە باغىشلانابىلەجگنى سوپىلە دى.

۲- آلپ آرسلان اونڭلە دوستلىق قورا جىنى بىلدىرىه رك كندىسىنى تىلى ايتدى و يانىنە او تورتارق ياكىلىشلىرىنى آڭلاشتى.

۳- آلپ آرسلان يارەلى اولارق اوڭنە گتىرىلىن دىيۋۇزنى ناصل بر طاو رانىش بىكلەدىگىنى صوردى.

Numaralanmış cümlelerden bir paragraf oluşturulursa aşağıdaki sıralamalar-dan (sağdan sola) hangisi doğru olur?

A) ۱، ۲، ۳ B) ۲، ۱، ۳ C) ۲، ۳، ۱ D) ۳، ۱، ۲ E) ۱، ۳، ۲

3.

بويىنى بو كوك بر يتيم گوردىيگىڭ زمان اونڭ قارشىسىنده كندى اولادىيڭىڭ يوزىنى اوپىمە. يتيم آغلانىنجه نازىنى كىيم چىرى؟ او فكەلننجه كىملەر خوش گورور؟ آمان، دېت ايت ده آغلاماسىن؛ يتيم آغلادىيغى زمان قوش قوجە عرش تىترر. اسirگە يەرك اونڭ گوز ياشنى سىل، شفقتلە يوزىنىڭ توزىنى آل. اگر باشىندىن گولگەسى گىتىدىسە اونى كندى گولگەڭدە بىسلە.

بن ده باشمى بابامڭ قوجاغنە ياصلا迪غۇم زمانلر باشىدە تاج واردى. وجودىمە بر سينك قونسە قاچ كىشىنىڭ گوڭلى پريشان اوپوردى. اويسە كە شىمىدى دشمانلره اسىر دوشسەم دوستلەردىن كيمىسە بىڭا يار اوپلار. يتىم چوجوقلرڭ دردىنى بن بىليرم. چونكە چوجوقلغىمدا بابام باشىدىن گىتىمىشدى.

Bu metinden aşağıdakilerden hangisi çikarılamaz?

A) يتىملەرە صاحب چىقىلىمىسى گرگىدىيگى

B) يتىم اولانلرڭ يتىم چوجوقلرڭ دردىنى آڭلادقىرى

C) آنە و بابالرڭ كندى چوجوقلرىنىه ايلگى گوسترىر كن يتىملەر يانىدە داها
دققلى طاورانە لرى

D) يتىم چوجوقلرڭ دىگر انسانلەر گورە داها چوق دشمانلىرى اولدىغى

E) كىشىنىڭ باباسىنىڭ حمايە سىنده كى گونلرینىڭ اوزىلله آڭىلاجق زمانلر اولدىغى

4.

گون اولدى قىردىڭ	بر دىدىيگىڭى
اينجىنەممە دەم.	ايىكى ايتىمە يەيم دىيە
ايلىك اوپۇنجاغۇڭ	أويىلە چىرپىندىمكە
بن اولدەم ياورۇم،	و سىنى أويىلە سودەم، سىڭا
صوڭ اوپۇنجاغۇڭ	او قدر اىصىندىمكە
او سانىمادم، يورۇلمادم، چىكىنەممە دەم.	بن اولدەم!

Bu şiirde üzerinde söz söylenen temel duygular aşağıdakilerden hangisidir?

A) چوجوقلر و اوپۇنجاقلىرى C) انسان سوگىسى

D) آنە شفقتى E) حياتىڭ زورلىقلرى

B.

أوج آرقداش اكمىلرى سوته طوغرايوب يىمكىدەدرلر. خواجه ايله بىسى سوته اكمك طوغرامقىله مشغولدر. دىگرى ايسه توم اخطارلىرىنە رغماً بونلرڭ طوغرايدىغى اكمىگى قاشيق آتىشدىرىمقدەدر. نهايت خواجه قىزار، سوته اكمك باصدىغى ئىندەكى كېچەي 'يا ستار!' دىيەرك حريفڭ قفاسىنە ايندىرر. آدم آنندە موص مور كسىلوب اورايىه يىغىلى وىرر.

اي زمان گچىدكىن صوڭرە سفرە طوپلانىر، ضيافت صوڭە ايرر. خواجه آدمڭ صومورتقان بر يوزلە صوصمىش اولدىغىنى گورنجه صوڭ درجه حىرتىلە شوپىلە دىر: — نە طوغرار، نە باصار، نە ئىنى چاناقدن كسر؛ بر كېچە اورورسەڭ ايشىتە بويىلە كوسىر.

Bu metinle ilgili aşağıdaki yargılarından doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" işaret ettiğinizde bulunuz.

نصرالدين خواجه فقره لرى كولتور دىگرلى Mizendner. ()

متىندەكى اخطار كلمەسى ياشلى آڭلامنە گلەمكىدەدر. ()

ستار اللەڭ گوزل اسملەندن اولوب چوقوجه أورتن، گىزىلەين معناسىنەدر. ()

فقره نىڭ قۇنوسى اي آرقداش سچىمنىڭ اوئىمىدر. ()

**C. Metinde boş bırakılan yerleri, parantez içinde verilen uygun ifadelerle (okunuşla-
rıtı yazarak) doldurunuz.**

(چىرىدم، بويىنە، هىچ بىر شى، قوردىغىم، بوتون، باقلۇ، أوه، صوصىمىي، صوڭىزە)
بر گون _____ أو گىرنىم. او يىلە بىر صوصىدمىكە بلکە _____ قدر
صوصاچقىدم. چونكە صوصىقىنەم كۈچۈجك دىنامىدە باباملە
ايلىتىشىم طرزىيدى.

شىمىدى _____، آڭلاتايم. بابام آقشاملرى _____ يورغۇن دونردى. بن
_____ گون او دە صىقىلىر، اونىڭ گلىشىنى اپىلە _____. داها او
قاپىدىن گىرر گىرمىز ھمن _____ آتىلىر و اونكىلە اوينامق اىستىرم. بابام صارىلىر،
اوپىر و داها بن _____ آڭلامادن "هادى او طەڭ كە گىت!" دىردى.

D. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- Atasözlerinin millî ve manevi değerlerin aktarılmasındaki rolü nedir? Düşün-
celerinizi sözlü olarak ifade ediniz.
- Metinleri daha iyi anlamak ve anlamlandırmak için neler yapılması gereklidir?
Düşüncelerinizi söyleyiniz.

6. ÜNİTE

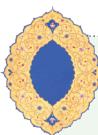
HARF, KELİME VE CÜMLE YAZMA (MATBU)

- 6.1. Osmanlı Türkçesi Alfabesindeki Matbu Harfleri Yazma
- 6.2. Matbu Harflerle Kelime ve Cümle Yazma

6.1. Osmanlı Türkçesi Alfabesindeki Matbu Harfleri Yazma

Hazırlanalım

İlkokulda yazmayı öğrenirken ne tür çalışmalar yapmışınız?

Bir insan, okuma ve yazmayı ne kadar zamanda öğrenebilir?

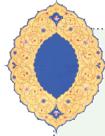

İnceleyelim-Yazalım

Aşağıda gölgeli yazıyla verilmiş harfleri, üzerinden geçerek yazınız. Harfleri yazarken yazılış yönlerine dikkat ediniz.

ض ض ض ض ض	ا ا ا ا ا
ط ط ط ط ط	ب ب ب ب ب
ظ ظ ظ ظ ظ	پ پ پ پ پ
ع ع ع ع ع	ت ت ت ت ت
غ غ غ غ غ	ث ث ث ث ث
ف ف ف ف ف	ج ج ج ج ج
ق ق ق ق ق	چ چ چ چ چ
ک ک ک ک ک	ح ح ح ح ح
گ گ گ گ گ	خ خ خ خ خ
ڭ ڭ ڭ ڭ ڭ	د د د د د
ل ل ل ل ل	ذ ذ ذ ذ ذ
م م م م م	ر ر ر ر ر
ن ن ن ن ن	ز ز ز ز ز
و و و و و	ژ ژ ژ ژ ژ
ه ه ه ه ه	س س س س س
لا لا لا لا	ش ش ش ش ش
ى ي ي ي ي	ص ص ص ص ص

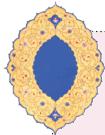

Inceleyelim

Osmancı Türkçesi alfabetesindeki harflerin bitişik yazılmış şekillerini inceleyiniz.

ثث	تت	پپ	بب	۱۱۱
ددد	خخخ	ححح	چچچ	ججج
سس	ژژژ	ززز	ررر	ذذذ
ظاظاظ	ططط	ضضض	صصص	ششش
ککک	ققق	ففف	غغغ	ععع
ننن	ممم	للل	ڭڭڭ	گگگ
	ېېې	لا لا لا	ههه	و و و

Yazalım

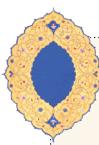

Aşağıda gölgeli yazıyla verilmiş harfleri, başlangıç ve bitiş yönlerine dikkat ederek örneklerdeki gibi yazınız.

ححح ححح ححح ححح ححح	
خخخ خخخ خخخ خخخ خخخ	ببب ببب ببب ببب ببب
ددد ددد ددد ددد ددد ددد	پپپ پپپ پپپ پپپ پپپ
ذذذ ذذذ ذذذ ذذذ ذذذ ذذذ	تتت تتت تتت تتت تتت
ررر ررر ررر ررر ررر ررر	ششش ششش ششش ششش ششش
ززز ززز ززز ززز ززز ززز	ججج ججج ججج ججج ججج
ژژژ ژژژ ژژژ ژژژ ژژژ ژژژ	چچچ چچچ چچچ چچچ چچچ

ككك ككك ككك ككك	سسس سسس سسس سسس
گگگ گگگ گگگ گگگ	ششش ششش ششش ششش
ڭڭڭ ڭڭڭ ڭڭڭ ڭڭڭ	صصص صصص صصص صصص
لللللللللللللللللللل	ضضض ضضض ضضض ضضض
مممممممممممممممممممم	ططط ططط ططط ططط ظظظ
نننننننننننننننن	ظظظ ظظظ ظظظ ظظظ ظظظ
ووووووووووووووووو	ععع ععع ععع ععع ععع
هههههههههههههههههههه	غغغ غغغ غغغ غغغ غغغ غغغ
لا لا لا لا لا لا لا لا	ففف ففف ففف ففف ففف
يسي يسي يسي يسي يسي يسي	فقق فقق فقق فقق فقق فقق

Yazalım

Aşağıda birleşik şekilleriyle verilen harfleri Üzerinden geçerek yazınız.

	۱۱۱ اپيات ثجا هطات کلا اّما بپت ثبا بتپ پاپت بجخ فيق بهی سبتپ شص ضطب جچحخ جاب پجث حجخ دچج هجی ددد داب دبپ خدذرزد شدص سضد لکڈ ررژ راب ترپ ررژ درذ سشر کثر سسش ساب ستج چسح خرس ضشس صصص صبا حصا خدص سشص
---	--

طظظ طچح چطخ دذط شصط
 عع عچح عاخ دعد شعص ععظ
 ففخ ففح عفع ففف منفق
 كگڭ كاپ كڭل جچكڭ قهڭ
 للل لرنس لاب تلت جحل گلل
 ممم ما مچح امب پمت ڭجم خمج
 ننن نات پنث جچن رزن نضطن
 ووو واپ يوٹ شوص جچو هو
 ههه هاپ تهث جهج حخه ووه
 يي ياپ تىث ديد جچى طضى هي

Pekiştirelim

Kitabınızın "Ek Etkinlikler" bölümünden yer alan (152. sayfa) "Yazalım" etkinliğini yapabilirsiniz.

Okuyalım-Yazalım

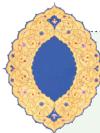
Aşağıda verilen harfleri örnekteki gibi birleştirerek yazınız.

(Kırmızıyla gösterilmiş harfler, kendinden sonraki harfle birleşmeyen harflerdir.)

قارتون	پردە	صىجاق	كدى
.....	كدى
گلنڭ	گوج	فاره	جكت
.....
ىتنەن	سسلى	بارداق	صالام
.....

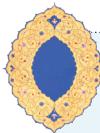
6.2. Matbu Harflerle Kelime ve Cümle Yazma

Hazırlanalım

- Okuryazar olmakla sadece okur olmak arasında ne gibi farklılıklar söz konusudur? Düşüncelerinizi söyleyiniz.
- Bir dili bildiğiniz, konuştuğunuz hâlde bu dille herhangi bir şey yazamazsanız ne gibi bir eksiklik olur?

Okuyalım-Yazalım

Aşağıdaki tablolarda gölgeli yazıyla verilmiş kelimeleri okuyup yazınız.

Tablo 1

پاشا	ماما	یایا	ماصا	داهما	بابا
یازار	خرمان	باشق	بال	چای	چام
چاپراز	یانار طاغ	یاناشاما	یاپاما	یاقالا	باشلا
صادقاما	چاپاق	باش	باشاران	بایراق	خاقان
قايا	صاپان	قباق	یازاما	باقار	چاتما
ياتاق	چاقال	صادال	قازانچ	صاواش	چنانق
قایناتق	پاراغراف	صارماش	فاصناق	پارلاق	طاقلاء
آناختار	آووقات	آپارتمان	آياق	آق	آل

Tablo 2

تیه	دره	نه	دده	تازه	نانه
آرابه	چانطه	لامبه	باجه	قادصه	لاله
صاندالیه	کستانه	کیچه	سرچه	قاناریه	بادانه
پاچاوره	باراقه	چاره	باشقه	آنثیقه	آقچه
مارقه	نهدن	یانده	نره ده	نه چاره	پاسته
بزليه	کلپچه	دسته	آننه	صالچه	بالطه
بینه	سوهجن	کرپه تن	گله نك	دژنه ره	كرسته
أئتك	ألك	أڭه	أَل	أُركك	أو

Tablo 3

بالون	قورتولوش	ئولوم	كوجوك	بوبيوك	بو
سوزولوش	ياغمور	صلونوم	چابوق	چوق	چوجوق
اوچوروم	قورو	اودون	كومور	طوبيراق	قونوشويور
أورمك	أوزگون	اوروج	بولونسون	كوتوك	بوتون
صوص	بويله	اويله	أورنك	أوزوم	أوزون
قورومق	كولك	اويفو	اومورغه	صور	صور
صوسام	صامسون	طولوم	فونوغراف	فو طوغراف	فو طوغراف
دوزگون	طوغله	كوسه	پوشه	صوغان	صوڭره

Tablo 4

بشاريلى	إيمانلى	سيورى	يالدىزلى	بىلدىز	يازى
صاريق	صيغيناق	ديريليش	آراشديرىجى	چالىشقان	بارىشجى
سيويل	ديريليش	گميچى	بىليم دالى	ديل بىلكىسى	بىلكى صايار
أكشى	ايش بىلير	تىلکى	بىندير	بىقىلير	بىلدىرى
ايلىشىك	ايلىق	ايلىك	بىلىپور	يازپپور	بىمك
سيلكى	بىرتيق	كىتىدىگىز	ايپ اينجه	ايلىك	ايشيقلى
صيزى	كيرچ	كيره ميت	كيمياگر	كيرلى	ايسلك
صيقينتى	يارديم	بىچيم	فيچى	كيرپى	كيراز

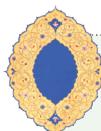

Bakarak Yazalım

Boş bırakılan yerlere aşağıdaki kelimeleri -üst satırdaki şekline bakarak- yazınız.

دده	بابا	آننه	أو
.....
چوجوق	صیره	او قول	بایراق
.....
چاتال	بیچاق	چاناق	بارداق
.....
یورغان	دولاب	قولتوق	پرده
.....
فیرین	او حاق	سوپورگه	تلہ فون
.....
آنقره	استانبول	قاناریه	قونيه
.....
بتول	مریم	احمد	سلیم
.....

Bakarak Yazalım

Boş bırakılan noktalı alanlara aşağıdaki cümleleri -üst satırdaki şekline bakarak- yazınız.

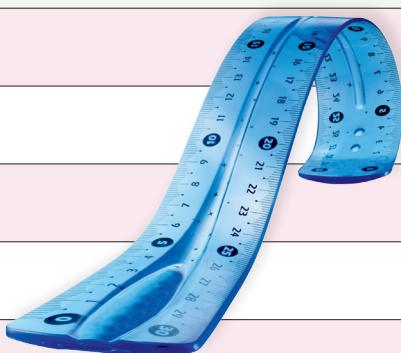

	اوقو، یارادان رېنىڭ آدیلە!

	آق آقچە قره گون اىچونندر.

اگری جدولدن طوغرى چىزگى چىقماز.

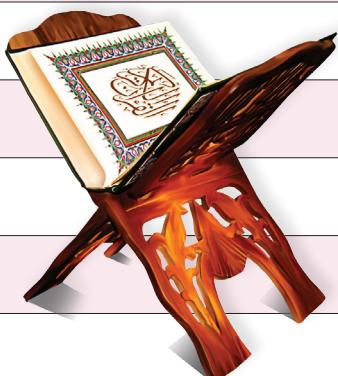
أي انسانلر، أي آتلره بىنوب گىتىلەر.

كتاب، انسانى؛ انسان ده دنيا يى دگىشىدىرر.

گوزل گورن گوزل دوشۇنور.

رېم قولايلاشدىر زورلاشدىرما؛ خيرلىسىلە تامانه أردىر.

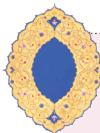

او راضى اولسە بوتون دنيا كوسسە اھمىيّتى يوق.

دوانىڭ ئڭ خيرلىسى قرآندر.

كورلر چارشىسندە آئينە صاتما، صاغىرلر چارشىسندە غزل آتما.

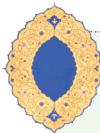
هر سوزك طوغرى اوللىق فقط هر طوغرى يى سوپىلەمك طوغرى دگل.

Pekiştirelim

Kitabınızı "Ek Etkinlikler" bölümünde yer alan (154. sayfa) "Yazalım" ve "Cümle Yazalım" etkinliklerini yapabilirsiniz.

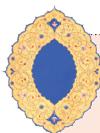
Kendimizi Deneyelim

Aşağıda belirtilen isimlerin Osmanlı Türkçesiyle yazılışlarını, öğretmeninizin veya yardımcı kaynakların yardımıyla öğrenip noktalı alanlara yazınız.

Adınız: Babanızın adı:

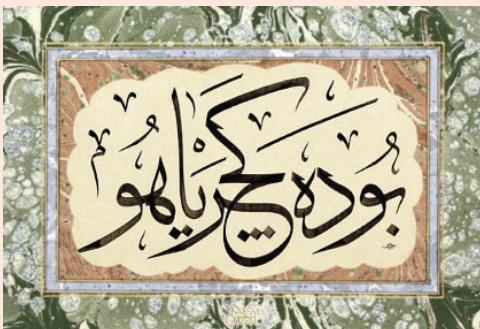
Soyadınız: Doğum yeriniz:

Annenizin adı: Başkentimiz:

Inceleyelim-Yorumlayalım

Aşağıdaki Osmanlı Türkçesi alfabesiyle yazılmış hüsnühat örneklerini okuyup inceleyiniz. Yazı örneklerinin güzelliğine (harflerin dizilişi ve uyumu, derinlik, çekicilik, zarafet ve renklerin uyumu vb.) ilişkin görüşlerinizi belirtiniz.

"Bu da geçer ya Hû"

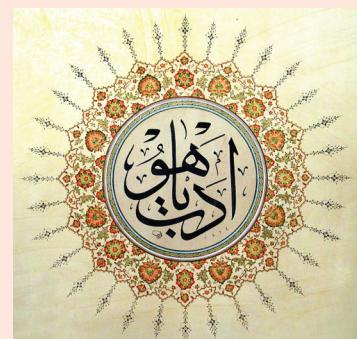
"Bu da geçer ya Hû"

"Edeb ya Hû"

"Hiç"

"Edeb ya Hû"

"Hoş gör"

Okuyalım-Yorumlayalım

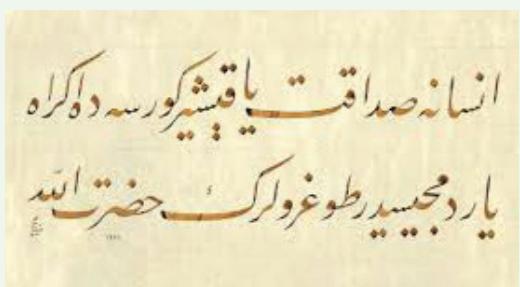
Aşağıda verilen hüsnühat örneklerini okuyup inceleyiniz ve örneklerdeki sözlerin güzelliğine (etkileyicilik, özlülük, derin anlamlılık, düşündürçülük, geçerlilik vb.) ilişkin görüşlerinizi belirtiniz.

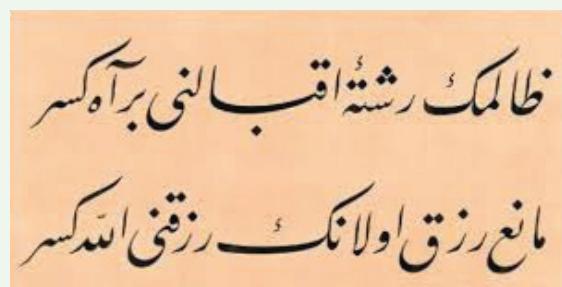
(Fukara kalbine her kim dokuna,
Dokuna sinesi Allah okuna.)

(Dünya madem fânidir.
Değmiyor alaka-i kalbe.)

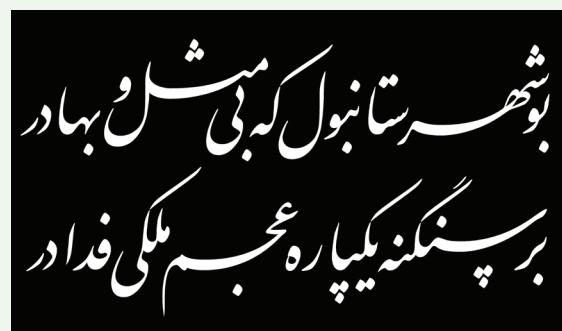
(İnsana sadakat yakışır görse de ikrah
Yardımcısıdır doğruların Hazret-i Allah.)

(Zalimin rişte-i ikbalini bir ah keser
Mâni-i rzk olanın rızkını Allah keser.)

(Din hayatın hayatı, hem nuru, hem esası;
İhya-yi din ile olur bu milletin ihyası.)

(Bu şehr-i Stanbul ki bi-misl ü bahadir
Bir sengine yekpare Acem mülkü fedadir.)

Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları

A. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru seçeneğini bulup işaretleyiniz.

1. Be, sad, kaf, cim ve mim harflerinin ortadaki yazılış biçimleri seçeneklerden hangisinde alfabetik sırayla (sağdan sola) ve doğru olarak verilmiştir?

- A) ق، ج، ح، ص، ب، م B) ب، ح، ص، ق، م C) ب، ص، ق، ج، م
D) ب، ج، ص، ق، م E) ب، ج، ص، ق، م

2. Aşağıdaki seçeneklerin hangisinde, “uçurum” kelimesinin Osmanlı Türkçesi alfabesiyle yazılışı doğrudur?

- A) اوچوروم B) اچورم C) اوچوريم D) اوچورورم E) عوچوروم

3. “Dinleyen, söyleyenden daha iyi anlar.” cümlesinin Osmanlı Türkçesiyle yazılışı, aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) دينلهين، سويلهيندن داهما اي آنلار.
B) ديڭلاين، سويلايندن داهما اي آڭلار.
C) ديڭلهين، سويلهيندن داهما اي آڭلار.
D) طيڭلهين، سويلهيندن داهما اي آڭلار.
E) دىڭلهيڭ، سويلهيڭدىڭ داهما اي آڭلار.

B. Aşağıdaki yargılardan doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

- () Osmanlı Türkçesi alfabesi sağdan sola doğru yazılır.
- () Ye harfi sadece i ve ünlülerinin işaretlenmesinde kullanılır.
- () Je harfi kendinden sonraki harfle birleşmez.
- () Hüsnühat eserlerinde estetik kaygı gözetilmez.

C. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun kelimelerle doldurunuz.

1. Osmanlı Türkçesi alfabetesinde adet harf vardır.
2. Osmanlı Türkçesinde ünlülerin işaretlenmesinde kullanılan harfler , , ve dir / dır.

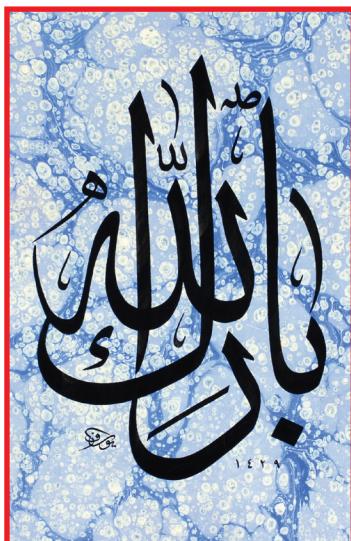
D. Aşağıdaki soruları cevaplayalım.

1. “Yapan bilir, bilen konuşur.” cümlesini Osmanlı Türkçesi alfabesiyle defterinize yazınız.
2. Osmanlı Türkçesi alfabetesinin estetik yönüyle ilgili görüşlerinizi söyleyiniz.

Okuma Metni

GÜZEL YAZI ÜZERİNE

Sülüs

Hüsnühat, kelime olarak "güzel yazı" anlamına gelmektedir. İstilah olarak ise İslam yazısının estetik endişelerle birlikte yazılması manasına gelir.

Arap yazısı başlangıçta çok iptidai olduğu gibi hareke ve birbirine benzeyen harf şekillerini ayıran noktalardan da mahrurudur. Bütün bunlar Arap yazısına sonradan ilave edilmiştir. İlk iki asırda yazının imla gelişimi üzerinde durulmuş ancak ondan sonra estetik yapısıyla ilgili gelişmeler başlamıştır.

Aslında başlangıcından itibaren yazı estetiği üzerinde çalışmalar yapılmış, basit de olsa birtakım kaideler konmuştur. Hz. Ali kâtibine, "Mürekkebini karıştır, kalemin ucunu uzun tut, satırlar arasında tenasübe riyet et." demek suretiyle yazı ile alakalı ilk estetik kaideleri beyan etmiştir. Estetik kaidelerine dikkat edilerek yazılmış bir yazı, aynı zamanda doğru ve okunaklı bir yazı anlamına da gelir.

"Allah güzeldir ve güzelı sever." mealindeki kutsi hadis, insanın eşyaya bakış açısının ne olması gerektiğini ortaya koyan güzel bir tespittir. İnsan hayatında var olan her şeyin güzel olmasına dikkat gösterilmesi, şururlu insan için gerekli bir hedeftir. Kur'an-ı Kerim ve Hz. Peygambere ait her türlü hususun tespiti, güzel sözlerin insanlara yazı ile aktarılmasında kullanılan yazıya da metin kadar özen gösterilmesi Müslümanların hedeflerinden olmuştur.

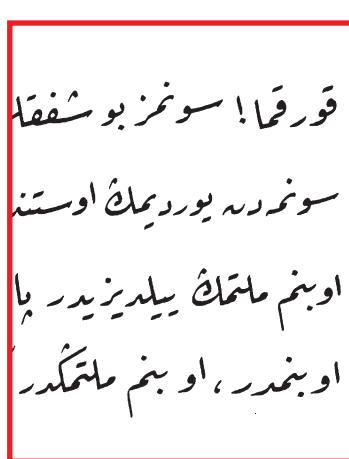
Aslında güzel yazida, sözün güzelinin kullanılması, Osmanlı yazı sanatındaki estetiğin ana unsurunu oluşturmıştır. Genellikle cami ve mescit giriş kapılarına, **"Oraya güven içinde esenlikle girin."** ve **"Selam size, hoş geldiniz! Temelli olarak buraya girin."** mealindeki ayetler, içерilere ise Kur'an ve hadislerden güzel nashatler müminlerin nazarına verilir. Bu bazen **"Ölünceye kadar Rabbine kulluk et."**, **"Dikkat edin, kalpler ancak Allah'ı anmakla huzura kavuşur."** mealinde ayetler

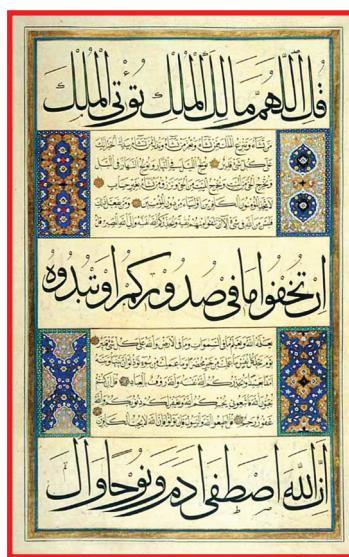
Nesih

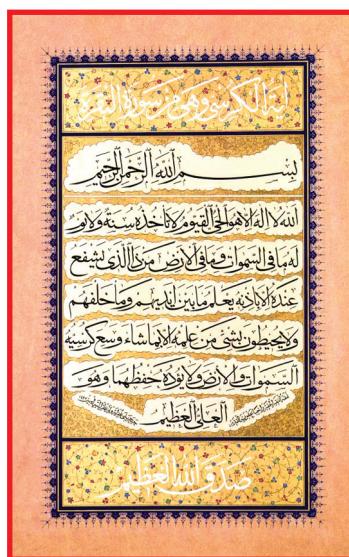
Talik

Rika

Reyhani

Muhakkak

bazen de "Vaktinde kılınan namaz, ana babaya iyilik ve cihat, Allah'a en sevimli gelen ibadetlerdendir.", "Zamanında namaz kılmaya gayret edin.", "Ölmeden tövbeye gayret edin." mealindeki hadisler, bazen de kelimeitevhit, kelimeishahed olurdu. İsm-i celal, ism-i nebi, ciharyâr-ı günün ile Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin isimleri cami ve mescitlerin mutlaka bulunması gereken hüsnühat levhalarıdır.

Osmanlıda evlerin girişine Cenabihakk'ın isimlerinden "Ya Hafız: Ey Koruyucu" konulması güzel bir gelenekti. Aynı şekilde evlerin içine Hz. Peygamberin fiziki ve ahlaki vasıflarından bahseden hilye-i şerif asılması bir anane hâlini almıştı. Bu hilyenin, haneyi ve halkını musibetlerden uzak tuttuğu inancı yaygındı.

Yazı, başlangıcından itibaren, nesilden nesile büyük bir dikkat ve gayrette geliştirilerek güzel sanatlar seviyesine yükseltilmiştir. Daha Abbasiler zamanında İbn Mukle (ö. 328/940) isimli sanatkâr, harf şekillerini belli ölçülere bağladı. Yazıyı düzene koyarken nokta, elif ve daireyi ölçü olarak aldı. Noktayı harflerin boyu, elifi dik harflerin boyu, daireyi ise çanak şeklindeki harflerin genişliği için ölçü olarak koydu. Böylece aklamışte denilen altı çeşit yazılı (sülüs, nesih, reyhani, muhakkak, tevkii ve rikaa') ölçü içerisinde alıp düzene soktu. Osmanlı yazı sanatında bir harfin diğer harfe olan nispeti, satırda duruşu, meyli ve kalemin cereyanı estetik unsurlarını oluşturur. Bunun yanında kâğıdın rengi, mürekkebin tonu, sayfaların düzeni bu estetiği tamamlayan hususlardır. Özellikle celi yazida istif öne çıkmaktadır. Yazımı oluşturan harflerin dağılımı, yani espas, leke dağılımı yazının can damarını oluşturmaktadır. Yazında harfin okunuşu bozmayacak yere, gözü rahatsız etmeyecek şekilde yerleştirilmesi, bunun yanında harfin ölçüsünde olması estetik kurallardandır. Bütün bu hususları Osmanlı hattatlarının meydana getirdikleri eserlerde görmek mümkündür. Bunun için İstanbul'da tarihi mekânları gezerken dikkatli olmak yeterli olacaktır.

2. ÜNİTE PERFORMANS GÖREVİ

Dersin Adı	Osmanlı Türkçesi
Sınıf	10. Sınıf
Kazanımlar	<p>Osmanlı Türkçesi alfabetesindeki matbu harfleri adlarıyla okur.</p> <p>Harflerin; kelimenin başında, ortasında ve sonunda aldığı şekilleri tanır.</p> <p>Kendinden sonraki harflere birleşmeyen harfleri ayırt eder.</p> <p>Rakamları ve noktalama işaretlerini tanır.</p>
Beklenen Performans	Araştırma, İş birliği, Planlı Çalışma
Süre	1 Hafta
Puanlama Yöntemi	Dereceli Puanlama Anahtarı

Performans Görevi Konusu

Sizden, Osmanlı Türkçesi alfabetesindeki matbu harflerin müstakil (tek başına), başta, ortada ve sonda yazılışlarının yer aldığı; rakamlar ve noktalama işaretlerini de içeren, uygun yerlerde sergilenebilecek bir tablo hazırlamanız beklenmektedir.

Hazırlayacağınız tabloda;

1. Osmanlı Türkçesi alfabetesindeki matbu harflerin müstakil biçimlerine, başta, ortada ve sondaki yazılışlarına yer verilmelidir.
2. Kendinden sonra birleşmeyen harfler belirtilmelidir.
3. Osmanlı Türkçesi alfabetesinde kullanılan rakamlara yer verilmelidir.
4. Osmanlı Türkçesinde kullanılan noktalama işaretleri tanıtılmalıdır.

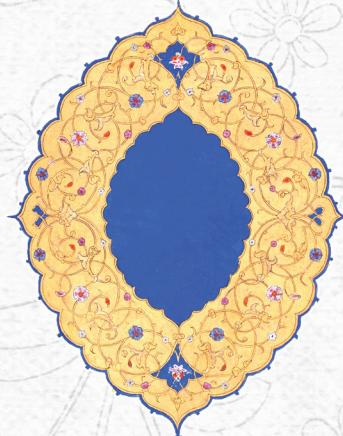
Performans Görevini Hazırlarken Dikkat Etmeniz Gerekenler

1. Performans görevini hazırlamak için sınıfınızdan grup hâlinde çalışabileceğiniz arkadaşlar belirlemelisiniz.
2. Çalışmalarınızı, verilen süre içinde bitirebilecek ve okulda sergileyebilecek şekilde bir planlama yapmalısınız.
3. Grup üyeleri olarak kendi aranızda çalışma sürecinde üstleneceğiniz sorumlulukları belirlemelisiniz.
4. Tablodaki harfleri, rakamları ve noktalama işaretlerini hazır görsel malzemeler kullanarak veya kendiniz yazarak hazırlayabilirsiniz.
5. Çalışmalarınızın görselliğini güçlendirmek için süsleme yapabilirsiniz.
6. Çalışmanızı okuldaki arkadaşlarınızın görebileceği bir yerde sergilemelisiniz.
7. Çalışmalarınızı en geç .../.../20... tarihine kadar bitirmelisiniz.

Performans Görevi Dereceli Puanlama Anahtarı

Nitelikler	Geliştirilmeli (1)	İyi (2)	Mükemmel (3)
Araştırma	Osmanlı Türkçesi alfabetesindeki harfler, rakamlar ve noktalama işaretlerine ait uygun görsellere yer verilmemiştir.	Osmanlı Türkçesi alfabetesindeki harfler, rakamlar ve noktalama işaretlerine ait uygun görsellere kısmen yer verilmiştir.	Osmanlı Türkçesi alfabetesindeki harfler, rakamlar ve noktalama işaretlerine ait uygun yeterli düzeyde görsellere yer verilmiştir.
İçerik	Osmanlı Türkçesindeki harfler, harflerin başta, ortada ve sonda yazılışları; rakamlar ve noktalama işaretleri uygun şekilde verilememiştir.	Osmanlı Türkçesindeki harfler, harflerin başta, ortada ve sonda yazılışları; rakamlar ve noktalama işaretleri kısmen verilmiştir.	Osmanlı Türkçesindeki harfler, harflerin başta, ortada ve sonda yazılışları; rakamlar ile noktalama işaretleri eksiksiz ve başarılı bir şekilde verilmiştir.
Görsellik	Hazırlanan tablo ilgi çekici değildir. Harf, rakam ve noktalama işaretlerinin görselleri özenle hazırlanmamıştır.	Hazırlanan tablo kısmen ilgi çekicidir. Harf, rakam ve noktalama işaretlerinin görselleri gelişigüzel hazırlanmıştır.	Hazırlanan tablo ilgi çekicidir. Nitelikli görseller kullanılmış; harf, rakam ve noktalama işaretlerinin görselleri özenle hazırlanmıştır.

5. ÜNİTE PROJE GÖREVI

Dersin Adı	Osmanlı Türkçesi
Sınıf	10. Sınıf
Ünite Adı	Osmanlı Türkçesiyle Yazılmış Kolay Metinler
Beklenen Performans	Araştırma, Okuma, Yorumlama ve Lügat Kullanma.
Süre	2 Ay
Puanlama Yöntemi	Dereceli Puanlama Anahtarı

Proje Konusu

Sizden, Osmanlı Türkçesi ile yazılmış matbu metinlere ulaşmanız, bunları okuyup incelemeniz, incelediğiniz metinlerdeki anlamını bilmediğiniz kelimelerin anlamını Osmanlı Türkçesi lügatlerinden bulup kelime defteri oluşturmanız ve bu metinlerin özetini çıkararak bir sunum hazırlamanız beklenmektedir.

Hazırlayacağınız sunuda;

1. Incelediğiniz metinlerin fotoğraflarına veya fotokopilerine,
2. Metinlerden bazı bölümlerin bugünkü alfabeeye aktarılmış biçimlerine,
3. Metinlerde anlamını bilmediğiniz kelimelerin (kelime defterinizden) anlamlarıyla verildiği bir bölüme,
4. Metinlerin özetlerine yer verilmelidir.

Proje Görevini Hazırlarken Dikkat Etmeniz Gerekenler

1. Sunu için en az üç metin belirleyiniz.
2. Metinler şiir, biyografi, makale, hikâye, mektup, fıkra, hatıra ve kıssa türlerinden biri olabilir. Üç metne ait fotoğraf veya fotokopileri temin ediniz.
3. Belirlediğiniz metinleri okuyunuz.
4. Sunuda kullanmak üzere seçtiğiniz metinlerin bir bölümünü bugünkü alfabeyle yazınız.
5. Anlamını bilmediğiniz kelimelerin anlamını Osmanlı Türkçesi lügatlerinden bulup sözlük oluşturunuz.
6. Metinlerin özetini çıkarınız.
7. Metinlerin ulaşıldığı kurum, yer veya kişiler hakkında bilgi toplayınız.
8. Elde ettiğiniz bilgileri (metinlerin fotoğrafları veya fotokopileri; metinlerin okunuşları ve özetleri) düzenleyerek sununuza ekleyiniz.
9. Sunumu yaparken verilen bilgileri görsel materyallerle (metinlerin elde edildiği kurum, yer ve kişilerin fotoğrafları) destekleyiniz.
10. Sunumunuzu .../.../20... tarihinde yapacak şekilde hazırlıklarınızı tamamlayınız.

Proje Görevi Dereceli Puanlama Anahtarı

Nitelikler	Geliştirilmeli (1)	İyi (2)	Mükemmel (3)
Araştırma	Osmanlı Türkçesiyle yazılmış yeterli sayıda matbu metne ulaşılılamamıştır.	Osmanlı Türkçesiyle yazılmış yeterli sayıda matbu metne kısmen ulaşılmıştır.	Osmanlı Türkçesiyle yazılmış yeterli sayıda matbu metne ulaşılmıştır.
İçerik	Amaca uygun metinler seçilememiştir. Metinler bugünkü alfabebe ye başarılı bir şekilde aktarılammamıştır. Bilinmeyen kelimelerin anlamıyla ilgili bölüm gelişigüzel hazırlanmıştır. Metinler, güzel bir şekilde özetlenmemiştir.	Büyük oranda amaca uygun metinler seçilmiştir. Metinlerin bugünkü alfabebe ye aktarımı kısmen başarılıdır. Bilinmeyen kelimelerin anlamıyla ilgili bölüm kısmen yeterlidir. Metin özetleri tam anlamıyla başarılı sayılmaz.	Metinler amaca uygun, başarılı bir şekilde seçilmiştir. Metinler bugünkü alfabebe ye başarılı bir şekilde aktarılmıştır. Bilinmeyen kelimelerin anlamıyla ilgili bölüm çok güzel hazırlanmıştır. Metinler, başarılı bir şekilde özetlenmiştir.
Görsellik ve Sunum	Sunuda görsel materyal kullanılmamıştır. Dinleyicilerle iletişim kurulamamıştır. Doğru ve etkili bir beden dili kullanılmamıştır. Sunuda kullanılan anlatım akıcı değildir.	Sunu, yeteri kadar görsel materyallerle desteklenmiştir. Dinleyicilerle iletişim kısmen kurulabilmiştir. Tam anlamıyla doğru ve etkili bir beden dili kullanılmıştır. Sunuda kullanılan anlatımın akıcılığında sorun vardır.	Sunu, zengin görsel materyallerle desteklenmiştir. Dinleyicilerle iletişim başarılı bir şekilde kurulmuştur. Doğru ve etkili bir beden dili kullanılmıştır. Sunuda kullanılan anlatım, akıcı ve ilgi çekicidir.

6. ÜNİTE PERFORMANS GÖREVİ

Dersin Adı	Osmanlı Türkçesi
Sınıf	10. Sınıf
Kazanımlar	Osmanlı Türkçesi alfabesiyle yazma çalışmaları yapar. Osmanlı Türkçesi alfabetesindeki estetik yönü fark eder.
Beklenen Performans	Araştırma, Beceri
Süre	2 Hafta
Puanlama Yöntemi	Dereceli Puanlama Anahtarı

Performans Görevi Konusu

Sizden, geçmiş dönemlerde yaşamış sanat, edebiyat, bilim veya siyaset alanında meşhur olmuş kişilerin topluma mal olmuş veciz sözlerini tespit etmeniz ve bunları Osmanlı Türkçesi alfabesiyle renkli kartonlara yazıp sınıfınızın ve okulunuzun görünür yerlerinde sergilemeniz beklenmektedir.

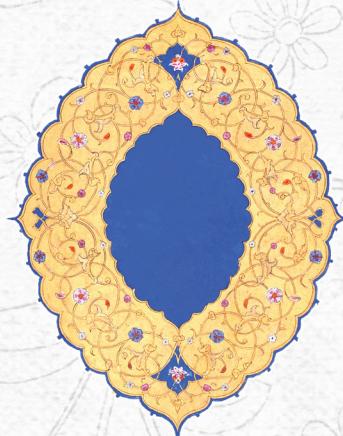
Performans Görevini Hazırlarken Dikkat Etmeniz Gerekenler

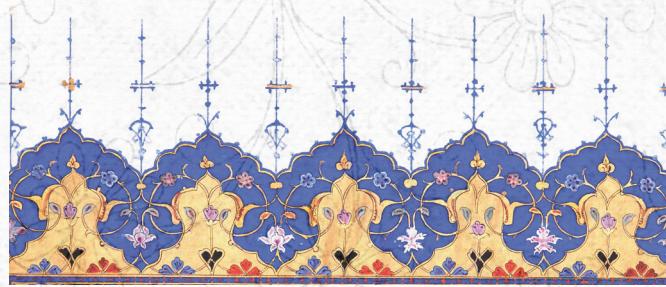
1. Kartonların eşit ebatta olmasına ve üzerine yazılacak yazıların okunur ve dikkat çekici olmasına özen göstermelisiniz.
2. Osmanlı Türkçesi alfabesiyle yazdığınız sözlerin okunuşlarını da uygun bir bölgeme, görünür şekilde yazmalısınız.
3. Ders öğretmeninden konuya ilgili size rehberlik yapmasını isteyebilirsiniz.
4. Çalışmalarınızı, verilen süre içinde bitirebilecek ve okulda sergileyebilecek şekilde bir planlama yapmalısınız.
5. Çalışmalarınızı okuldaki arkadaşlarınızın görebileceği bir yerde sergilemeliiniz.
6. Performans görevinizi en geç .../.../20... tarihine kadar bitirmelisiniz.

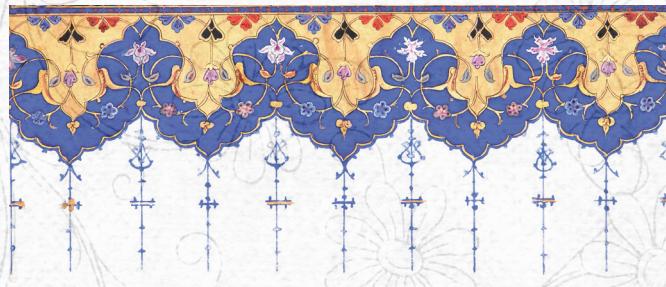
Performans Görevi Dereceli Puanlama Anahtarı

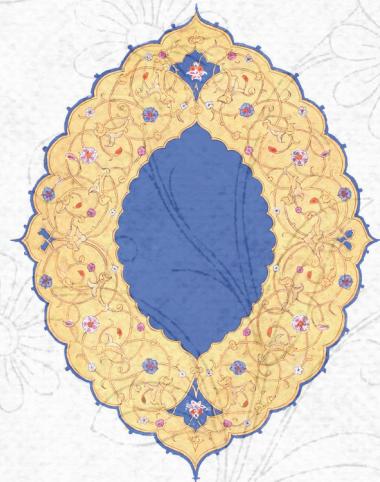
Nitelikler	Geliştirilmeli (1)	İyi (2)	Mükemmel (3)
Araştırma	Güzel sözlerin seçilmesine dikkat edilmemiş, yeteri kadar söyleye verilmemiştir.	Güzel sözlerin seçilmesine büyük oranda dikkat edilmiştir. Yeteri kadar söyleye verilmemiştir.	Güzel sözlerin seçimi çok başarılıdır. Yeteri kadar söyleye verilmiştir.
İçerik	Sözlerin yazımı için yeterli çalışma yapılmamıştır. Yazım hataları vardır.	Sözlerin yazımı için istenilen düzeye çalışma yapılmamıştır. Kismen yazım hataları vardır.	Sözlerin yazımı için yeterli çalışma yapılmış, gerekli yardımlar alınmıştır. Yazım hataları bulunmamaktadır.
Görsellik ve Sunum	Osmanlı Türkçesi alfabetesindeki harflerin yazımında başarılı olunamamıştır. Görsellik beklenen düzeye değildir.	Osmanlı Türkçesi alfabetesindeki harflerin yazımında kısmen başarılı olunmuştur. Görsellik, orta düzeydedir.	Osmanlı Türkçesi alfabetesindeki harflerin yazımı çok başarılıdır. Görsellik ilgi çekicidir.

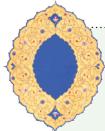
EK ETKİNLİKLER

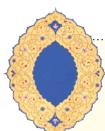
Ünite 1

Fotoğraflar Konuşuyor

Üç grup oluşturunuz. Gruplar arasında, bulunduğunuz ildeki Osmanlı Türkçesiyle yazılmış eserleri, eski mezar taşı ve kitabelerini ve Osmanlı Dönemi'ne ait mimari eserlerin üzerindeki yazıları araştırip fotoğraflamak üzere iş bölümü yapınız. Çalışmalarınızı tamamladıktan sonra çektiğiniz fotoğrafları sınıfça yorumlayınız ve bunları sınıf panosunda sergileyiniz.

Tanıyalım

Osmanlı mezarlıklarını ve mezar taşları dün olduğu gibi bugün de herkesin ilgisini çekmektedir. Çünkü bu mezarlıklar, endamlı servileri, rengarenk çiçekleri ve sanat şaheseri taşlarıyla insana huzur veren mekânlardır. Eski mezarlıklarımızda ölümün, insana ürperti veren soğuk yüzü görülmez. Osmanlı medeniyeti buraları birer "manevi istirahat bahçesine" çevirmiştir. Mezar taşı kitabeleri yapıları itibarıyla da sanat ve estetiğin konusu olmuşlardır. Çok ince taş işçiliği, çeşitlilik arz eden başlıklar, taşındıkları edebî ifadeler ve yazı sanatının çok güzel örneklerini taşımaları onları önemli kılmıştır. Ayrıca kişi ile ilgili en doğru bilgiler mezar taşlarından elde edilmiştir. Mesela, Sicill-i Osmani müellifi Mehmed Süreyya kitabını telif ederken büyük ölçüde mezar taşlarından faydalانmışır.

...

Hayatın her safhasında gerçek güzelliği yakalama gayreti, mahallenin bu mezar köşesinin de estetikten nasiplenmesini sağlamıştır. Kadın mezar taşına ayrı bir güzellik, erkek mezar taşına ayrı bir özellik verilmiştir. Mezar taşına yazılan edebî ifadeler, düşürülen tarih misraları, hayatı şuurla yaşamanın bir ifadesi olarak görülebilir. Mezardaki kişi ile ilgili bilgiler taşı kaydedilmiş; en doğru bilgiler taşı kaydedilerek sağlam bir kaynak oluşturulmuştur.

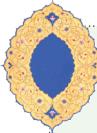
Mezarlıklar bir millet için yaşanılan yerin müzesi ve tapusu hükmündedir. Mezarlıklar, müze yanında önemli arşiv vesikalılarıdır. Tarihte yaşamış birçok önemli şahisla ilgili bilgiler mezar taşı kitabelerinden öğrenilmektedir. Alman şairlerinden Heine'nin şu sözü ne kadar önemlidir: "Her mezar taşının altında bir dünya tarihi yatar."

Süleyman Berk, Zamanı Aşan Taşlar

Ünite 2

Harfler Kutuda

Aşağıdaki işlemleri sırasıyla yapınız.

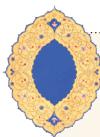
1. Harflerin başta, ortada ve sondaki şekillerini gösteren tablodaki harfleri inceleyiniz.
2. Sınıfça belirlediğiniz harfleri öğretmeninizin yardımıyla kâğıtlara ayrı ayrı kopya ediniz.
3. Harflerin bulunduğu kâğıtları katlayıp bir kutu içeresine atınız.
4. Kutudan çektiğiniz harflerin isimlerini söyleyiniz.

أ، ئ	أ، ئ	أ، ئ	أ، ئ
ب	ب	ب	ب
پ	پ	پ	پ
ت	ت	ت	ت
ث	ث	ث	ث
ج	ج	ج	ج
چ	چ	چ	چ
ح	ح	ح	ح
خ	خ	خ	خ
د	د	د	د
ذ	ذ	ذ	ذ
ر	ر	ر	ر
ز	ز	ز	ز
ژ	ژ	ژ	ژ
س	س	س	س
ش	ش	ش	ش
ص	ص	ص	ص

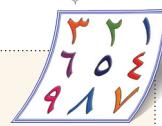

ض	ض	ض	ض
ط	ط	ط	ط
ظ	ظ	ظ	ظ
ع	ع	ع	ع
غ	غ	غ	غ
ف	ف	ف	ف
ق	ق	ق	ق
ك	ك	ك	ك
گ	گ	گ	گ
ڦ	ڦ	ڦ	ڦ
ل	ل	ل	ل
م	م	م	م
ن	ن	ن	ن
و	و	و	و
ه	ه	ه	ه
لا	لا	لا	لا
ى	ى	ى	ى

Rakamları Kullanıyorum

a) Aşağıdaki çarpmalar ve bölme işlemlerini yapınız.

$$\begin{array}{r} 54 \\ \times 71 \\ \hline \dots\dots\dots \\ + \dots\dots\dots \\ \hline \dots\dots\dots \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 86 \\ \times 34 \\ \hline \dots\dots\dots \\ + \dots\dots\dots \\ \hline \dots\dots\dots \end{array}$$

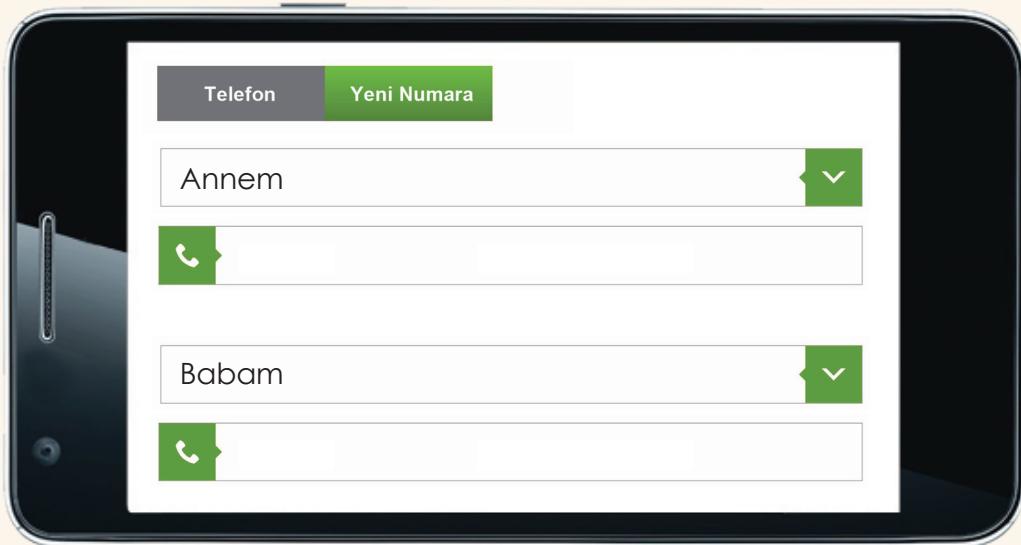
$$460 \Big| 10$$

$$488 \Big| 8$$

b) Aşağıdaki sayıların okunuşunu alt satırdaki noktalı alanlara yazınız.

507	102	870	942	486
.....

c) Aşağıda boş bırakılan yerlere anne ve babanızın telefon numarasını Osmanlı Türkçesi alfabesiyle yazınız.

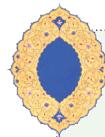

d) Aşağıdaki tabloda verilen tarihleri, bugünkü rakamlarla boş bırakılan yerlere yazınız.

1960/03/22	2001/12/28	071/05/20	2016/09/19
.....

Ünite 3

Eşleştirelim

Kutucuklarda verilen aşağıdaki ifadeleri okunuşlarıyla eşleştiriniz.

kirli
çatal
masal
perde
kömür
toprak
kariş

پرده
طوبراق
کومور
قاریش
چاتال
کیرلی
ماصال

Okuyalım

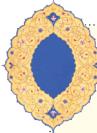

Osmanlı Türkçesi alfabesiyle yazılmış aşağıdaki kelimeleri okuyunuz.

قازان	پازار	چای	باق	ماصال
ياناشاماماز	باشاران	صاچاق	بايراق	يارادان
نه	پرده	تپه	دره	نه
چانطه	صالچه	كله بك	سرچه	كچه
گول	قويون	بويوک	سوز	چوق
صوڭ	سورگون	بورچ	قويو	قوش
سيوييل	ييلديز	شيمدى	قيش	بيل
ژيلت	ييلديريم	چيزگى	فيچى	صيوى

Ünite 4

Bulmaca Çözelim

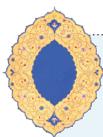

1. Aşağıdaki kelimeleri okuyup inceleyiniz.

Çekim eki almış kelimeler	گونلر، گوزه، باشده، ایشدن، چایم، قوشلری، آرایاچق، گولگەسى، ئىز، صولرى
Yapım eki almış kelimeler	صاغلق، صوجى، صوللا، ياردىملاش، سيلگى، سويندير، قيريلاپىلمە، مسلكداش، قرداش، ئولوملى

2. Aşağıdaki bulmacada çekim eki almış kelimeler soldan sağa, yapım eki almış kelimeler de yukarıdan aşağıya yerleştirilmiştir. Yukarıda verilen kelimelerin okunuşlarını kelime (kelime avi) tablosundan bularak işaretleyiniz.

Ş	Ö	A	Ü	G	Ö	Z	E	P	Y	K	H	F	Ş	O
L	L	E	V	S	E	İ	E	L	İ	M	İ	Z	T	Y
G	Ü	N	L	E	R	K	H	I	Y	S	F	G	J	A
U	M	K	B	V	J	A	R	A	Y	A	C	A	K	R
İ	L	K	B	İ	K	R	M	V	Ü	Ğ	D	Z	I	D
R	Ü	Ö	C	N	C	D	E	Ğ	İ	L	C	N	R	I
Ç	N	S	B	D	B	A	S	F	I	I	T	Ö	I	M
D	S	O	Ş	İ	D	Ş	L	C	F	K	O	P	L	L
S	U	L	A	R	I	S	E	İ	G	İ	Y	İ	A	A
S	C	L	İ	O	I	İ	K	Z	B	L	V	C	B	Ş
Z	U	A	R	K	Z	L	D	Ç	A	Y	I	M	İ	Ş
C	İ	Ş	T	E	N	G	A	E	V	C	Ö	H	L	İ
G	Ö	L	G	E	S	İ	Ş	B	A	Ş	T	A	M	G
İ	B	G	İ	S	K	U	Ş	L	A	R	I	İ	E	P

Sınıflandıralım

1. Aşağıdaki metni okuyunuz.
2. Metinden yapım veya çekim eki almış kelimeler bulunuz.
3. Bulduğunuz kelimeleri boş bırakılan yerlere okunuşlarıyla yazınız.

طۇغانلۇق قازلىرى قىرە يە دعوت ايتىمەسى

قازلر صودە نازلى نازلى يوزھرك گزىنېيور، بىه جك
طۇپلايارق تھلکەلردىن اوذاق ياشىيورلاردى. بونى
گورن بر طوغان قوشى اونلرى قىرە يە دعوت ايدرك،
- قازلر، نىچون ئويىلە صوياڭ اورتەسندە گزىنوب
طورو يورسڭىز؟ قىرە يە گلڭىز، بورادە يىشىل چايىرلر،
رنكلى چىچكلىرى، بول دانەلى لىذتلى أكينلر وار. صودن چىقلۇ، بو نعمتلەردىن
فائىدەلەنڭىز، كىنىڭىزه يازىق ايتىمەيڭىز، دىدى.

عقللى بىر قاز اوڭا جواب ويردى:

- ئى طوغان، ئى دىيورسڭىز، خوش دىيورسڭىز دە صو بزم قلعەمزر، بىزى
قورور. صودن چىقارسەق بىڭىز بىر تھلکە يە معروض قالىرز. قىرلەرگە يىشىل چەمنلىرى،
رنكلى چىچكلىرى، أكينلرى سىڭ اولسۇن، صويمىز بىزە يىز.

مولانا (دوزنلىنىمىشدر.)

(شفيق جان، مثنوى ترجمەسى)

Yapım eki alan kelimeler

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Çekim eki alan kelimeler

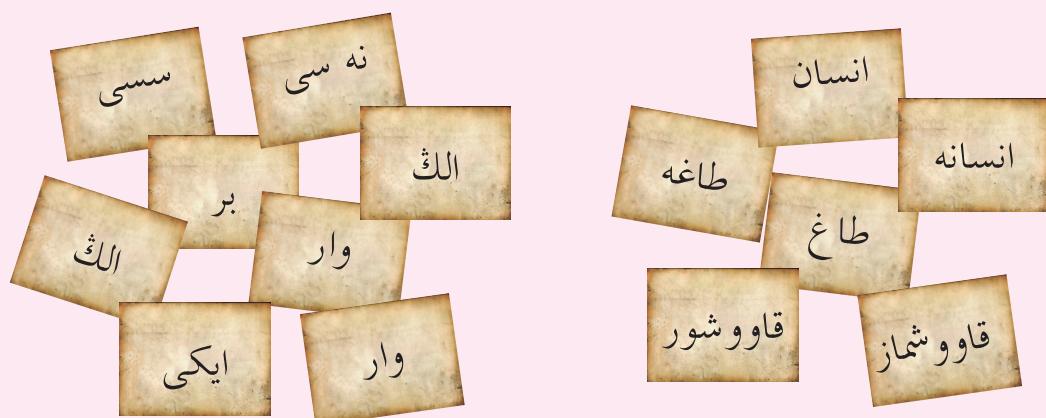
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Herkes Yerine

(Aşağıdaki kelimeler öğretmen tarafından yazılarak bir kutuya konulur.)
Kutudan çektiğiniz kelimelerle atasözü, deyim ve özdeyişler oluşturunuz.

Atasözleri:

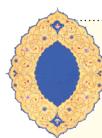

Deyimler:

Özdeyişler:

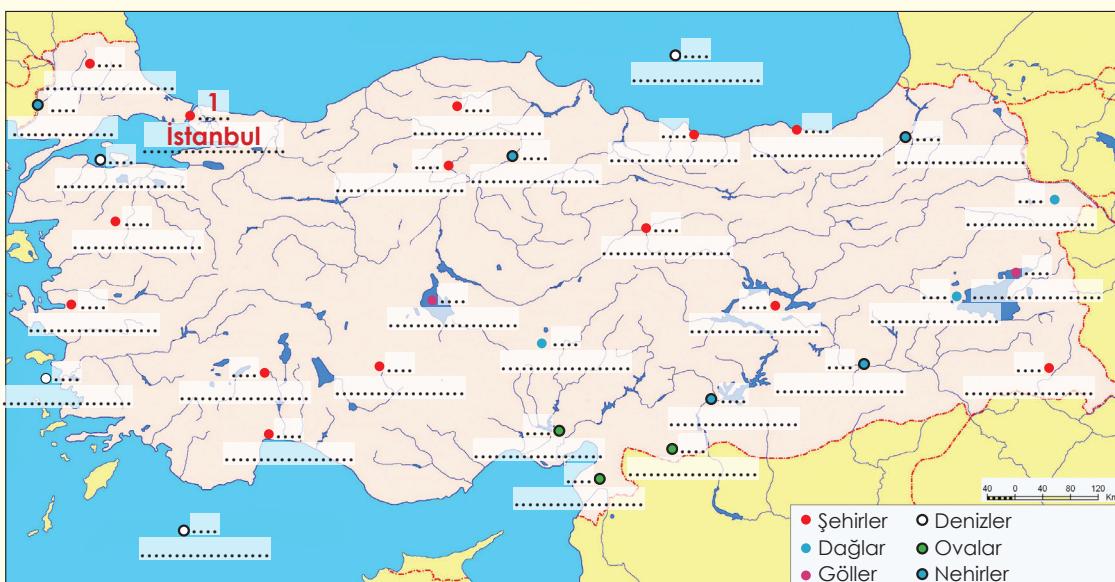

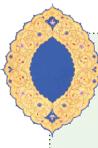
Harita Oluşturalım

Aşağıdaki şehir, dağ, nehir, ova, göl ve deniz isimlerinin Osmanlı Türkçesi alfabesiyle yazılmış şekillerini inceleyiniz. Bu kelimelerin yanındaki numaraları haritadaki uygun yerlere bugünkü Türk alfabesiyle örnekteki gibi yazınız.

استانبول (1)	باليڪسir (12)	مرمره دڭزى (23)
ازمير (2)	حڪاري (13)	عميق اووهسى (24)
آنقره (3)	قسطمونى (14)	چوقور اووه (25)
قونيه (4)	آغري طاغى (15)	حرّان اووهسى (26)
طرابزون (5)	ارجىس طاغى (16)	قىزيل ايرماق (27)
الازىغ (6)	نمرود طاغى (17)	چوروخ (28)
ادرنه (7)	وان گولي (18)	فرات (29)
آنطالىه (8)	طوز گولي (19)	دجله (30)
اسپارطه (9)	قره دڭز (20)	مریج (31)
اوردو (10)	آق دڭز (21)	
سيواس (11)	أگه دڭزى (22)	

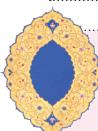
Okuyalım-Yazalım

Aşağıdaki tabloda gün ve ay adları Osmanlı Türkçesi alfabesiyle yazılmıştır. Gün ve ay adlarını okuyup inceleyiniz ve okunuşlarını boş bırakılan kutucuklara yazınız.

Ay Adları	
نيسان
اکیم
اوچاق
قاسم
آغسٹوس
شباط
آرالق
مارت
ایلول
تموز
مایس
حزیران

Gün Adları	
صالى
جمعه
چهارشنبه
پazar ایرته سی
پازار
جمعه ایرته سی
پنچشنبه

Eşlestirelim

Aşağıdaki tabloda Osmanlı Türkçesi alfabesiyle yazılmış sayıları okunuşlarıyla eşleştiriniz.

يىدى
بىش
طقوز
يتىمىش
بر
آلتى
ايڭى
اون
يىگرمى
دورت-درت

dokuz
yirmi
beş
iki
dört
yedi
yetmiş
altı
bir
on

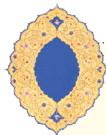
يوز
طقسان
سکز
ألى
اوج
صفر
آلتمىش
بىڭ
سكسن
قرق

doksan
kırk
sekiz
bin
altmış
sıfır
sekzen
yüz
üç
elli

Ünite 5

Test Çözelim

Aşağıdaki metni okuyunuz ve metnin sonundaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

يازىنىڭ تارىخىدە كى موقعى يېڭىمەدر. اوّلجه تربىيە آمىش، تحصىل ايتىمەش اولقى اىچون كتابت و حسن خطىدە مقتدر اولقى لازم ايدى. اسکى دورلردا مكتىبەدە، مدرسه دە تحصىل ايدىلر اىچون ئۇڭ، نسخ، تعليق او گىرنىك بر زينت دگل؛ بلکە لزوم ايدى. مااضىدە يازى دائما بىدىعى بر صنعتىدى. بالخاصىه دىنى معمارىنىڭ بر ثروتى ايدى. جاماعلر، تكىيەلر، تربىيەلر، سېيىللەر ھېپ يازىلىرلە سوسلەنۈردى. غرب معبدلرندە كى رسم و هيكل يىرىنە اسلام معبدلرندە ھېپ يازى واردى. يازى يالڭىز عمومى بنالرى سوسلەمكىلە قالمىسۇر، خصوصى بنالرڭىزدا خالىندا دە قوللانىلىسىوردى.

فقط يازىنىڭ بو استعمالىڭ زىادە لوحەلردىن عبارتىدى. حالبو كە عمومى بنالردا يازى داها زىادە مەحکومىت شىكىنلەدە ايدى. بوندىن باشقە يازى قرآن كرىملەدە، يازى مەكتابلەر، سلاحلەر، آلتىرەدە ھېپ گوزللىك عنصرى او لارق قوللانىلىمىشىدە. عمومى و خصوصى حياتىڭ تجلىلىرىنى دە قدر مەهم بىر موقعى اولان حىرثە بى درجه صىميمى علاقەسى بولۇنان يازىنىڭ يېڭى نىسلەرە تىليمى طبىعى ايدى. اسکى زماندە يازى خطااطلەر طرفىدىن و خطااطلەر ئىچىرىنى دە يازى مەهم بى درس مۇقىعىندە درسىنى آلان متعدد طلبەلر واردى. صوڭرە بونلەرە مراسىم مخصوصە ايلە اجازىتنامە ويرىلىرىدى. مشروطىتىدىن ئۆلکى مۇكىيە مكتىبىلەندە دە يازى مەهم بى درس مۇقىعىندە ايدى. رۇشىيەلرڭىز پروغرامىندە ئىلە رقۇھە، ادادىلەردىن ئىسە يالڭىز رقۇھە واردى. مشروطىتىدىن صوڭرە يازىنىڭ تىليمىنە بى عطالىت گىلدى. رقۇھە درسلىرىنىڭ ساعتىلىرى آزالتىلىدىغى گىيىت دە گىيت گىيدە تىليم ايدىلىمز اولدى.

اسماويل حقى، يازىنىڭ اصول تدرىسى

1. (كتابت-تحصيل-حرث-عطالت)

پارانتز ايچنده ويريلن كلمه لرلک معنالرى - بو پارچه ده کى با غلاملىرىنه
گوره - سچەنكلرلک هانگىسىنده صيره سىلە و طوغرى اولارق
ويرىلمىشدر؟

- A) كتابلر-بورچ آلمه-طوقۇ-تبىللەك
- B) كاتبلىك-كولتور-ايشرلەك-بورچ أودمە
- C) ادبىيات-گوزللىك-كولتور-ايشىزلىك
- D) يازى يازىمە-أو گرنىم-كولتور-طورغۇنلىق
- E) گوزل قونوشىمە-أو گرنىم-أوفكە-چالىشىمە

2. بو متندىن آشاغىدە كىلردىن هانگىسى چىقارىيالاماز؟

- A) يازىنىڭ تارىخىدە چوق أونمىلى بىرىيىلىك
- B) يازىنىڭ گچىمىشىدە يالڭىز جە گوزللىك عنصرى اولارق قوللانىلىدىغى
- C) يازى چشىتلەرنىڭ بولۇندىغى
- D) مشروطىت صوڭرەسى يازى آگىتىمىنىڭ آزالدىغى
- E) يازى و كولتور آراسىنده صىقى بىرىيىشىكىنىڭ اولدىغى

3. آشاغىدە كى سچەنكلر ده، اوقدىيېكىز متنىدە گچىن بعض كلمەلر ويرىلمىشدر.
سچەنكلرلک هانگىسىنده تو مىلە عربىجە آصللى توركىجە لىشمىش كلمەلر يىر
آلمىدە در؟

- A) ثروت-ماضى-ساعت
- B) گبى-أو گرمىك-يالڭىز
- C) ھپ-حالبو كە-بلكە
- D) دگل-مدرسە-مكتب
- E) پروغراام-اجازتنامە-مراسم

متنده آصل آڭلاتىلمق اىستىنلىرى آشاغىدە كى افادەلردىن ھانگىسى ئڭ 4. اي أۇزتىلۇ؟

A) باتىدە كى رسم و هيكل صنعتلىرىنە قارشىلق اسلام مدنىتىنده حسن خط قوللانيلىمىشدر.

B) يازى اگىتىمى گچىمىشىدە داها پروغراملى بىر شىكلە يورو توپلىشىدە.
C) يازى اگىتىمنە اونم ويرىلىمىسى، چشىتلى آلانلاردا كولتورل گلىشىمەلر صاغلامىشىدەر.

D) اسلام يازىسى، كولتور و مدنىتىمىزىڭ واز گچىلىمز بىر اگىتىم واسطەسى اولىشىدە.

E) يازى اگىتىمى، اسکى اوگرتىم قوروملىرىنە بىر صنعت دالى و تىل درس اولارق يىر آلمىدە يىكى زمانلە احمال ايدىلىمىشىدە.

بو پارچەدە گچىن آشاغىدە كى جملەلر ئڭ ھانگىسىندە ياپىم ئكى آلمىش بىر 5. كىلمە يوقىرى؟

A) يازىنىڭ تارىخىدە كى موقعى پك مەممەدر.

B) ماضىدە يازى دائما بىديعى بىر صنعتىدى.

C) بالخاچىسى دىنى معمارىنىڭ بىر ثروتى ايدى.

D) عىن خطا طاڭىدە درسنى آلان متىعەدد طلبەلر واردى.

E) مشروطىيەن صوڭرە يازىنىڭ تعلیمەنە بىر عطالىت گىلدى.

اوقدىغۇڭزى متن اىچون ئڭ اوىغۇن باشقۇ آشاغىدە كىلردىن ھانگىسى 6. اولاپىلىرى؟

A) يازىمە اصولى

B) نىچۇن يازارزۇ؟

C) يازى نۇعلىرى

D) يازىنىڭ دونى، بوجۇنى

E) يازىنىڭ نىتەلىكلىرى

Ünite 6

Yazalım

Aşağıda birleşik şekilleriyle verilen harfleri üzerinden geçerek yazınız.

ااااب پات ثجا اس شاه طات طاغ فاق کلا الما امن نال

پېت باب تېپ ابىت بجخ بدر زبىد سېت بشى

ضطىب ظبع بعف فق قىب بلڭ گىل مىگ بوه بەھى

چچخخ جاب جىت پېت حجخ دچچ جرژ سجش صزج

ضجحط ظعج جغف قىچك گچج جلم مجل جنو وجه يچلا هجى

ددذ داب دېپ تىدث جىند دھج خىدذ رزد دىشىش سىند

دەطىش عەظىظ طەغىد دەقق قەدف كىلد دەگن لەڭ مەدن نەدىن نىيد

رۇزۇ راب تېپ بېر رەچچ حەرخ رۇزۇ درۇز سېشىر رەشى

ضرەط ئەظر رەغف قەرف كىڭر رەگق لەرم نەر روئى يەروئى مەرى

سىسىش ساپ بېت پېس سەچ چىچخ خەرس سەزۇز دەسەن

شەشىش ضىشىس سەطع ئەسغۇر قەفس سەگڭ كىسم لەنس سۈون يەسە

صەصەص صبا اصىپ تىش صەچچ حەصا خەدىش صەذر زەصىز سەشىش

صەشەط ئەضع غەفص صەقق كەصل گەلەصەن نەصو ھەيىص

طەطەظ اطەب تەپ جەخط طەچچ چەطخ دەذەط طەرز ۋەطس

شەصەط ئەضع غەطف قەكتە طەگڭ لەتم نەط طەۋە يەطە نەلات

عغ اعب پت تبع عچح عاخ دعد رزع عزس شخص
ضطع عطغ فعك كگع عكل معن وعه عمي يعه

فف اف فاپ تفت جچف فخ دف درف فرث ف سفس
صف ضظ عفع فف فكك گفل منف فوه يفلا

ققق اقب قاپ تتج تحق قخ قدذ رقر ژرق
قشص ضقط ظعق قغف ققك گلک قمك نقو هيق قلام

كگك اكب كاب تكث جچك كبح كدك ذكر زثر كسر
شكص ضطك كطعم غف قگك كتل مكن وهك يكلا

للل الب لاب تلت جحل لچخ دلد رزل لرس شلس
ضطل طلع غلف قلك لکظ گلل منل لوه للاى

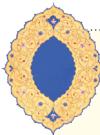
مم ما امب پمت ثجم مچح خمج دمد رزم مدرس
شخص ضطم ظعم مضغ فمن قكم مگك ومه همى ملاو

نن انب نات پنت جچن نخ دند رزن نرس شنس
ضطن نطعم غفن قكن نگك لنم وهن نين نلام

ووو اوپ واپ يوٹ جچو ووح دود رزو ورس
شوص ضطيو وضع غوف قکو وگك لوم نو ووه هيyo

ههه اهب هاپ تهه جهج حخه هدر ذهز ژسه
ه شخص ضهط ظعه هغف قهع كگه هتل مهن وهه يهلا

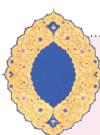
يي ايپ ياپ تيت جچي يخ ديد رزى يرس
شيس طضي يطبع غيف قفي يكك گيل مني يوه هي

Yazalım

Aşağıda bazı ülkelerin adları Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Bayrak görsellerinden de faydalananarak ülke isimlerini okuyup boş bırakılan yerlere yazınız.

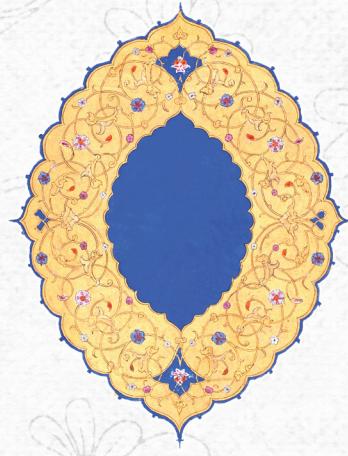
لبنان	كويت	روسية	טורکیه
ایسپانیہ	انگلترہ	چین	سوریہ
عراق	آمریقه	آلمانیه	جزائر
ژاپونیه	اردن	مصر	فرانسه

Cümle Yazalım

En fazla dört beş kelimedenden oluşan bir cümle belirleyiniz. Seçtiğiniz cümleleri Osmanlı Türkçesi alfabesiyle aşağıdaki boş bırakılan yere yazmaya çalışınız. Yazdıklarınızı ders öğretmeninizle birlikte değerlendiriniz.

۱۱ - آقینجى(لر)

بىڭ آتلى آقىنلرده چو جقلر گې شندك
بىڭ آتلى او گون ديو گې بر اوردو يىڭدك

آق طولغەلى بىگلر بىگى هايقىردى "ايلرلە!"
بر ياز گونى گچىدك طونادن قافله لرلە

شىمىشك گې بر سىمته آتىلدق يىدى قولدن
شىمىشك گې تورك آتلارىنىڭ گچدىيگى يولدىن

بر گون طولى دىزىگىن بوشانان آتلرىمىز لە
يردىن يىدى قات عرشە قناتلاندق او خىزىلە

جىتتەد بى گون گللىرى آچىمش گورورز دە
حالا او قىزىل خاطىرە تىترر گوزىمىز دە

بىڭ آتلى آقىنلرده چو جقلر گې شندك
بىڭ آتلى او گون ديو گې بر اوردو يىڭدك

يىھى كمال بىگ آتلى
(سلیمان شوکت، گوزل يازىلر ۱)

۱۰ - جنگ شرقی

يورديڭى اللە بيراق چيق يولە:
”جنگە“ دىيوب چيقكە وطن قورتولا.
بويلە ميسىرمى غزا هر قوله؟
هايىدى لوند عسکر، اوغورلر اولا.

اي سورودن آرقە يە قالمش يىگىت
آرقداشلۇڭ گىتىدى، يىتىش سەن دە گىت
باق نە دىيور، جە شەھيدلۇ، ايشيتىت:
طورما گىت اولادم اوغورلر اولا

بالقانىڭ أۇستىنده صىزان ھەپىڭار
بر يارەدر طورماز اىچىندىن قانار!
ھانگى طاشلۇنى دىشىسىڭ مزار!
گور نە مبارك يىر، اوغورلر اولا!

أش ھله بر طاغلىرى أورتن قارى؛
اوت دگل اونلر دەدەڭلۇنى صاچلىرى
دىڭلە: شەھيد سىسىلىرىدە روزگارى!
طورما، لوند عسکر... اوغورلر اولا!

اي وطنلۇ شانلى غزا مۆكىي
صالدىرىيڭىز دىشمانە آرسلان گېي.
ايىشته خدا ياورىيڭىز ھەنجى.
ھايىدى گىدە، ھايىدى، اوغورلر اولا!
محمد عاكف أرصوی، صفحات

طورما گىت اولادم آچىقدەر يولىڭ...
جنگە صىوانسىن او بو كولىز قولىڭ؛
سوننگۇڭى طاق، اوڭىصفە گچىمىش بولۇن.
اوغرىڭ آچىق اولسۇن، اوغورلر اولا

يرلىرى يېرتان سىيل اولوب طاشلى!
طاغ دىمەيوب طاش دىمەيوب آشلى!
سندە كى جوشقۇنلغە اىيل شاشلى!
ھايىدى گىت اولادم، اوغورلر اولا!
(...)

بالقانى بىلدەڭى نەدر، ھمشەرى؟
سوگىلىي اجدادىيڭلۇڭ اڭىصفۇڭ يېرى.
بر صەلە ايستردىڭ آچوقىدىن بىرى
شىمىدى تمام وقتى، اوغورلر اولا!

سیسنی چیقارمایوردی. هرکس، هر شی، بتون موجودات اوئى، او مقدّس سىسى دىگلە يوردى.

اذان بىتدى. او درەدن بن ده بر آبىدست آلم. جماعته نمازى قىلدق. او كوزل چاييرڭ اوزىرىنه دىز چو كدم. بتون دنيانڭ دغىرغە دىدبەلرىنى اونوتدم. ئىلىمى قالدىردم، كوزىمى يوقارى دىكدم، آغزىمى آچدم و دىدم:

...

- ئى بىم رېم! شو قەرمان عسکرلەت بتون دىلكلەر، اسم جلالڭى انكىلىزلە و فرانسازلە طانىتمەدر. سن بو شرفلى دىلگى احسان أىلە و حضورڭە تىترە يەرك بويىلە كوزل و ساكن بر يىرده سڭا دعا ايدىن بىز عسکرلەت سونگولرىنى كىسکىن، دشمانلىرىنى ذاتاً قەر ايتىڭ يى، بتون بتون محو ايلە رك بىر دعا ايتىدم و قالىدم. آرتق بىم قدر مسعود، بىم قدر مسرور بىر كىمسە تصوّر ايدىلە مزدى.

آنە جىڭم، اوغلۇ خالد ده بىم كېي گوزل يېلرده در. دنيانڭ ئى گوزل يېلرى بوراسى ايمش. يالڭىز بو مملكتىرده دوگون اولمايور. ان شاء الله دشمان عسکر چىقارر ده بىزى ده گوتورورلر، بى دوگون ياپارز، اولمازمى؟ قدىرە مكتوب يازدم.

والدە جىڭم، أودەكى سند و سائەرە يى كىمسەلەرە قطعياً ويرمه يېڭ و سورارلىرسە بىز بىلەمە يورز دىيڭ. چانطە يى آل، صىندىغە قوى. بن سڭا وقتىلە آڭلاڭىش ايدىم، بو دنيا بويىلەدر؛ فقط سن مراق ايتىمە. او پارەيى ويرمه سە عدىلەدەكى آدم ويرمزدى. هانى ناصل آلدق؛ يالڭىز زمان اىستەر.

والدە جىڭم، چاماشىر فلان اىستەممەم؛ پارە لرم طورو يور. الله راضى اولسون.

٤ نيسان ١٣٣١ (١٧ نيسان ١٩١٥)

اوغلۇ حسن ادھم
(متين اوچار، چاناڭ قلعە مكتوبلىرى)

حسیاڭە اشتراك ايتدىگى اينجه غاغالارينى آچارق كوشترمك ايسته يوردى. ايسته بو گچن دقيقەلر آنده خدمتىجي:

- افندىم، چايىڭىز، بويورىڭ، ايچىڭىز، دىدى.

- پاك اعلى، دىدىم. آلدەم باقدم، سوتلىي چاي...

- مصطفى، بو سوتى نە دن آلدۇ، دىدىم.

- افندىم، شو درەنڭ كىارىنە يايىلا يايىلا كىدين سورو يوقمى؟

- اوت نە قدر كوزل.

- ايسته اونڭ چوبانىدىن 10 پارەيە آلدەم.

والدەجگم، 10 پارە، 100 درهم سوت، هم دە سو قاتىلماش. قويوندىن شىمىدى صاغىلىمش، آلدەم و ايچەدم. فقط بو صىرىھە دوشۇنويوردم ... بن والدەمك سايىھە سىنە اونڭ كوندردىگى پارە ايلە بويىلە سوت ايچەيم دە آنەم ايچەمىسىن، اوپورمى؟ شوكت نە دن ايچەمى يور، دىدىم. فقط يوقارىيدە كى بلبل باغىرييوردى: والدەڭ قدرىنە كوشىسون، نە يايپام؟ او دە اركك اولسەيدى بو چىچكلىرىن قوقلاياجق، بو سوتدىن ايچەجك، بو أكىنلىڭ سىجىدەلرینى كورەجك و درەنڭ آھستە آقىشنى تدقىق ايدەجك و چىقاردىغى سىلىرى دوياجق ايدى. شوكت مراق ايتىمە سىن؛ او گورور، بلکە دە داها گوزللىرىنى گورور. فقط والدەجگم، سىن يىنه متأثر اولما. بن سىنى، اوت سىنى مطلقا بورالرە كتىرە جگم. و شو طبىعى منظرەي گوستەرە جگم. شوكت، حلمى دە سىنڭ سايىھە ئىدە گورە جىڭىر.

او گوزل چايىرلىق قوييو يشىل هر طرفندا، چاماشىر يىقايان عىسكلرم صەصف دىزىلىمشلر. غايت گوزل سىلى بىرى اذان او قويوردى. ئى اللەم، بو اووه دە اونڭ سىسى نە قدر كوزلدى. بلبل بىلە صوصىدى، أكىنلىرى بىلە حركتىن كسىلىدى، درە بىلە

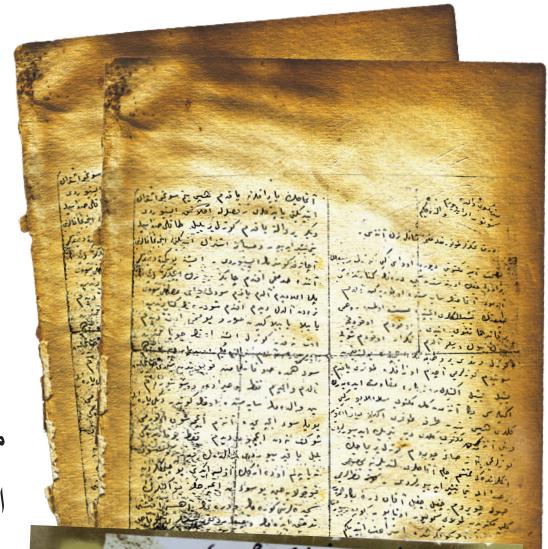
او گوزل چايىرلىق قوييو يشىل هر طرفندا، چاماشىر يىقايان عىسكلرم صەصف دىزىلىمشلر. غايت گوزل سىلى بىرى اذان او قويوردى. ئى اللەم، بو اووه دە اونڭ سىسى نە قدر كوزلدى. بلبل بىلە صوصىدى، أكىنلىرى بىلە حركتىن كسىلىدى، درە بىلە

۹- بر چاناق قلعه شهیدی حسن ادھمڭ والدەسنه صولۇڭ مكتوبى

والدەجڭم، درت عسکر طوغورمقلە مفتخر
شانلى تورك آنھسى!

نصيحت آميىز مكتوبىڭى، دىبورىن اووهسى كې
كوزل، يشىللك بر اووه جغڭ اورتە سىندىن كچن
درەنڭ كنارنەدە كى آرمود آغاچنڭ سايىھە سىندە
اوئوروركىن آلم. طبىعتك يشىللكلرى اىچىنده
مىست اولىش روحى بىر قات داھا تقوىيە ايتىدى.
اوقدوم، اوقدقىجه بى yok بى yok درىسلر آلم. تكرار
اوقدوم. شوپىلە كوزل و مقدس بىر وظيفەنڭ اىچىنده
بولۇندىغىمن سوينىدم. كوزلرىمى آچدم. اوزاقارە
طوغرى باقدم. يشىل يشىل ئاكىنلىرىڭ روزكارە
مقاوامت ايدەمه يەرك اگىلىمسى بڭا، آنھە مدن كىلن
مكتوبى سلاملايور كې كىلدى. هېسى بىندىن طرفە
طوغرى ئاكىلوب قالقىيوردى و بىنى، آنھە مدن
مكتوب كىلدى دىيەرك تېرىك ايدىيوردى.
كوزلرىمى براز صاغە چویرىدم؛ كوزل بى ياما جڭ
أتكلەنەدە كى مەختشم چام آغاچلىرى كندىلىرىنە
مخصوص بىر صدا ايلە بىنى تېشىر ايدىيورلاردى.
نظرلىرىمى صولە چویرىدم؛ چىغىل چىغىل آقان درە،
بڭا والدە مدن گىلن مكتوبىن طولايى كولويور،
اوينايىور، كۈپۈرۈيوردى... باشمى قالدىردىم،
گولكە سىندە استراحت ايتدىگىم آغاچڭ ياپراقلرىنە
باقدم؛ هېسى بنم سوينجىمە اشتراك ايتدىگىنى، ياپدقلىرى
رقصىرلە آڭلاڭىق اىستەيوردى. دىيگر بى دالنە باقدم؛
كوزل بى بىلە، طاتلى صىدایلە بىنى تېشىر ايدىيور و

يالڭز بو اولسە ايدى چىنده بزم دىنمىزه دائىر نە واردىكە او رايىھ قدر گىدىيڭز دىسىڭ ؟
دىمك علم دىدىيگى شى ايشە يارار هر تورلى بىلگىدر.

... آفشار نمازندن صوڭره يىمك يرم، يىمكده اولسون يىمكدىن باشقە زمانلاردا اولسون
لى صودن باشقە بر شى اىچمم. هر برى آيرى زهر اولوب اىچكى دىدكلىرى
شىلرلە ئېچ برى ذاتاً بر مسلمان ئوينە گىرمىز و گىرمەلىدر. انسانلۇ كىنىسىنە، چوجق
و طورونلارينە دنيا و آخرتىدە بو اىچكىلىرى ئە قدر زيانلارى وار بىلسە ئى ؟ ...

يىمكە بسمىله ايلە باشلار، اللە شىركەر ئەتكەر ئەتكەر ئەتكەر ئەتكەر ئەتكەر ئەتكەر
قونوشما آغىر آغىر يىر و لقىمىي چوق چىگنەرز. يىمكدىن صوڭره ئىللەيمىزى، آغزىمىزى
صابونلە يىقار، هېپ بىلگىدە او توردىغمىز او طەيە گىدرىز ...

قادىنلاردا بىلگى

بىلگى قادىنىڭ نەسنه گىرك دىينلىرى صاقىن دىيكلەمە. هەركىسە زيانلارى طوقونان او
جاھللىر، قادىنلىرى او قوتقى گناھدر دىيرلر. يالان سوپىلە يورلر. بونلار اينامقى بلکە
گناھدر. سەن بو قره جاھللىر دىكە سزىڭ بو سوپىلە دكلىرىڭزى نە اللە نە دە پىغمبر
سوپىلە مش دگلىر. ”**طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَىٰ كُلِّ مُسْلِمٍ وَ مُسْلِمَةٍ**“ پىغمبرىمىز، ”أَرَكَ
و قادىن هر مسلمانە بىلگى اىستەمك فرضىدر.“ بويورمىشلاردر. اونڭ اىچوندركە
يوكسىلمىي، دائما يوكىسلەمەي امر ايدىن اسلاملىقىدە پك چوق عالم قادىن يىتىشىش و
ايچىلرنىدە شامىدە قاضىلىق بىلە ايدىن اولىشىدر. يا اسلاملىغان ئۇ اولو چەرە لىرندن برى
اولان حضرت عائىشەيى او نۇتوپىرلىرى ؟ پىغمبردىن صوڭره ئوينىڭ فتوخانە اولدىيغىنى
يوقسە دويماشلىرى ؟ پىغمبرىمىزدىن او گىرنىدىگى بىلگى سايىھىسىدە دگلىمىدركە بو آنامز
بر چوق عالمە بىلە مەتكلىرى بىر چوق شىئى او گىرتىشىدر. پىغمبرىمىز، ”**دِينَكُرَاثُ أَوْچَدَه**
ايکىسىنى بىلە قادىنلىن او گىرنىيڭز.“ بويورمىشلار. ... علمە آيدىنلىق، جەھلە قراڭلىق دىين
اسلاملىق، اسلاملىڭ يارىسىنى... جاھل بىراقىرمى هېچ ! جاھل قادىنلار ئە قوجەلرینە،
چوجقلارينە، مملكتە وطنە و بتون انسانلغە نە قدر زيانلارى طوقونابىلە جىڭنى اسلاملىق
پك اىي بىلدىيگى اىچون او گىرنەيى فرض ايتىمشىدر. بىلگى ۲۵ نيسان ۳۳۰

ایشته شو اکسیکلگى شو بويوك نقصانى گوجم يتديگى قدر قالديروب سيلمك و حقيقتنى گوسترمك ايچون ”تورك اوغلانه او گوتلرم“ آدى شوكتابي جزء جزء يازمه يه أوزندم. بندن چاليشمق، او گرنوب او گرنمگه عزم ايتمك؛ اللهدن ده موققىت.

سىلگى و تىزلك

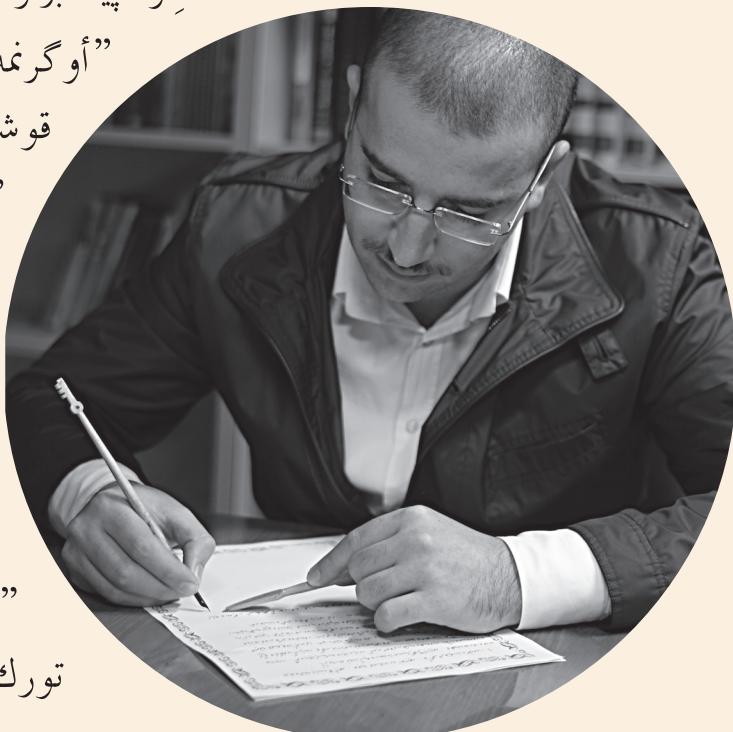
...جناب حق ”بىلنرلە بىلمەينلە بر اولورمى هىچ؟“ بويوروپور.
يا پىغمېرىمك دىدكلىرىنى بىلىرىمىسىڭ؟ بىلگى ايچون باق نە بويوروپور؟
”أركك و قادىن هر مسلمان اولانە بىلگى ايستەمك فرضىدر.“
”بىلگى يولنه گىدنه ملائىكە قناتلىرىنى قور، گوكلر دە يىلر دە صولر دە نە عالملار
وارسە اوڭا دعا ايدر.“
”اون دردندە بولۇنان آى بتون يىلىزىلدەن نە قدر اولو ايسە بىلگى صاحبى دە
بىلگىسىزدىن او قدر اولودر.“
”سزڭ ئڭ باياغىڭىزدىن بن نە قدر مقبول ايسەم بىلگى صاحبى دە بىلگىسىزدىن او قدر
مقبولدر.“

”عالملار، پىغمېرىلر ئىراخىسىدەر.“

”او گرنەنڭ پشىنە بشىكىدىن تا مزارە قدر
قوشىڭز.“

”بىلگى چىنده بىلە اولسە ايستەمە يه
گىدېڭز.“ دىدىيگى گى وجودىنى
قوللامەسىن بىلمە يي او گرتەن علمك
بتون علمىردىن او ڭجه اولدىغىنى
سوپىلەدى.

اما سڭا دىيە جەكلەر كە پىغمېرىمىز ئى
”علم“ دىدىيگى شى، دين علمىدر. خير
تورك اوغلى، يالڭز او دگل. سن اونلە دىكە

٨- تورك اوغلنه او گوتلر

مقدّمه

بو آرالق بىرچوق يىرده، چوق كره سوپىلىنى سوپىلىنى ويرمكده اولدىيغى ايشيتىدىگىز بىر سوز وارسە او ده اسلامىتىڭ ترقى يە مانع اولدىيغى سوزىدیر، قره جاھلچە افتراسىدیر. او يىلە كە بىلير گبى گورونن كرلى فرلى صاندىغىمىز آدمىلر ده بىر كور كورىنە يايپى ياپىوپىرىيورلر؛ دعوازالرىنى قازانق اىچون ده بىتون اسلام مملكتلىرىنىڭ حالى گوسترىيورلر و نزە ده اسلام وارسە او رادە پىسىلك، تېبلىك و بونلردىن آيرىلمايان سفالىتى سوپىلە يورلر. گوردىكلىرى طوغىرى آنخىق چىقارمۇق اىستەدكلىرى نتىجە ياكىلىش، صِرفاً (تمامىلە) ياكىلىشىدەر. اسلاملىرىدە گورولۇن بىر حالە سبب اسلاملىقىدر صانىيورلر كە چوق، پك چوق آلدانىيور و خلقى ده آلداتىيورلر. بوشقا گوسترىيلە بىلە جىك اصل و تك او لارق بىر سبب وار، او ده اسلاملىغۇڭ نە دىمك اولدىيغى بىلمەين اسلاملىرىدەر. جغرافىيە جە، گورونۇشىدە اسلاملىرىدەر. جناب حق دە پىغمەبر ده اسلامىت ده بوندىن صىيرىلەشمىشىدەر (مېرّادر). چونكە يو كىسلوب ايلرى گىتىمك بختىار و خشنود ياشامق اىچون نە كە لازم اىسە اسلامىت اونى امر ايدىيور و انسانلىرىڭ گرى گرى گىتىمەلرینى اىحاب ايدە جىك بىتون شىلىرى هېپ اما ھېپسىنى منع ايدىيور. اسلاملىغۇڭ تمامىلە تطبق ايدىلەدىگى زمانلىرى گوستەرن تارىخ اىشته طورو يور. اىشته پىغمەبرىڭ سوزلەر، اىشته حضرت قرآن مىداندە! فقط بونى آڭلايان كىم؟ بىلوب خلقە آڭلاتان نزە دە؟

٧- نامق کمالدن سچمه شعرلر

وطن تورکیسی

ایشته عدو، قارشیده حاضر سلاح،
آرش ییگیتلر وطن امدادینه!
آرش ایلری آرش، بز مرد فلاح،
آرش ییگیتلر، وطن امدادینه!

وطن شرقیسی

(...)

قان ایله قیلیچدر گورونن بایراغمزده؛
جان قورقوسى گچمز اووه مزده، طاغمزده؛
هر کوشەدە بر شیر یاتار طوپرا غمزده.
غوغادە شھادتله بتون کام آليرز بز.
عثمانلیلر ز، جان ویرر، نام آليرز بز.

طوب پاتلاسین، آتشلری اطرافه صاچیلسین؛
جىت قاپیسی جان ویرن اخوانه آچیلسین.
دنياده نه بولدقە ئولومدن ده قاچیلسین؟
غوغادە شھادتله بتون کام آليرز بز.
عثمانلیلر ز، جان ویرر، نام آليرز بز.

نامق کمال

(حاضرلايان: أوندر گوچکون)

جمله مزڭ والدە مزدر وطن،
هر کسی لطفیله او در بسله ين؛
باصدى عدو گوگسنه بز صاغ ايكن،
آرش ییگیتلر، وطن امدادینه!
(...)

ياره نشاندر تنه ارلرڭ،
موت ايسه صوك رتبه سيدر عسکرڭ؛
آلتى ده بر، اوستى ده بردر يرڭ
آرش ییگیتلر، وطن امدادینه.

بکھى تورکیسی

آرقداشله چيقدم يوله،
سلام ويردم صاغە صوله.
استانبولدە غاز ماز يوقدر،
چاتمايم قره قوله.

رمضان ويردى شهره فر،
ماھيە لاندى هېپ جامعلر.
كاتبلر حىقى يوز طوتمش،
بر ماھيە * آلمق ايستر.

*mahiye: ücret, bahşış.

٦ - عشقنه محمدڭ

فرشتهلر گلدیلر صف صف اولوب طوردیلر
بشن وقت نماز قىلدىلر عشقنه محمدڭ

هواهه اوچان قوشلر ياشاروب طاغ و طاشلر
يمش ويير آغاچلر عشقنه محمدڭ

ايمانسىزلر گلدیلر آندن ايمان آلدیلر
بشن وقت نماز قىلدىلر عشقنه محمدڭ

يونس كيم ايده مدحى اوگر قرآن آيتى
آڭ ويرگىل صلواتى عشقنه محمدڭ

يونس امره

(حاضرلايان: يوسف طواسلى)

حق ياراتدى عالمى عشقنه محمدڭ
آى و گونى ياراتدى شوقنه محمدڭ

اول دىدى اولدى عالم، يازىلدى لوح و قلم
اوقدى ختم كلام شاننه محمدڭ

ھپ أرنلر گلدیلر درگاهه يوز سوردیلر
ذكر توحيد ايتدىلر نورينه محمدڭ

ويسلى قارانى قازاندى آخر يىنه او زندى
سکز اوچمۇق بىزندى عشقنه محمدڭ

٥ - حُقُّ سَسْلِر نَدَن

”أوغوللرم! گيديڭز ده يوسله قرداشنى آراشديرىڭز. ھم صاقين اللھە ئۇنايىتنىن اميدىيڭزى كىسىمەيڭز. زира كافرلىرىنى باشقەسى اللھە ئۇنايىتنىن اميدىنى كىسىمز.“ (يوسف سورەسى، ٨٧. آيت.)

قارشىيڭدە ضيا يوقسە صاغىڭدىن يا صولڭدىن تك بىر ايشيق اولسۇن بولۇویر، قالما يولڭدىن. يائىس أو يىلە باتاقدىر كە دوشرسەڭ بوغولور سىڭ! اميدە صارىيل صىيم صىيقى، سىر ايت نە اولور سىڭ! اولر تونك اولىش، اوتوپور بىر سورۇ بايقوش. سىسىلر دە ”وطن تەھلکەدەيىش، باتىپور مىش!“ لەن، هانى، مىليونلىرى أورتۇن شۇ يېغىندىن، تك قول دە يايپىشىسىم دىمەپور بىر طرفدىن! صاحبىسىز اولان مملكتىڭ باتىھىسى حىقدىر، سىن صاحب اولور سەڭ بۇ وطن باتمايا جىقدىر. فرييادى بىراق، كندىيڭە گل، چونكە زمان طار. اوغراشىكە تلافي ايدەجىك بونجە ضرر وار.

محمد عاكف أرصوصى، صفحات (دوزىلنىمىشدر.)

آتى يى قراڭلىق گورەرك عزمى بىر اقمق،
الچاق بىر ئولوم وارسە، امينم، بودر آنجق.
دنيادە اينانام، هانى گورسەم دە گوزمەلە،
ایمانى اولان كىمسە گۈرمىز بىر ئولوم مەلە.
أى دىپ دىرى مىت! اىكى أىل بىر باش اىچونىدر.
طاوارانسەڭ آ! ئىللە دە سنىڭ، باش دە سنىڭدر!
حس يوق، حرڪت يوق، آجى يوق. لىشمى كىسىلىدە?
حىرت ويرىپور سىڭ بىڭا، سىن بويىلە دىگىلدە.
قورتولىمە يە عزمە ئەنەن يە بىلەممە سوركىسىز؟
كندىيڭمى سىنىڭ يوقسە اميدىڭمى يوركىسىز?
آتى يى قراڭلىق گورۇوپەركە آپىشىدە?
اسبابى ئىلگىنى آتارق يائىسە يايپىشىدە!

٤ - لقمان (عليه السلام) قصّه سی

لقمان سوره سی، ۱۹-۲۰. آیتلر:

۱۲- بز لقمانه حکمی ویردك و اللّه شكر ايت ديدك. شكر ايدن، نفسی ایچون شکر ایدر؛ کفر ایدن ده اللّه ضرر ویره مز. اللّه غنى و بذاته حمده لا يقدر.

۱۳- لقمان اوغلنه وعظ ایدرك ”أى اوغللم! اللّه شرك ایتمه، زيرا شرك پك بویوک بر ظلمدر.“ (دیدی).

۱۴- بز انسانه والدینی (آننه باباسی) ايله وصیت ایتدك. آناسی اونی ضعف اوزرینه ضعفه دوشرك قارننده طاشیدی. سوتدن کسیلمسی ده ایکی سنه در. بڭا و والدینگه شکر ايت. نهايت گلينه جك يير بنم نزدمدر (یاندر).

۱۵- اگر اونلر سنڭ بىلەمىيگىڭ بىر شىلە بڭا شرك ایتمىگە جهد ایدرلرسه (اوغراسىيرلرسه) اونلره اطاعت ایتمه. اونلره دنياده حسن معامله ايله رفاقت ايت. بڭا رجوع ايدنلرڭ (يۈچىلەرنىڭ) يولنە اتّباع ايت (اوى)، رجوع عڭز (دونوشىڭز) بڭادر. سزه ايشلەدىيگىڭز شىلدەن خبر ويرم.

۱۶- لقمان اوغلنه: أى اوغلول اگر عملڭى بىر خرداڭ دانه سى قدر اولسە بىر قايانڭ ایچنده ياخود گوكىلدە ويا ارضىدە بولۇنسە اللّه اونى ميدانە گتىرر. اللّه لطيف و خىيردر.

۱۷- أى اوغللم! نمازىيڭى قىل، معروف (ايىلك) ايله امر و منكَر دن (كوتولكلىرى دن) نهى ايت، سڭا اصابت ايدنە صىبر ايت، بىڭىچى بويوک اموردىندر (ايىلدەندر).

۱۸- كبر ايله انسانلىرىن يوز چوئىرمە، يى يوزنە مغۇرۇرانە و ایکى طرفىگە صالالانارق يورومە. اللّه فخر و غرور ايله صالالانانلىرى سومز.

۱۹- يورو دىيگىڭدە نه عجلە و نه يواش يورو. سىنى يوكسلتىمە. چونكە ئڭ مستكىرە (چىرىكىن) سىن، اشىك سىسىدەر.

از ميرلى اسماعيل حقى، معانى قرآن كريم

٣ - آنە جگم

صانما بر گون گچر بو قراڭلقلر،
گيجه نڭ آردندە يىنه گيجه وار؛
چوچقلر هيچقىرر، آنەلر آغلار،
ياشلى گوزلرڭىلە قال آنە جگم!

آق صاچلى باشكى آلوب ئىكە،
قرە خليلالرە طال آنە جگم!
او تىتكى قلبىڭى بختىڭ يىلە،
بر اينجە توگ گىي صال آنە جگم!

گوزلرگىدە عكسى بر درين هيچڭى،
قنادلۇ يايىلمىش، چىرىپىنمىق اىچون؛
بو قىش يوجىلىق وار، دىيورسە اىچڭى،
بىنى دە برابر آل آنە جگم!...

نجىب فاضل قىصە كورك، چەلە

آلتنجى پارماق

برىسى خواجهى تام بىر اشتىها ايله
سېمك يېركەن گوروب:

- نىچون بش پارماغانلىك بىبورسڭ،
دېيە صورمىش.

خواجه:

- آلتى پارماغم اولمادىغى اىچون،
دېيش.

آدم اولەنڭ يولى

خواجه يە:

- آدم اولەنڭ يولى نەدر، دېشلر.
- بىلنلر سوپىرلىك جان قولاغىلە
دىڭلەملى، دىڭلەين اولورسە
سوپىلەدىيگى سوزى يىنه انسانڭ كندى
قولاغى اىشىتىمىلى، دېيش.

حقّ نزه دەدر؟

خواجه يە:

- حقّ نزه دەدر، دېشلر.
- حقّ موجود اولمادىغى بىر يىمى
واركە مکان تعىينىه لزوم گورەلم،
دېيش.

لطائفِ نصرالدین خواجه

(دوزنلىنىمىشدر.)

(حاضرلايان: بهائى-ولد چلبى ايزبوداق)

خواجه:

- أگر شوڭا بوڭا طاغىتىسىدە قرق
بىلدەن سركە قالىرمىدى، دېيش.

خواجه نڭ ياشى

خواجه يە قاچ ياشىنىه اولدىغى
صورمىشلر:

- قرق ياشىنىهيم، دېيش.
آرادىن اون سنه گچىدكەن صوڭره
يىنه صورمىشلر. خواجه يىنه:
- قرق، دېيش.

- افندى، بوندىن اون سنه اۆل قرق
ياشىنىهيم، دېشىدڭ. شىمىدى يىنه قرق
دىبورسڭ، دېشلر.

خواجه مرحوم:

- أر اولان سوزىندىن دونمىز. سوز
بر، اللە بر. يىگرمى سنه صوڭره
صورارسەڭز يىنه سوپىلەيە جىڭ بودر،
دېيش.

طولنجە يە قدر

تىمور لىنك بىر گون خواجه يە:
- انسانلر نە وقتە قدر طوغار ئولور،
دېيە صورمىش.

خواجه ھمن جواب ويرمىش:

- جىت ايلە جەھىم طولنجە يە قدر.

- اڭر ھېسى بىر طرفە گىتىسەلر دىيانىڭ دنگەسى بوزولور، دورىلىر، دىمىش.

قيامت

- قيامت نه زمان قوپاچق، دىيە خواجەدن صورمىشلر.
- ھانگى قيامت، دىمىش.
- قيامت قاچ دانەدر، دىمىشلر.
- قارىم ئولورسە كۈچك قيامت، بن ئولورسەم بىوك قيامت، دىمىش.

غائىب مركب

خواجە مركبىنى غائىب ايتىمش. ھم آرار ھم شىكىرىدىمىش. شىكىرىدىمىش سىبىنى صورمىشلر:

- اوستىنده بولۇنمادىغىمە شىكىرىدىمىش. اڭر بولۇنايدىم بن دە برابر غائىب اولوردم، دىمىش.

قرق يىللق سركە

بر گون قومشىسى:

- خواجە أفندى، سزدە قرق يىللق سركە وارمى، دىيە صورمىش.

- وار، دىمىش.

- بر پارچە ويرسەڭە، دىينىجه:

- ويرەمم، دىمىش.

قومشىسى:

- نىچون، دىمىش.

او اشادە بىر جنازە گوتورو لوپورمىش. خواجە مرحوم، تابوتى گوستىردىش و أكلەمش:

- بو صورىنىڭ اربابى شو گىدىندر. اوڭا صورىيڭىز. باقىيڭىز، او داها شىمدى أولچىمىش، گىدىيپور.

يىڭى آى - ئاسكى آى

خواجە يە:

- آى يىڭى اولدىقدە ئاسكى آى نە ياپارلر، دىيە صورمىشلر.

- قىرقار قىرقارلار دە يىلدىز ياپارلر، دىمىش.

ديش آغرىسى

خواجەدن گوز آغرىسىنە علاج صورمىشلر:

- گچىندە بنم دىشم آغرىيدى، چىقارتىقىدىن باشقە هېچ بىر علاج كار ايتىمەدى، دىمىش.

دىيانىڭ دنگەسى

خواجە يە:

- صباح اولنجە خلقىڭ كىيمى او يانە كىيمى بو يانە گىدر، او نەدىن، دىيە صورمىشلر.

خواجە:

۲ - نصرالدین خواجه یه صورمشلر...

سرداش کیمدر؟

خواجه یه صورارلر:

- شهریزدہ سرداش اولا بیله جک
کیمی طانیرسک؟
- خواجه:

- خلقڭ سینەسى، بنم آنبارم
اولما دىغۇنى بىلدىگم اىچون شىمىدى يە قدر
کىمسە يە سرّىمى آچمادم.

عکسی میدانه چىقمادقجه

بر گون خواجه مرحومە،

- بورنڭ هانگى طرفە، دىمشلر.
- أڭسە سىنە كى بوغۇم يېرىنى
گوسترمىش.

- خواجه افندى، تامامىلە ضدىينى و
قارشىسىنە بولۇنانى تعریف ايتدىگىز،
دىمشلر.

خواجه:

- هاھ، گوردڭىم، عکسی میدانه
چىقمادقجه اصلى قرارلاشماز، دىميش.

دنيا قاچ آرشىندر؟

بر گون خواجه یه صورمشلر:

- ياهو سن اولدقجه عالمىسک، شو
بزم مشكلىمىزى حلّ ايدى وير. عجا
دنيا قاچ آرشىندر؟

بر زمانلر خواجه یه صورمشلر...

ھر صورى يە بر حاضر جواب
ویرمش او دە. کیمی زمان ”بىلگى“
”ویرمش، کیمی زمان ”تبىّم“
ایتدىرمش، کیمی زمان اىسە
”نصيحت“ اولىش جوابلىرى...
ايىشته حاضر جواب نصرالدین
خواجه مز...

پاره یى سورميسىڭ؟

جمرىنىڭ بىرى خواجه یه صورار:

”پاره یى سن دەمى سوپپورسک؟“
خواجه نڭ جوابى حاضردر: ”انسانى
بر طاقىم و جدانسز، جىرى آدمىلە محتاج
ايىمە دىگى اىچون سو سەم دە يىرى وار.“

- ٥- أَوْل زَحْمَتْ چَكْنْ صُوكْرَهْ رَاحْتْ اِيدَرْ.
- ٦- فَقِيرْلَكْ عَيْبْ دَگْلَدَرْ، تَبِيلَكْ عَيْبْ.
- ٧- گَلْنْ قَسْمَتِيلَهْ گَلِيرْ.
- ٨- گَنِچَلَگَلْ قَيْمَتِي بِيلِينِسَهْ قَوْجَهْ لَغَلْ (اِختِيار لَغَلْ) شَكَايَتِي آَزْ اوْلُورْ.
- ٩- گَوْگَنْمَهْ وَارْلَغَهْ دُوشَرْسَلْ طَارْلَغَهْ.
- ١٠- گُوزَلَلَكْ قَرَقْ گُونَدَهْ طَوَيُولُورْ ايْ خَويَهْ قَرَقْ يَيلَدَهْ طَوَيُولَمازْ.
- ١١- خَائِنْ اوْلَانْ قَورْقَاقْ اوْلُورْ.
- ١٢- حَقْ گَلِينِجَهْ باطَلْ گِيدَرْ.
- ١٣- حَرَامَدَنْ گَلْنْ حَرَامَهْ گِيدَرْ.
- ١٤- خَيرْ دِيلَهْ ايِشَكَهْ خَيرْ گَلِسِينْ باشَكَهْ.
- ١٥- حَيْوانْ ئَولُورْ سَمَرِي قَالِيرْ، اِنسَانْ ئَولُورْ اَثَرِي قَالِيرْ.
- ١٦- حَلَالْ مَالْ ضَاعِيْعْ اوْلَمازْ.
- ١٧- هَرْ صُودَنْ آَبَدَسْتْ آَينِمازْ.
- ١٨- حَسَابِيْ تَمِيزْ اوْلَانِكْ يَوزِي آَقْ اوْلُورْ.
- ١٩- حَيْلَهْ ايِلهْ ايِشْ گُورَنْ مَحْنَتْ (صِيقِينِتِي) ايِلهْ جَانْ وَيرَرْ.
- ٢٠- عَلَمْ، صَاحِبَنِي عَزِيزْ اِيدَرْ.
- ٢١- ايِستَهْ دِيِگَنِي سَوِيلَهْ يَينْ ايِستَهْ مَهْ دِيِگَنِي ايِشِيتَيرْ.
- ٢٢- اَيِيلَكْ هَرْ كِيشِينِكْ كَارِي، كَوْتُولَكْ اَيِيلَكْ اَرْ كِيشِينِكْ كَارِي.
- ٢٣- قَاعَتْ توْكَنْمَزْ خَزِينَهْ درْ.
- ٢٤- كَنْدَى گُوزَنَدَهْ كَى مَرْتَكِي گُورَمَزْ دَهْ اَيلَكْ گُوزَنَدَهْ كَى چَوِيْپَى گُورَورْ.
- ٢٥- كِيشِينِكْ حَرَمَتِي كَنْدَى اَنَدَهْ درْ.
- ٢٦- لَافْ ايِلهْ دَكَانْ آَچِيلَمازْ.
- ٢٧- لَقَمَهْ چِيَّگَنَهْ مَهْ يَنِجَهْ يَوْتَولَمازْ.
- ٢٨- مَحْكَمَهْ قَاضِيْيَهْ مَلَكْ اوْلَمازْ.
- ٢٩- مجَلسَهْ دِيلَكَى، سَفَرَهْ دَهْ اَلْكَى قِيسَهْ طَوتْ.
- ٣٠- شِيطَانَلَهْ قَبَاقْ اَكَنِكْ، قَبَاقْ باشِنَدَهْ پَاتَلَارْ.

شناسي، ضروب امثال عثمانى

٢٣ - آته بىزرسەڭ اللەھى، آتدىن اىزرسەڭ آتى او نۇقا.

٢٤ - آتىلان او ق گرى دو نىز.

٢٥ - آز سو يلەمك، چوق سو يلەمك دن اولا در.

٢٦ - عىيىسىز دوست آرايان، دوستىسىز قالىير.

٢٧ - باغه باق أوزوم اولسون، يىمە يە يوزڭ اولسون.

٢٨ - باش باشە ويرمەينىجە طاش يىرندن قالقماز.

٢٩ - بىملە سز چىقىما يولە، باشە گلىر تورلى بلا.

٣٠ - بر آغىزدىن چىقان بر اوردو يە يايىلىر.

٣١ - بر بابا طقوز او غلى بىسلر، طقوز او غول بر بابايى بىسلە يە مز.

٣٢ - بر ايشى بىتىرمەينىجە بر ايشە قوشما.

٣٣ - بر سورو يە بر چوبان.

٣٤ - برى يىر برى باقار، قىامت او ندىن قوپار.

٣٥ - بورچىسىز چوبان يوقسۇل بىگدىن يىگدر.

٣٦ - بىوك لقىمە يى، بىوك قونۇشمە.

٣٧ - چوبانسىز قويونى قورت قاپار.

٣٨ - چورولۇك مردىيونلە طامە چىقىلىماز.

٣٩ - طاولۇڭ سىسى او زاقدىن خوش گلىر.

٤٠ - دردىنى صاقلايان درمان بولاماز.

٤١ - دردىڭى ويىن درمانىڭى دە وىرر.

٤٢ - قلم قىلىچىدىن كىسکىندر.

٤٣ - طوغىرى سوز يىمن اىستە مز.

٤٤ - طوغرينىڭ ياردىمىجىسى اللەدر.

٤٥ - دىنادە أكىن آخرتىدە بىچىر.

٤٦ - ايلك عىينى سو يلەين سىنگىكىنى دە سو يلر.

٤٧ - ايلك آغزىنە باقان آچ قالىير.

٤٨ - امانتە خيانىت اولماز.

٤٩ - او ياپ، او يېقىما.

OKUMA METİNLERİ

۱ - سچمه آتاسوزلرى

- ۱- آنا گبى يار اولماز، بغداد گبى ديار اولماز.
۲- قىمت ايسه گلىر هنددن يمندىن، قىمت دگلسه نه گلىر ئىلدىن.

- ۳- بوش چووال ديك طورماز.
۴- بىلى ئاتون قفسە قويىشلر "آه وطنم" دىمىش.
۵- دمىر طاوندە دوگولور.
۶- اىكى ئىل بر باش اىچوندر.
۷- انسانڭ صوپى بىر، خويي بىيڭدىر.
۸- ئىيلىك ايت دىڭزە آت، بالىق بىلمىزسە خالق بىلىر.
۹- كىشى ئۆملکلە خاطرى ئۆلمىز.
۱۰- كىشى نقصاننى بىلەك گبى عرفان اولماز.
۱۱- بىڭا بىندن اولور هر نه اولورسە باشم راحت بولور دىلىم طورورسە.
۱۲- عقل عىقلدىن أوستوندر.

- ۱۳- آچما سرّىنى دوستىگە، دوستىڭ دوستى واردە، او دە سوپىلر دوستىنە.
۱۴- عقل كىشى يە سرمایەدر.

۱۵- آلداتايم دىين آلدانىر.

۱۶- اللہ بىر قابى يى قاپارسە بىڭ قابى يى آچار.

۱۷- آلما مظلومك آهنى چىقار آهستە آهستە.

۱۸- آلتى اولور، يىدى اولور ھېللەڭ دىدىيگى اولور.

۱۹- آڭلايانە سىورى سىنك سازدر، آڭلاماييانە طاوول زورنە آزدر.

۲۰- عرفە گونى يالان سوپىلەينىڭ بايرام گونى يوزى قره چىقار.

۲۱- آته نعل چاقىلدىغى گورمىش دە قوربااغە آياقلرىنى اوزانمىش.

۲۲- آتشىڭ دوستلغى اولماز.

CEVAP ANAHTARI

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME SORULARI CEVAP ANAHTARI

1. ÜNİTE

- A) 1. B, 2. C, 3. E, 4. E
B) D, Y, Y, D, Y
C) 1. Kur'an (Arap), 2. Arapça-Farsça, 3. Osmanlı, 4. kültür, 5. hat (hüsünühat)

2. ÜNİTE

- A) 1. C, 2. E, 3. D, 4. B, 5. A, 6. C, 7. C
B) Y, D, Y, D, D, Y
C) 1. se-sin-sad, 2. elif (dal / zel / ra / ze / je / vav), 3. sağdan sola

3. ÜNİTE

- A) 1. B, 2. A, 3. C, 4. D
B) D, Y, D, D
C) 1. elif, 2. i-i, 3. vav, 4. ye

E)

B	U	R	S	A	N	C	A	K	K	Ö	Ç	Ğ	I	V
A	Z	Y	A	K	P	B	İ	Ş	E	T	M	K	Ç	D
Ğ	Ü	İ	K	İ	A	A	Ğ	A	D	Ö	İ	O	C	A
F	P	H	S	Ö	Z	Y	E	Ş	İ	L	N	L	A	Y
N	İ	P	I	N	A	R	Ş	U	S	U	L	T	Ç	A
Y	L	İ	Ş	U	R	A	T	V	İ	N	Ü	U	Z	Ğ
K	O	L	T	Ü	Z	M	T	U	Z	U	N	K	Ş	M
Ö	C	A	K	A	E	O	D	Y	C	Z	B	İ	V	U
M	A	R	Ö	Ğ	R	E	N	C	i	K	D	E	K	R
S	K	I	S	P	O	L	K	U	R	Ö	L	A	M	B

4. ÜNİTE

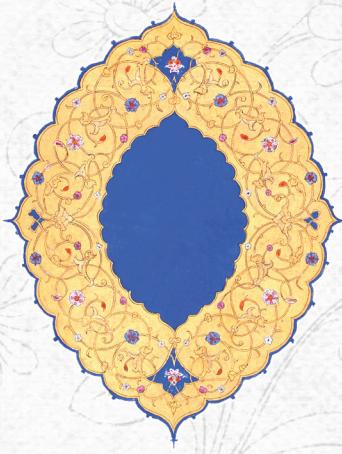
- A) 1. D, 2. B, 3. C, 4. B, 5. A, 6. E, 7. A
B) Y, D, D, D
C) 1. Arapça, 2. sad-sin, 3. Farsça, 4. Divan-ı Lügati't-Türk

5. ÜNİTE

- A) 1. C, 2. B, 3. D, 4. E
B) D, Y, D, D
C) صوصمهٰ، صوّسرا، قورديغم، باقل، أوه، يوتون، چکردم، بوننه، هیچ بر شی

6. ÜNİTE

- A) 1. D, 2. A, 3. C
B) D, Y, D, Y
C) 1. 34, 2. elif, he, vav, ye

SÖZLÜK

A

abide: Anıt. Önemi ve değeri çok olan yapıt.

Acem: İranlı. İran ülkesi.

açık hece: Ünlü ile biten heceler için kullanılır.

adû (adüv): Düşman.

agâh: Bilen, bilgili, haberli.

aheste: Yavaş, ağır.

âlâ: İyi, pekiyi.

amal: İşler, işlemler.

amel: Bir kimsenin dinin buyruklarını yere getirmek için yaptıkları.

anane: Gelenek.

antropoloji: İnsanın yeryüzüne gelmesinden bugüne kadar gelişmesini inceleyen bilim dalı.

arş: İslam inanışına göre gögün en yüksek katı.

asap: Sinir.

asayış: Bir yerin düzen ve güvenlik içinde bulunması durumu, düzenlilik, güvenlik.

ashap: Sahipler. Sahabe.

atalet: Tembellik. İşsizlik, işsiz kalma. Boş durma.

ati: Gelecek.

aza: Üye. Vücut parçası, organ.

B

ba'de'l-tenzil: Düşürüldükten sonra.

badisaba: Sabah yeli.

baha: Paha, değer, fiyat.

baht: Gelecekteki olayları kaçınılmaz bir biçimde belirleyen ilahî iradenin insan ve toplum için çizdiği yaşayış biçimini, kader, talih.

bedhah: Başkasının kötüüğünü isteyen, kötü yürekli.

bedii: Güzellik ölçülerine uyan, gözü gönlü okşayan, beğenilen. Estetik.

bermutat: Alışlagelen biçimde, her zaman olduğu gibi.

beyhude: Yararsız, anlamsız. Boşuna.

beynelmilel: Uluslararası.

bezeme: Süsleme. Süs, süsleyen şey.

bi-misl: Benzersiz.

C-Ç

cariye: Hizmetçi genç kadın, halayık.

cehil: Bilgisizlik, bilmezlik.

ceht etmek: Çalışıp çabalamak, uğraşmak.

celal: Büyüklük, ululuk. Öfke, kızgınlık. Allah'ın yükseltik sıfatı ile tecellişini ifade eden ismi.

celi: Açık, aşıkâr. Parlak, cilali.

cem: Toplama, bir araya getirme. Çokluk.

Cenab-ı vacibü'l-vücut: Varlığı zorunlu olan, var olmak için hiçbir sebebe ihtiyacı bulunmayan Allah.

cereyan: Bir yöne doğru akma, akış, akıntı.

cet: Dede, büyük baba, ata.

cihanşümü'l: Evrensel.

ciharyâr-ı güzin: Hz. Muhammed'den sonra halife olan Hz. Ebubekir, Ömer, Osman ve Ali'ye verilen ortak isim, dört halife, hulefa-i raşidin.

cihat: Yön, yan, taraf.

çehre: Yüz.

çeşm: Göz.

D

dağdağa: Gürültü, patırtı, telaş, karmaşık durum, sıkıntı.

dâhil: İç, içeri. İçinde, ... ile birlikte.

darbimesel: Atasözü, atalar sözü.

debdebe: Görkem.

delailü'l-hayrat: Meşhur salavat-i şerife-lerin toplandığı kitaplar.

derd-i maşet: Geçim sıkıntısı.

derhatır: Hatırlama.

destur: İzin, müsaade. Yol verin, savu-lun, izin verin anıtlarında kullanılan bir söz.

deveran: Dolaşım, dönme.

didar: Yüz, çehre.

duahan: Dua okuyucu.

dülger: Yapıların kaba ağaç işlerini ya-pan kimse.

E

ecdat: Geçmişteki büyükler, atalar.

efdal: Erdemli. Yeğ tutulan, tercih edi-len.

elem: Açı, üzüntü, dert, keder.

elhak: Gerçekten, hiç şüphesiz, doğrusu.

emîrû'l-müminin: "Müminlerin başı" an-lamında halifeler için kullanılan unvan.

enam: Kur'an-ı Kerim'in altıncı suresinin adı. Bu sure ile çok okunan diğer bazı kısa Kur'an surelerinin bir araya getirilmesinden meydana gelen, genellikle cepte taşınacak küçük boyda kitap-chık.

encam: Son, işin sonu, mec. Gelecek.

entelektüellik: Bilim, teknik ve kültürün değişik dallarında özel öğrenim görmüş (kimse) olma; aydın, münevver olma.

esaret: Kölelik, tutsaklık, esirlilik.

esbap: Sebepler, nedenler.

esna: Bir işin yapıldığı an, sıra.

estetik: Sanatsal yaratının genel yasa-larıyla sanatta ve hayatı güzelliğin ku-ramsal bilimi, güzel duyu, bedii, bediiyat. Güzellik duygusu ile ilgili olan.

evrat: Müslümanlarca belirli zaman-larda okunması âdet olan dualar ve Kur'an ayetleri.

F-G

fahr: Övünme, iftihar, gururlanma.

fakih: Anlayışlı, zeki kimse. Fıkıh bilgini.

fâni: Ölümlü, gelip geçici, kalımsız.

faraza: Diyelim ki, sayalım ki, tutalım ki, varsayıyalım ki.

feleḥ: Kurtuluş, selamet.

fena: İyi nitelikte olmayan, kötü.

fer: Parlaklık, aydınlık, nur.

feriṣte: Melek.

feylesof: Filozof.

fîrak: Ayrılış, ayrılık.

fonetik: Ses bilgisi. Sesçil.

gaip: Görünmez âlem. Göz önünde ol-mayan, hazır bulunmayan, nerede ol-duğu bilinmeyen.

gani: Zengin, varlıklı.

garp: Batı, günindi.

gayriihiyari: İstemeksizin, düşünmeden, elinde olmayarak.

gaza: İslam dinini korumak veya yay-mak amacıyla Müslüman olmayanlara karşı yapılan kutsal savaş.

gramer: Dil bilgisi.

güzide: Seçkin, seçilmiş, seçme.

H

hab: Uyku. Gaflet.

habir: Her şeyden haberdar olan.

hadîmî'l-harameyn: Yavuz Sultan Selim'e ve ondan sonraki Osmanlı pa-dişahlarına verilen, "Mekke ve Medine gibi iki mukaddes yere hizmet eden" anlamında unvan.

halel: Bozma, bozukluk.

hamide: Övülmeye layık, methodilecek sıfatlara sahip olan. "Hamit" kelimesinin kadını ifade eden, kadın ismi olarak kul-lanılan veya tamlamalarda ortaya çı-kan aynı manadaki müennes şekli.

hamt: Tanrı'ya şükretme.

harabati: Maddi şeylere değer verme-diği için üstüne başına özenmeyen, da-ğınık, derbeder.

harabe: Yıkılmış veya yıkılmaya yüz tut-muş yapı, yıkı.

harabi: Haraplık, harabiyet.

hars: Tarla sürme. Kültür.

hasıl: Ortaya çıkan, görünen.

hasılı: Sözün kısası, kısaltası.

hat: Çizgi. Yazı. Ulaşım sağlayan bir taşıtın uğradığı yerlerin bütünü, yol.

hattat: Güzel el yazıları yazan ve mesleği hattatlık olan kimse.

hattatın: Hat sanatkârları, bunu meslek olarak seçen kimseler.

hayâ: Utanma duygusu, utanç, utanma, sıkılma.

hayırhah: İyilik dileyen, iyilik isteyen, iyicil, hayırsever.

haysiyet: Değer, saygınlık, itibar.

haz: Hoşa giden duygulanma, hoşlanma, zevk. Bir şeyden duyusal veya manevi sevinç duyma.

hazan: Sonbahar.

hazret: Yüce kabul edilen kimselerin adlarının başına saygı, övme, yükselme amacıyla getirilen unvan.

hemşire: Kız kardeş, bacı.

hiyanet: Kutsal sayılış şeylere el uzatma, kötülük etme veya karşı davranış, hainlik, ihanet.

hicran: Bir yerden veya bir kimseden ayrılma, ayrılık.

hikmet: Bilgelik, gizli sebep.

hilye: Hz. Muhammed'in dış görünüşünü ve niteliklerini anlatan manzum ve mensur eser.

hissiyat: Duygular, sezişler.

hoşnut: Memnun, kıvançlı.

husul: Olma, oluş, oluşma, meydana gelme.

hususi: Özel olarak, özel bir biçimde.

hücre: Küçük oda.

Hüda: Allah, Tanrı, Cenabihak.

hülya: Tatlı düş, hayal.

hürmet: Saygı.

hüsünat: Güzel yazı sanatı.

hüsün: Güzellik.

hüviyet: Kimlik.

I-i

ıstılah: Terim.

ızdırıp: Açı, üzüntü, sıkıntı, keder.

iane: Yardım.

ibaret: Oluşan, meydana gelen.

icazetname: İzin belgesi, onay belgesi. Diploma.

içtinap: Sakınma, çekinme, kaçınma.

idadi: Lise derecesindeki okul.

iftihar: Övünme, kıvanma, kıvanç, övünç.

iftitah tekbiri: Namaza başlarken söylenen tekbir.

ıhata: Kuşatma. mec. Kavrayış, anlayış.

ıhsan: İyilik etme, iyi davranış. Bağışlama, bağısta bulunma.

ıhtar: Uyarma, dikkat çekme, uyarı.

ıhtiva: İçine alma, içinde bulundurma, içерme.

ıhtizaz: Titreşme, titreşim.

ıhvan: Yakın dostlar, arkadaşlar. Aynı okul veya tarikattan olan kimseler.

ıhya: Diriltme, canlandırma. İyilik, lütuf. Uyandırma, canlandırma, tazelik verme.

ıkame: Yerine koyma, yerine kullanma.

ıkbal: Baht açılığı veya yüksek bir makama, duruma erişmiş olma durumu.

ıkrah: Tiksintme, iğrenme. İsteği dışında bir şey yaptırma.

ımarethane: Yoksullara ve öğrencilere yiyecek dağıtmak için kurulmuş hayır kurumu.

ınat: İyilik, kayra, atifet, ihsan, lütuf.

ıptidai: İlk ile ilgili, ilk derece.

ırfan: Bilme, anlama, sezme.

ıskemle: Arkalıksız sandalye.

ıstif: Eşya veya başka nesnelerin düzgün bir biçimde üst üste konulmasıyla oluşan yiğin.

ıstifade: Yararlanma.

ıstimal: Kullanma.

ıstiha: Arzu, istek.

ıştirak: Ortaklık, ortak olma, paydaşlık.

itibar: Saygınlık. Saygı gösterme, önem verme. Onur, şeref.

ittiba: Ardı sıra gitme, uyma, tabi olma.

K-L

kâfi: Yeterli, yetecek ölçüde olan.

kahîr: Yok etme, ezme, perişan etme, mahvetme.

kâm: Zevk, mutluluk, tat.

kâmil: Olgun, yetkin kimse. Kültürlü, bilgili, bilgin. Bütün, tam, eksiksiz.

kapalı hece: Ünsüz ile biten heceler için kullanılır.

katiyen: Hiçbir zaman, asla. Kesinlikle.

kemter: Daha aşağı, aşağıda bulunan. Eksik, noksan.

kırat: Elmas, zümrüt vb. değerli taşların tartısında kullanılan, 0,20043 gramlık ağırlık ölçü birimi. *mec.* Nitelik, değer, düzey, seviye.

kitabe: Yazıt.

kitabet: Yazı yazma. Yazmanlık, kâtiplik. Kompozisyon, tahrir.

konsonant: Ünsüz.

lahza: Zamanın bölünemeyecek kadar kısa bir parçası, an.

latif: Hoş, narin, şirin. Yumuşak, nazik.

latife: Güldüren, tuhaf ve güzel söz, şaka.

levh ü kalem: Yaratılmışlar hakkındaki bütün bilgiyi kapsayan kitab-ı mübin, levhimahfuz.

M

mağrurane: Gururlu, kibirli bir tarzda, mağrur bir insana yakışacak şekilde.

mâh: Yılın on iki bölümünden her biri, ay. Ay parçası, sevgili.

mahiyyet: Nitelik, vasif, öz, asıl, esas. İç-yüz.

mahkukat: Kazılmış, hakkedilmiş şeyler.

mahsusâ: Mahsus (özgű, özel) kelime-sinin tamlamalarda ortaya çıkan aynı manadaki müennes şekli.

mâhsûr: Kiyamet günü dirilenlerin toplanacaklarına inanılan yer.

mâhv: Yok etme, varlığına son verme.

mâhya: Ramazan gecelerinde, camilerde iki minare arasında gerilen ipler üzerine kandil veya elektrik ampulleriyle yazılan yazı veya yapılan resim.

mâhzun: Üzgün.

malîk: Bir şeye sahip, bir şeyi olan.

mâmur: Bayındır.

mâni: Bir şeyin yapılmasını önleyen şey, engel.

manîdar: Anlamlı.

manzume: Şiir.

maruz: Bir olayın, bir durumun etkisinde veya karşısında bulunan.

mâzi: Geçmiş.

mensup: Bir yerle veya bir kimseyle bağlantısı olan, ilişkili, -den olan, -e bağlı (kimse).

mensur: Düz yazı. Saçılmış, dağılmış. Ölçüsüz, uyaksız, manzum olmayan söz.

merasim: Tören. *mec.* Resmî işlerde yol yöntem, yol yordam.

merhum: Ölmüş Müslüman (erkek), rahmetli, rahmetlik.

mesh: Bir şeyi elle sıvazlama. Abdest alırken ıslak eli başa ve meste sürme.

mesrûr: Sevinmiş, sevinçli.

mest: Aşk, sevgi, zevk vb. bir duygudan dolayı aklı başından gitmiş, sarhoş olmuş (kimse).

mesut: Mutlu, sevinçli.

mevcudat: Var olan şeyler, varlıklar.

mevkî: Yer, mahal. Makam. Durum.

mevkîb: Atlı veya yaya olarak büyük bir zatin yanında yürüyen, ona refakat eden heyet, takım, alay.

mevt: Ölüm.

mevzu: Konu.

meyyît: Ölü, ölmüş.

mezhep: Bir dinin görüş, yorum ve anlayış ayrılıkları sebebiyle ortaya çıkan kollarından her biri. *mec.* Anlayış, görüş.

mezkûr: Adı geçen, anılan, sözü edilen, zikredilen, zikrolunan.

minval: Biçim, yol, tarz.

mizan: Terazi, ölçü.

muadil: Eşit, denk, eş değer.

mucip: Gerektiren, lazım kılan. Neden, sebep.

muhacir: Göçmen. Hz. Muhammed'e uyarak Mekke'den Medine'ye göç eden.

muhalefet: Bir tutuma, bir görüşe, bir davranışa karşı olma durumu, aykırılık.

muhasebe: Hesaplaşma, karşılıklı hesap görme.

muhit: Çevre, yöre, etraf.

muhteva: İçerik.

mukabil: Bir şeye karşılık olarak yapılan, bir şeyin karşılığı olan. Bir şeyin karşısında bulunan. Karşılıklı.

mukaddes: Kutsal, mübarek.

muktedâ: Fikir ve davranışları ölçü olarak benimsenen, örnek alınan (kimse).

muktedir: Bir şeyi yapmaya, başarma ya gücü yeten, erkli.

muşamma (muşamba): Bir tarafına ka-uçuk veya yağlı boya sürülerek su geçirmeyecek duruma getirilen kalın bez.

mübalağa: Abartı.

müberra: Temize çıkmış, aklanmış.

mücerret: Soyut.

müftehir: Bir şeyi övünç bilerek onunla sevinen, övünen, iftihar eden.

mülk: Ev, dükkân, arazi vb. taşınmaz mal. Vakif olmayıp doğrudan doğruya birinin malı olan yer veya yapı. Devletin egemenliği altında bulunan toprakların bütünü, Ülke.

mülkiye: Devlet yönetimindeki sivil görevliler sınıfı.

münafık: Arbozan. Dinî kurallara inanmadığı hâlde inanmış gibi görünen.

münasebet: İlişik, ilişki, ilinti. İki şey arasındaki uygunluk. Sebep, vesile, gerekçe, neden.

mürekkep: Birleşmiş, birleşik.

müsebbibü'l-esbab: Sebepleri yaratan Allah.

müstakil: Kullanış yönünden başka bir yapı ile bağlantısı olmayan, bağımsız.

müstekereh: Tiksiniylecek nitelikte olan, iğrenç.

müşahede: Görme, gözlem.

müşarünileyh: Adı geçen, adı anılan kişi.

müşküł: Zor, güç, çetin.

mütalaa: Etüt. Herhangi bir konu üzerinde ayrıntılı düşünme ile oluşan görüş ve yorum.

müteaddit: Birçok.

müteşekkir: Teşekkür etme durumunda olan.

müyesser: Kolaylıkla ortaya çıkan.

N

nadide: Az görülür, görülmedik, seyrek görülen.

nail: Erişmiş, ele geçirmiş, başarmış, kazanmış, ulaşmış.

nasihat-amız: Nasihat veren.

nazil: İnen, inmiş.

nebi: Haberci. Peygamber.

nefer: Er, kişi.

nehiy: Bir işin yapılmasını yasak etme, engelleme, men etme.

nesir: Düz yazı.

neşvesiz: Neşesiz.

nezdinde: Yanında, huzurunda, gözetiminde.

nihayetsiz: Sonsuz, sonu gelmez, bitip tükenmez.

nispet: Bağıntı, ilgi, ilinti. Oran.

nüans: İnce ayırm.

nüfuz: İçine geçme. mec. Söz geçirme, güçlü olma, erk

O-P-R

otorite: Yaptırma, yasak etme, emretme, itaat ettirme hakkı veya gücü, yetke, sulta, velayet. Siyasi veya idari güç. mec. Çalışmalarıyla kendini kabul ettirmiş, başarılı kimse.

parşömen: Yazı yazmak, resim yapmak için özel olarak hazırlanan deri.

paye: Aşama, rütbe, derece. Basamak.

perestiş: Tapınma. Delicesine sevme.

rahle: Üzerinde kitap okunan, yazı yazılan, bazları açılıp kapanabilen alçak, küçük masa.

raks: Bir tür dans.

revac: Sürümü, itibarı olma, herkes tarafından aranır olma, sürüm. *mec.* İtibar, değer, kıymet.

riyaret: Uyma, boyun eğme.

rişte: İplik. *mec.* Bağ, alaka, rabita.

Rü'yetullah: Allah'ın cennette müminler tarafından görülmesi.

rüştiye: Ortaokul derecesinde olan eğitim kurumu.

S-Ş

sabâvet: Çocukluk, sabilik.

sadîku'l-va'dü'l-emîn: Verdiği sözü yine getiren, sözünde duran, güvenilir (kimse).

sahîh: Gerçek, doğru, hakiki.

samimi: İçten, içtenlik.

sarrâf: Mesleği, değerli kâğıt ve metal paraları birbiriyle değiştirmek, tahvil alış-verisi yapmak olan kimse.

say: Çalışma, emek.

sebil: Yol, büyük cadde. Su dağıtılan yer. Hayır için parasız dağıtılan su.

sedâ: Ses.

selâmet: Esen olma durumu, esenlik. Her türlü korku, tasa ve tehlikeyden uzak, güvende olma durumu.

senk (g): Taş.

sîla: Bir süre ayrı kaldığı bir yere veya yakınlarına kavuşma. Gurbetteki bir kimse için doğup büyüğü ve özlediği yer.

sîrat: Sirat köprüsü, yol.

silsile: Birbirine bağlı, birbiriyle ilgili şeylerin oluşturduğu dizi, sıra.

sofa: Evlerde oda kapılarının açıldığı genişçe yer, hol.

sosyoloji: Toplum bilimi.

sukut: Düşme.

suret: Görünüş, biçim. Yazı veya resim kopyası, nüsha. Yüz, çehre.

sülüs: Üçte bir. Arap alfabetesiyle yazılan bir tür süslü yazı.

şark: Doğu.

şerif: Kutsal, şerefli. Soylu, temiz. Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in soyundan olan kimse.

şeyh: Tarikat kurucusu, bir tarikatta en yüksek dereceye ulaşmış olan kimse.

şifahane: Hastane.

şîr: Aslan. *mec.* Cesur, yiğit, kahraman kimse.

şirâze: Ciltçilikte, kitap yapraklarını düzgün tutmaya yarayan ince örülümsü şerit.

şuara: Şairler.

şuûr: Bilinç.

T

taaccüp: Şaşma, hayret etme.

taala: "Şanı yüce olsun" anlamında olup Allah, Hak, Tanrı kelimelerinden sonra kullanılır.

tabir: Deyiş, anlatım, ifade.

tahayyül: Hayalde canlandırma.

tâhsîl: Parayı alma, toplama. Öğrenim.

takdim: Tanıtma, tanıtırma.

talik: Asma, yukarı kaldırma. Bir işin yapılmasını herhangi bir şartla bağlı tutma. Belli bir zamana bırakma, erteleme. Arap alfabetesinde geliştirilen, yatık olarak yazılan yazı türlerinden biri. Bu tür yazı ile yazılmış.

talîm: Öğretim. Alıştırma. Uygulamalı olarak yapılan askerlik eğitimi.

tamahkâr: Açıgözlu.

tasavvur: Göz önüne getirme, hayal etme, zihinde canlandırma. Tasarım. Düşünce, amaç, niyet, maksat, plan.

tasdik: Doğrulama. Onay, onaylama.

tatbik: Uygulama, pratik.

tebşir: Müjdeleme, müştulama.

tecelli: Görünme, belirme. Kader, talih. Allah'ın lütfuna kavuşma.

tefekkür: Düşünme, düşünüş.

tekke: Tarikattan olanların barındıkları, ibadet ve tören yaptıkları yer, dergâh.

telafi: Kötü bir etkiyi veya sonucu başka bir etki ile yok etme, karşılama, yerine koyma.

telif: Kitap yazma.

telin: Lanet okuma, lanetleme, kargıma.

temenni: Dileme, arzulama, dilek.

teminat: Güvence.

tenasüp: Birbirine uyma, yakışma, aralarında uygunluk bulunma, oran, orantı.

tercüman: Çevirmen.

terennüm: Güzel ve alçak sesle şarkı söyleme. Anlatma, ifade etme.

terkip: Birleşim, birleştirme, bir araya getirme. Tamlama. Bileşim.

tesir: Etki.

teşekkül: Belli bir varlık ve biçim kazanma.

teşkil: Oluşturma, ortaya çıkarma, meydana getirme.

tevellüt: İnsanın doğumunu, doğduğu zaman.

tezhip: Yazma kitaplarda, sayfaların yaldız ve boyla bezenmesi, yaldızlama. Süsleme, bezeme.

tıbbiye: Doktor yetiştiren öğretim kuruluşu, tıp fakültesi.

tolga: Miğfer.

U-Ü

ukbâ: Öbür dünya, ahiret.

umumi: Genel.

unsur: Öge.

Ülker: Boğa burcunda yedi yıldızdan oluşan takım.

ümmi: Okuyup yazması olmayan.

üryan: Çiplak.

V-Y-Z

vaaz: Cami, mescit vb. yerlerde vaizlerin yaptığı, genellikle öğüt niteliği taşıyan dinî konuşma.

vade: Bir işin yapılması veya bir borcun ödenmesi için tanınan süre, mühlet, mehil.

vaka: Olay, hadise.

vakfetmek: Mal ve mülkünü satılmamak şartıyla bir hayır kurumuna veya işine bağışlamak.

vakia: Olgu.

vasif: Nitelik.

vecize: Özdeyiş.

vergil: Vermek fiilinin eski emir hali.

vesika: Belge.

vesile: Sebep, bahane. Elverişli durum, fırsat.

yâ Hû: "Ey Allah" anlamında zikir sözü olarak kullanılır.

yazma: Basım tekniğinin gelişmediği dönemlerde elle yazılmış kitap, yazma nüsha.

yegâne: Biricik, tek.

yeis: Umutsuzluktan doğan karamsarlık, üzüntü.

zaaf: Düşkünlük.

zam: Bir şeyin fiyatını artırma, bindirim.

zem: Bir kimseyi kötüleme, yerme, yergi.

zembil: Öteberi taşımakta, koymakta kullanılan örme, yassi sepet, meyve sepeti.

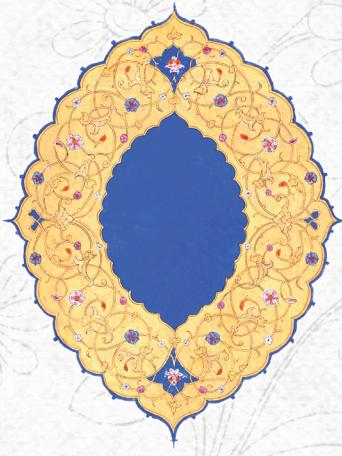
zevküsefa: Eğlenme, eğlence.

ziya: Işık.

ziyade: Çok, daha çok, daha fazla.

ziynet: Süs, bezek.

zümre: Topluluk, takım, grup. Tür, cins.

KAYNAKÇA

Abdürrahim Pertev. (1340/1924). *Esir Çocuklara Ahlak Aşısı*. Yer belirtilmemiş: Necm-i İstikbal Matbaası.

Ahmet Cevdet Paşa. (1985). *Kıssas-ı Enbiya ve Tevarih-i Hulefa*. Mahir İz. (Hazırlayan). Yer belirtilmemiş: KTB.

Ahmet Rasim. (1328). *Şehir Mektupları*. Dersaadet: Kader Matbaası.

Ayverdi, İ. (2005). *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*. İstanbul: Kubbealtı.

Bahaî (Veled Çelebi İzbudak). (1325). *Letaif-i Hoca Nasreddin*. İstanbul: Hilal Matbaası.

Banarlı, N. S. (2007). *Türkçenin Sırları*. İstanbul: Kubbealtı.

Berk, S. (2005). *Hüsni Hat, Güzel Yazı Üzerine*. Standard Dergisi, Sayı 519.

Berk, S. (2016). *Zamanı Aşan Taşlar 1*. İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi.

Büyükduzcu, C. (2016). *Osmanlıca İmla Klavuzu 1-2*. Isparta: Hayrât.

Can, Ş. (1997). *Mesnevi Tercümesi*. Cilt 3. İstanbul: Ötüken.

Çamlıbel, F. N. (1999). *Han Duvarları*. İstanbul: Millî Eğitim.

Develi, H. (2009). *Osmanlı Türkçesi Kılavuzu 1-2*. İstanbul: Kesit.

Develi, H. Köklerimize Gitmek İçin Osmanlıca Şart. Millî Gazete, 15.05.2011.

Elçin, Ş. (1993). *Halk Edebiyatına Giriş*. Ankara: Akçağ.

Elçin, Ş., Tevfikoğlu, M. (1987). *Yeni Türk Nesri Antolojisi*. Ankara: KTB.

Ensari, M. A. (2009). *Osmanlıca İmla Müfredatı*. İstanbul: Hayrât.

Ergin, M. (2009). *Üniversiteler İçin Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak.

Ersoy, M. A. (1980). *Safahat*. Doğrul, Ö, R. (Hazırlayan). İstanbul: İnkılâp ve Aka.

Göçkün, Ö. (1987). *Namık Kemal*. Ankara: KTB.

Göze, M. (Mülakat). *Türkiye Gazetesi*, 5 Kasım 1997.

Güneş, M. (1998). *Eşrefoğlu Rumi*. İstanbul: Timaş.

Günümüzde Okunan Kasideler, İlahiler ve Na't-ı Şerifler. (Tarihsiz). Tavaslı, Y. (Hazırlayan). İstanbul: Tavaslı.

Haşim Veli. (Tabi ve Naşiri). (1339). *Kur'an-ı Kerim'in Tercümesinden Bir Numune*. Yer belirtilmemiş: Teşebbüs Matbaası.

Hattin Çelebisi Hasan Çelebi. (Derleyen: Hikmet Ülker), (2003). İstanbul: Tarih ve Tabiat Vakfı.

Heyet-i İlmiye. (1927). *Tercümeli Kur'an-ı Kerim*. İstanbul: Maarif Kütüphanesi.

İlhan, Attila. (1998). *Ulusal Kültür Savaşı*. Ankara: Bilgi.

İnceimamoğlu, M. (2013). *Osmanlıca Nedir?* İrfan Mektebi Dergisi. Sayı 81. İstanbul.

İsmail Hakkı. (1342). *Kur'an Tercüme Edilebilir mi ve Yeni Vadide Fatiha Tercümesi ve Tefsiri*. 2. baskı. İstanbul: Hilal Matbaası.

İsmail Hakkı. (1927). *Meani-i Kur'an-ı Kerim*. Cilt 1. İstanbul: Millî Matbaa.

İsmail Hakkı. (1340). *Yazının Usul-i Tedrisi*. İstanbul: Matbaa-i Amire.

Kaplan, M. (1983). *Kültür ve Dil*. İstanbul: Dergâh.

Karacaoğlan. (1982). Karaer, M. N. (Hazırlayan). İstanbul: Dergâh.

Karaosmanoğlu, Y. K. (1920). *İkdam Gazetesi*.

- Karay, R. H. (2009). *Guguklu Saat*. İstanbul: İnkılap.
- Kısakürek, N. F. (1999). *Çile*. İstanbul: Büyük Doğu.
- Mithat Sadullah, Necmettin Sadık. (1342). *Cumhuriyet Kiraati*. Dördüncü Kısim. İstanbul: İkdam Matbaası.
- Osmanlı Türkçesi Dersi (10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı. (2016). MEB.
- Ömer Seyfettin. (1985). *Seçme Hikâyeler II*. İstanbul: Millî Eğitim.
- Sahih-i Buhari Muhtasarı Tecrid-i Sarîh Tercümesi*. Cilt 1. (1346/1928). Evkaf Matbaası. İstanbul: Diyanet İşleri Reisliği.
- Said Cemil. (1330). *Türk Oğluna Öğütler*. İstanbul: Matbaa-i Hayriye ve Şürekası.
- Sarıtaş, İ. (2015). *Elifbatik Atasözleri (Osmanlıca)*. İstanbul: Süeda.
- Süleyman Şevket. (1336-1338). *Güzel Yazilar*. Cilt 1. İstanbul: Matbaa-i Amire.
- Şemsettin Sami. (1296). *Emsal*. İstanbul: Mihran Matbaası.
- Şinasi. (2003). *Durub-ı Emsal-i Osmaniye*. Beyzadeoğlu, S. A. (Hazırlayan). Ankara: MEB.
- Tezel, N. (2004). *Türk Halk Bilmeceleri*. İstanbul: MEB.
- Timurtaş, F. K. (1998). *Osmanlı Türkçesi Metinleri II*. İstanbul: Alfa.
- Timurtaş, F. K. (2005). *Osmanlı Türkçesi Grameri I*. İstanbul: Alfa.
- Timurtaş, F. K. (2008). *Osmanlı Türkçesine Giriş*. İstanbul: Alfa.
- Türkçe Sözlük. (2012). Ankara: TDK.
- Türk Dili. (1989). *Türk Şiiri Özel Sayısı III (Halk Şiiri)*. Ankara: TDK.
- Uçar, M. (2015). *Çanakkale Mektupları*. İsparta: Süeda.
- Ünaydîn, R. E. (1334). *Diyorlar ki*. Dersaadet: Kanaat Matbaası.
- Vahit. (1338). *Köylü İlmihâli*. İstanbul: Matbaa-i Amire.
- Yazım Kılavuzu. (2009). Ankara: TDK.

Genel Ağ Adresleri

- <http://w3.balikesir.edu.tr/~iacar/osmanlica.htm> (Son erişim tarihi: 25.08.2016)
- <http://www.aljazeera.com.tr/al-jazeera-ozel/osmanlica-kalp-krizi-gecirmis-gibi> (Son erişim tarihi: 09.07.2018)
- http://www.amasya.edu.tr/media/157778/osmanl_.pdf (Son erişim tarihi: 25.08.2016)
- <http://www.milliyet.com.tr/osmanlica-ve-osmanlilik-kultur-531832/> (Son erişim tarihi: 27.10.2018)
- https://www.yazmalar.gov.tr/elyazmaciligimiz_tr.php (Son erişim tarihi: 25.08.2016)
- <http://www.islamansiklopedisi.info/> (Son erişim tarihi: 08.09.2016)
- <http://www.kubbealtilugati.org/> (Son erişim tarihi: 08.09.2016)
- <http://www.tdk.gov.tr/> (Son erişim tarihi: 08.09.2016)
- <http://www.lugatim.com/onsoz> (Son erişim tarihi: 09.07.2018)
- <https://safahat.diyanet.gov.tr/PoemDetail.aspx?bID=13&pID=126> (Son erişim: 04.05.2019)
- <http://www.turkdili.gen.tr/tan-nmayan-adam.html> (Son erişim tarihi: 22.08.2016)
- <http://www.yenidunyadergisi.com/ukbadan-dunyaya-haber/> (Son erişim tarihi: 09.07.2018)

GÖRSELLER İÇİN KAYNAKÇA

Ünite No.	Sayfa-Sıra	Adres-Açıklama
1	11	Dr. Erdem Köyメン arşivi
1	12-1	Hat: Dr. Yusuf Bilen
1	12-2	Başbakanlık Osmanlı Arşivlerinden tarama.
1	13-1	http://osmanli.site/sanat-osmanli-sanatci/onemli-sanatcilar-ve-kurumlar/divan-edebiyati-siiri-bicim-icerik-ozellikleri-donemleri-kaynaklari-tarihsel-gelisimi/
1	13-2	http://nezhuzel.net/index.php/2011/12/11/devran-erbab-i-safanindir/
1	13-3	http://www.turksanatmuzigi.org/sanatcilarimiz/sairlerimiz/karacaoglan
1	13-4	http://www.bircokbilgi.com/namik-kemalin-hayati-edebi-kisiligi-ve-eserleri
1	14-1	http://www.akhepedia.com/forum/turk-dili/gokturk-alfabesi/
1	14-2	https://www.bilgiustam.com/turklerin-tarih-boyunca-kullandigi-alfabeler-nelerdir/
1	14-3	http://www.alfabe.gen.tr/arap-alfabesi.html
1	14-4	http://www.wikiwand.com/tr/Kiril_alfabesi
1	14-5	https://www.lafsozluk.com/2010/08/latin.html
1	15-1	Hat: Dr. Yusuf Bilen
1	15-2	Said Nuri Tetik arşivi
1	16	http://robertsztar.com/pharmacy-invoice-document-management-part1/
1	17-1	http://www.kubbealtı.org.tr/galeri.asp?g=4
1	17-2	Said Nuri Tetik arşivi
1	18	http://basin.kulturturizm.gov.tr/TR-52035/turkiye-islam-dunyasinin-kutsal-emaneletlerini-restore-ed-.html
1	19-1	Mustafa Yılmaz arşivi
1	19-2	Hat: Dr. Yusuf Bilen
1	19-3	Hat: Dr. Yusuf Bilen
1	19-4	Osmanlıca Eğitim ve Kültür Dergisi arşivi
1	20	Osmanlıca Eğitim ve Kültür Dergisi arşivi
1	21	Hat: Dr. Yusuf Bilen
1	22-1	Osmanlıca Eğitim ve Kültür Dergisi arşivi
1	22-2	Osmanlıca Eğitim ve Kültür Dergisi arşivi
1	22-3	Osmanlıca Eğitim ve Kültür Dergisi arşivi
1	23-1	Dr. Erdem Köyメン arşivi
1	23-2	https://simgesiir.wordpress.com/2009/10/31/gazel-fuzuli/
1	23-3	http://aiitaum.mersin.edu.tr/Etkinlik.html
1	23-4	Ömer Faruk Yıldırım arşivi
1	24	Hat: Dr. Yusuf Bilen
1	27-1	Mustafa Yılmaz arşivi
1	27-2	Mustafa Yılmaz arşivi
1	28	Mustafa Yılmaz arşivi
2	29	Mustafa Yılmaz arşivi
2	30-1	Osmanlıca Eğitim ve Kültür Dergisi arşivi
2	30-2	https://kutuphanem.wordpress.com/tag/osmanlica-ogreniyorum/
2	30-3	Osmanlıca Eğitim ve Kültür Dergisi arşivi
2	36-1	Said Nuri Tetik arşivi
2	36-2	Said Nuri Tetik arşivi
2	36-3	Bülent Kurt arşivi
2	36-4	Süeda Yayıncılık arşivi

2	36-5	Mustafa Faraylı arşivi
2	36-6	Said Nuri Tetik arşivi
2	36-7	Mustafa Faraylı arşivi
2	39-1	https://arabianmusings.wordpress.com/2011/10/28/arabic-lesson-2-arab-time/
2	39-2	http://www.wikiwand.com/ms/Metro_Kaherah
2	39-3	http://detail.chiebukuro.yahoo.co.jp/qa/question_detail/q1183243871
2	39-4	https://www.travelblog.org/Photos/195697
2	39-5	Osmanlıca Eğitim ve Kültür Dergisi arşivi
2	42	http://www.milliyet.com.tr/sifir-bedelli-antika-muzayedesi-istanbul-yerel-fotogaleri-4370305/
3	43	Said Nuri Tetik arşivi
3	46	https://www.flickr.com/photos/bnhsu/15504881843/
3	47	http://pakirecipe.blogspot.com.tr/2012/08/german-bread-by-chef-shireen-anwer.html
3	49-1	http://cliparts.co/clipart/3778467
3	49-2	http://gallery.yopriceville.com/Free-Clipart-Pictures/Birds-PNG/Sparrow_PNG_Picture_Clipart#.WByRzmuLS70
3	50	http://www.deviantart.com/art/Png-Donkey-341652940
3	51-1	http://kidsonking.com/products/copy-of-le-za-me-red-dress-shirt-toddler-boy
3	51-2	http://www.flatcast-terapi.com/index.php?topic=2354.0
3	52-1	http://cliparts.co/clipart/2561546
3	52-2	http://yuchao.me/2012/07/08/final-test-2/
3	52-3	http://tr.freeimages.com/photo/eraser-1427670
3	52-4	http://pngimg.com/img/animals/fox
3	52-5	http://www.gifseli.com/showthread.php?8562-Meyveli-Pngler#.WByV82uLS70
3	53	Mustafa Yılmaz arşivi
3	54-1	Said Nuri Tetik arşivi
3	54-2	İstif: Dr. Erdem Köyメン
4	57	Said Nuri Tetik arşivi
4	59	http://tudofruta.blogspot.com.tr/2015/04/peras_26.html
4	60	Süeda Yayıncılık arşivi
4	61-1	Mustafa Yılmaz arşivi
4	61-2	Mehmet Akif Güler arşivi
4	61-3	Hat: Dr. Yusuf Bilen
4	63-1	Mustafa Yılmaz arşivi
4	63-2	http://www.cerkezkoyhaber.com.tr/haber/15550/askida-ekmek-projesi.html
4	66	Süeda Yayıncılık arşivi
4	69	Said Nuri Tetik arşivi
4	71	Süeda Yayıncılık arşivi
4	74-1	Mehmet Akif Güler arşivi
4	74-2	Said Nuri Tetik arşivi
4	74-3	Mustafa Yılmaz arşivi
4	74-4	Mustafa Yılmaz arşivi
5	75	Mehmet Akif Güler arşivi
5	76-1	https://sites.psu.edu/siowfa15/2015/10/01/does-homework-promote-academic-achievement/
5	76-2	http://imgpng.ru/download/517

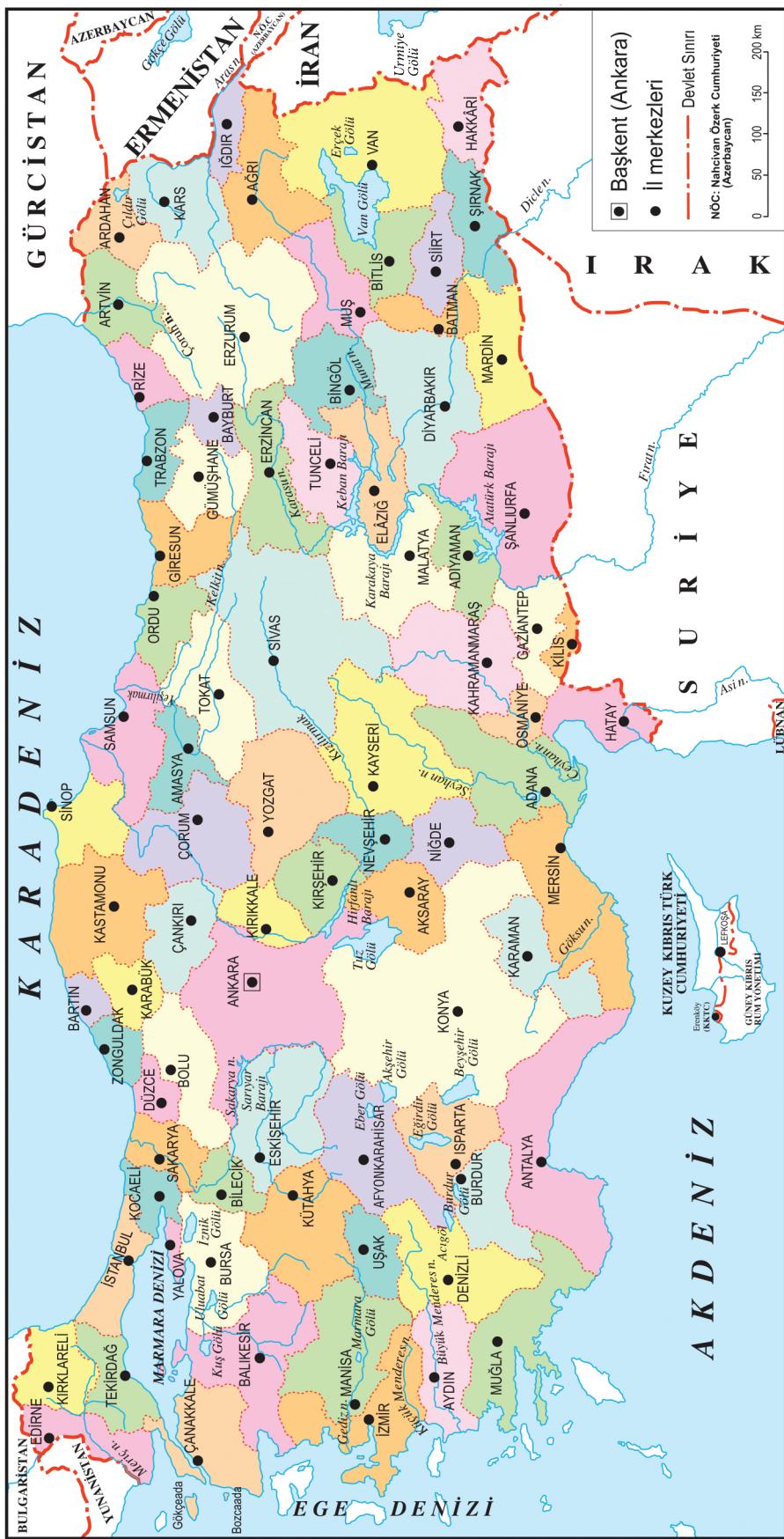
5	76-3	http://www.dkfindout.com/uk/animals-and-nature/camels/
5	76-4	Mustafa Yılmaz arşivi
5	76-5	Muhammet Oçan arşivi
5	77-1	Dr. Erdem Köyメン arşivi
5	77-2	http://wincey.deviantart.com/art/Nantan-343508633
5	77-3	https://sites.google.com/site/matongrungnguyenchat100/
5	77-4	http://www.resimle.net/e-kart.8291.html
5	77-5	http://weclipart.com/gimg/C6BD92BA95D01361/doctor-stethoscope-clip-art-clipart-free-clipart.jpg
5	77-6	http://www.bavul24.com/
5	78-1	http://incolors.club/collectionkdwn-kilij-deadliest-warrior.htm
5	78-2	Mustafa Faraylı arşivi
5	80	Süeda Yayıncılık arşivi
5	81	http://ahmetsimsirgil.com/kanuni-sultan-suleyman-hanin-sahsiyeti/
5	82-1	http://wallpapersok.com/tr/pictures/141831
5	82-2	http://findpik.com/img/15101581
5	83	Mustafa Faraylı arşivi
5	84	http://trend.mynet.com/turkiyenin-en-kahraman-10-kadini-1056051
5	86	https://www.aquila-style.com/focus-points/global-snapshots/disabled-muslims-mosque-barriers/77434/
5	87-1	http://worldartsme.com/orange-peel-clipart.html#gal_post_56436_orange-peel-clipart-1.jpg
5	87-2	Osmanlıca Eğitim ve Kültür Dergisi arşivi
5	88	http://www.dogancam.com/cam-cesitleri/
5	89	http://www.milliyet.com.tr/fotogaleri/54228-yasam-canakkale-nin-kadin-kahramani-erica-ana/4
5	92	Osmanlıca Eğitim ve Kültür Dergisi arşivi
5	93	Süeda Yayıncılık arşivi
5	94	Mustafa Yılmaz arşivi
5	95	Dr. Erdem Köyメン arşivi
5	97	Hat: Dr. Yusuf Bilen
5	100-1	Mustafa Yılmaz arşivi
5	100-2	http://www.bursa.com.tr/iznik-cinisi-26589.html#.WCCH4Wuls70
5	100-3	http://www.sozlukanlaminedir.net/zeybek-oyunu-ne-demektir/
5	101	http://www.turkishairlines.com/tr-cy/skylife/makaleler/2006/haziran/kilikler-gizli-bir-dil-konusur
5	102	http://cocuk.islamidavet.com/
5	105	Süeda Yayıncılık arşivi
5	106	http://www.hirkaiserifvakfi.com/TR/658/Hirka-i-Serif/Galeri.aspx
5	107	Süeda Yayıncılık arşivi
5	108	Süeda Yayıncılık arşivi
5	109	Hat: Dr. Yusuf Bilen
5	112-1	Hüseyin Aydemir arşivi
5	112-2	Mehmet Akif Güler arşivi
5	113-1	Mustafa Yılmaz arşivi
5	113-2	Hilal Şençelik arşivi
6	117	Dr. Erdem Köyメン arşivi
6	121	Mehmet Akif Güler arşivi
6	123	Mehmet Akif Güler arşivi

6	126-1	http://kalemguzeli.org/
6	126-2	http://kalemguzeli.org/
6	126-3	http://kalemguzeli.org/
6	126-4	http://kalemguzeli.org/
6	126-5	http://kalemguzeli.org/
6	126-6	http://kalemguzeli.org/
6	127-1	İstif: Dr. Erdem Köyメン
6	127-2	http://kalemguzeli.org/
6	127-3	http://kalemguzeli.org/
6	127-4	http://kalemguzeli.org/
6	127-5	Hat: Dr. Yusuf Bilen
6	127-6	İstif: Dr. Erdem Köyメン
6	129-1	Hat: Dr. Yusuf Bilen
6	129-2	http://kalemguzeli.org/
6	129-3	Hat: Tahsin Kurt
6	130-1	Hat: Mesut Hızarcı
6	130-2	http://kalemguzeli.org/
6	130-3	http://kalemguzeli.org/
Ek Etkinlikler	139	Mustafa Yılmaz arşivi
Ek Etkinlikler	141	Mustafa Yılmaz arşivi
Ek Etkinlikler	145	Süeda Yayıncılık arşivi
Ek Etkinlikler	146	Mustafa Yılmaz arşivi
Ek Etkinlikler	148	Süeda Yayıncılık arşivi
Ek Etkinlikler	149	Mehmet Akif Güler arşivi
Ek Etkinlikler	156-1	http://bursagocmuzesi.com
Ek Etkinlikler	156-2	Mustafa Yılmaz arşivi
Ek Etkinlikler	157	Arif Yılmaz arşivi
Ek Etkinlikler	158	Orijinal Çanakkale Savaşı fotoğrafları
Ek Etkinlikler	159	Orijinal Çanakkale Savaşı fotoğrafları
Ek Etkinlikler	160	Orijinal Çanakkale Savaşı fotoğrafları
Ek Etkinlikler	162	Ömer Faruk Yıldırım arşivi
Ek Etkinlikler	163	Bekir Arslan arşivi
Ek Etkinlikler	164	http://hocalihaber.com/namik-kemal-vatan-sarkisi/
Ek Etkinlikler	165	http://muslima78692.deviantart.com/art/Madinah-Request-156200898
Ek Etkinlikler	166	Ömer Faruk Yıldırım arşivi
Ek Etkinlikler	168	http://islamicartdb.com/muslim-mother-and-child/muslim-mother-and-son-2/
Ek Etkinlikler	171	Süeda Yayıncılık arşivi
Ek Etkinlikler	172	Osmanlıca Eğitim ve Kültür Dergisi arşivi
Ek Etkinlikler	173	Süeda Yayıncılık arşivi
Ek Etkinlikler	174	Süeda Yayıncılık arşivi

Görsellere erişim tarihi: Temmuz 2018

TÜRKİYE HARİTASI

Türk Dünyası Haritası

